

Мр Добривоје Јовановић

ИЗБОРИ У МОРАВСКОМ ОКРУГУ
У ВРЕМЕ КРАЉЕВИНЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ

Јагодина 2023.

[Type the document title]

Мр Добривоје Јовановић
ИЗБОРИ У МОРАВСКОМ ОКРУГУ У ВРЕМЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Издавач
Мр Добривоје Јовановић
(www.dobrivojejovanovic.in.rs)

Корице
Ђорђе Филиповић

Штампа
„Денић“

ИСБН 978-86-900756-3-8

Тираж: 10

Јагодина 2023.

[Type the document title]

У састав Моравског округа улазили су следећи срезови: белички (Јагодина),; левачки (Рековац); темнићки (Варварин); ресавски (Свилајнац); раванички (Ћуприја); параћински (Параћин); деспотовачки (Деспотовац)

Између два светска рата у Краљевини СХС или Југославији одржани су избори: 1920, 1923, 1925, 1927, 1931, 1935 и 1938. године. Прва четири избора одржана су по изборном закону из 1920. године. На каснијим изборима у употреби био је изборни закон из 1931. године.

[Type the document title]

ИЗБОРИ 1920. ГОДИНЕ

Пре доношења заједничког устава за целу Краљевну СХС користиле су се неке одредбе устава Краљевине Србије. Закон о избору народних посланика није поставио имовински цензус, али је одредио друга ограничења. Право гласа нису имале жене, официри, подофицири, лица на одслужењу војног рока, као и грађани који имају *сиротињску опскрбу из јавних и општинских средстава*. Активно бирачко право имали су само мушкарци са најмање двадесет и једном годином. Уведен је бирачки домицил, по коме се у бирачки списак могу уписивати само она лица која су најмање шест месеци настањени у датој општини. Пасивно право нису имали државни чиновници, који су, у случају да буду изабрани, морали да дају оставку на државну службу или изгубе свој посланички мандат (осим министара и професора Правног факултета).

Изборно право по овом закону имало је око 25% становништва. Бирачко право имао је сваки мушкарац са навршених 21 годину, да је држављанин Краљевине, који је најмање шест месеци био настањен у општини боравања. Због великог броја неписмених гласало се куглицом.

Изборни систем је био пропорционалан, али са извесним одступањима. Краљевина је подељена на 56 изборних јединица. Изборне јединице у Србији биле су дотадашњи окрузи. Један посланик бирао се на 30.000 становника, Број бирача једног изборног округа, подељен бројем посланика који округ има да изабере, давао је количник, према коме су се додељивали посланички мандати на поједине политичке странке, односно њихове кандидатске листе. Кандидатске листе које нису добиле количник, могле су добити мандате по остатку, али само у случајевима када сва посланичка места у једној изборној јединици нису достигла количник. Иначе су гласови листа, које нису могле добити мандат по остатку, придодавани гласовима најјачих странака. Тако је овај систем фаворизовао јаче партије, пошто је постојала реална могућност да велике странке добију мандате и гласовима малих странака које опет не добију ништа. Свака кандидатска листа, према члану 14.

[Type the document title]

Закона о избору народних посланика за Уставотворну скупштину, морала је да има и кандидата са факултетском спремом, тзв. Квалификованог посланика.

РАДИ ИЗБОРА СРЕСКОГ ПОСЛАНИЧКОГ КАНДИДАТА ЗА
УСТАВОТВОРНУ СКУПШТИНУ, ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА ОДР-
ЖАЋЕ

Збор

у Јагодини у Шареној Кафани на дан 30. октобра ове год.
у 10 сати пре подне.

Да би изабрани кандидат био веран израз народног
расположења, а као будући посланик прави тумач жеља
и тежњи и истински представник интереса народних, он
мора да познаје народне потребе и да улива вере, наде
и поверења у своје бираче да ће их достојно заступати и
представљати, и да је досадашњим својим јавним радом
дао довољно јемства да му на срцу лежи добро и благос-
тање народа.

Позивам све демократе, који желе да народ сам собом
у равља и да се спроведу демократске идеје кроз све гране
државне управе, да на овај збор дођу и узму учешћа.

20. октобра 1920. год.
Јагодина.

Председник Одбора Демократ-
ске Странке за срез белички,
МИХАИЛО Ј. ПОПОВИЋ,
адвокат.

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ СВЕТОЗАРЕВО
ИСТОРИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ
Им. број

Штампаоница Галицијевска — Јагодина.

ГРАЂАНИМА Јагодинским

ЗАСТАВНИК У ПАРТИЈИ
ИСТОЧНОСЛАВЈАНСКО СЕДЕЉЕЊЕ
Има. број

Поводом моје кандидације, у ваше редове убацују се чудни гласови. Без страха и срама, извесни људи говоре да је моја кандидација управљена противу интереса вароши Јагодине; да сам њен противник, да радим за Ћуприју и т. д., и т. д...

Протестујем тротиву таквих лажи и потвора. Жалим дубоко, што се у тежњи за изборним успехом, на једној страни отишло толико далеко, да се заборавило на образ, части пријатељство. Стојим сваком на расположењу, који под својим потписом јавно изнесе те ствари, да брзо добије оно што заслужује... Нека се нико не крије по затвореним просторима и дошаптавањима.

За сада изјављујем: да су сви ти гласови (и њима слични), једна проста и одвратна лаж. Они су пуштени у тежњи да измене повољно расположење за моју листу, и да ослабе њени добар изглед на успех...

Ја нисам нова и непозната књига. Двадесет и више година радим у друштву и заједници са вама. За то време, дао сам и сувише доказа, да сам веран Јагодини и Јагодинцима. Толко годишњи мој јаван рад, како у парламенту тако и ван овог довољно јасно обележио је мој правац и моје тежње.

Не осврћите се на провидна подметања потурања и застрашивања. Куражно на изборе јер је то дужност ваша. Гласајте за листу која вам даје највише јемства за успех у пословима које је време истурило на дневни ред.

27. новембра 1920 год.
Јагодина

Д. ПЕЋИЋ.

Штампарија Глигоријевића — Јагодина

Купица Пешкева је посредник

[Type the document title]

У Моравском округу за изборе за Уставотворну скупштину 1920. године поднето је седам кандидатских листа. Свака кандидатска листа је имала, поред носиоца, још по седам кандидата.:

Радикалска листа I: 1. Настас Н. Петровић, министар на расположењу из Београда, 2. Никодије Милетић, трговац из Параћина, 3. Драгољуб Н. Радојевић, земљорадник и председник општине из Варварина, 4. Светислав Марковић, земљорадник из Бресја, 5. Тома Стевановић, земљорадник из Купиновца, 6. Богомир Љ. Петровић, свештеник из Великог Поповића; по чл.14. Изборног закона: Милош Цукавац, секретар окружног одбора из Ћуприје, заменик Никола Перчевић, адвокат из Јагодине.¹

Радикалска листа II: 1. Михајло Мартинац, адвокат из Ћуприје, 2. Пера С. Јовановић, земљорадник из Драгова, 3. Бранимир Миле Миловановић, трговац из Јагодине, 4. Милан П. Царићевић, земљорадник из Војске, 5. Марко М. Ђорђевић, земљорадник из Доњег Крчина, 6. Аранђел Д. Никодијевић, земљорадник из Ћуприје; по члану 14. изборног закона: Владимир Павловић, адвокат из Јагодине и заменик Војислав Љ. Павловић, адвокат из Београда.

Демократска листа I: 1. Драгутин Пећић, бивши министар и адвокат из Београда, 2. Александар М. Јовановић, трговац из Параћина, 3. Илија Дим. Катић, земљорадник из Црквенца, 4. Божин Радосављевић, земљорадник из Медвеђе, 5. Александар Ф. Глишић, земљорадник из Опарића, 6. Сава Обрадовић, земљорадник из Мијатовца; по члану 14. изборног закона: Милисав Н. Ристић, адвокат из Ћуприје и заменик Борислав М. Миленковић, адвокат из Београда.

Демократска листа II: 1. Милосав Петровић, адвокат из Свилајнца (Ћуприје), 2. Михајло Ј. Поповић, адвокат из Јагодине, 3. Милоје Ђорђевић, земљоделац из Јовца, 4. Милан Стојичевић (Стојчевић), учитељ из Деспотовца, 5. Илија М. Павловић, економ из Мириловца, 6. Божа Милићевић, свештеник из Обрежа; по члану 14. изборног закона: Живојин А. Златановић, адвокат из Београда и заменик Лазар Ђ Анастасијевић, адвокатски приправник из Варварина.²

¹ Самоуправа, бр. 205. 9. новембар 1920. године.

² ЗМЈ, Збирка плаката, На плакату ове листе, Одбор Демократске странке тврди да су кандидати изабрани на окружној конференцији Демократске странке и свих среских конференција, па се позивају сви чланови Демократске странке и њене присталице, да гласају за ову листу. Поводом појављивања две листе, и покушаја помирења, у Ћуприју је тада долазио и председник Главног одбора Љуба Давидовић.

ДЕМОКРАТИМА ОКРУГА МОРАВСКОГ

На окружној конференцији демократске странке и на зборовима свију срезова у округу Моравском истакнута је кандидатска листа демократске странке ова:

I.

Кандидати са општим условима за Уставотворну Скупштину:

- 1.) Милосав Петровић, адвокат из Свилајнца
- 2.) **Мика Поповић**, адвокат из Јагодине
- 3.) Милоје Ђорђевић, земљоделац из Јовца
- 4.) Милан Стојчевић, учитељ из Деспотовца
- 5.) Илија Павловић, земљоделац из Мирилова
- 6.) Божа Милићевић, свештеник из Обрежа.

II.

Кандидати са нарочитим погодбама.

- 1.) **Живојин Златановић**, адвокат
ЊЕГОВ ЗАМЕЊЕНИК:

Лаза Анастасијевић, дипломирани правник.

Позивају се чланови демократске странке и њени пријатељи, да **за ову листу сви гласају** у недељу 28. новембра без обзира на појаву какве друге листе под именом демократске, која није ни на једном збору и конференцији утврђена.

О Д Б О Р
Демократске Странке.

[Type the document title]

Комунистичка листа: 1. Павле Павловић, абацијски радник из Београда, секретар Ц.Р.С.В. 2. Петар Цветковић, железнички радник из Ћуприје, 3. Милорад Катанић, учитељ из Свилајнца, 4. Милутин Аранђеловић, геометар из Јагодине, 5. Стојан Радовановић, тежак из Горње Сабанте, 6. Петар Радовановић, рударски радник из Злота; квалификовани посланици по члану 14. изборног закона др Андра Живковић, адвокат из Јагодине и заменик др Јосиф Буцек, лекар из Деспотовца.³

Републиканска листа: 1. Јаша М. Продановић, професор и бивши министар из Београда, 2. Живојин Жика Костић, књижар из Свилајнца, 3. Чедомир В. Ћирић, учитељ из Вирина-Деспотовац, 4. Светозар Прокић, земљорадник из Багрдана, 5. Драгољуб Ј. Петровић, штампар из Ћуприје, 6. Давид А. Марковић, књиговођа из Јагодине; по члану 14. изборног закона Тодор Љ. Поповић, адвокат из Тетова и заменик Добривоје Дим. Бранковић, судски писар из Јагодине.

Земљорадничка листа: 1. Милан С. Јевтић, земљорадник из Луковице, 2. Миливоје Вук. Арачић, п. инжињер генералне дирекције вода из Београда, 3. Милисав Јевтић, земљорадник из Бошњана, 4. Станоје Ј. Павловић, земљорадник и општински деловођа из Сибнице, 5. Војислав Стојановић, учитељ из Катуне, 6. Милосав М. Милошевић, земљорадник из Плажана. По члану 14. изборног закона Војислав В. Ђорђевић, агрикултурни инжињер из Пожаревца и заменик Милош С. Московљевић, професор гимназије из Београда.⁴

Појава по две листе Радикалне и Демократске странке била је последица борбе између Ћуприје и Јагодине око вођства у политичком животу у округу. Листа са носиоцем Мијом Мартинцом објавила је плакат против друге кандидатске листе Радикалне странке, 18. новембра. Листа Мије Мартинца је била поборник идеја Димитрија Катића и Милије Миловановића, и да подржава програм странке из 1920. године. Они су тврдили да су подршку добили на свим среским скупштинама и на окружној скупштини. Њихова појава на политичкој сцени имала је задатак да руши политичке шићарције. Њихова изборна парола је била: *Слободоуман Устав за јединствену државу са широком народном самоуправом; Доста са ратовима; накнада народу ратом причињене штете; унутра слобода и јавна безбедност, подизање саобраћајних средстава, отварање школа за народну просвету и кредитних установа ради снабдевања народа стоком и потребним алатима.*

³ Радничке новине, бр. 278, 21. новембар 1920. године.

⁴ АЈ, МУД-КЈ, 14-5.

Поред Мије Мартинца, адвокат из Ћуприје, кандидата за посланика за Деспотовац, на плакату су наведени и: Пера С. Јовановић, земљорадник из Драгова за срез Левачки, Бранимир – Мило Миловановић, трговац из Јагодине за срез белички, Милан К. Царевић, земљорадник из Војске за срез ресавски, Марко М. Ђорђевић, земљорадник из Доњег Крчина за темнички срез и Аранђел Д. Никодијевић, земљорадник из Ћуприје за Параћин.⁵

На нападе ове групе радикала, такође путем плаката, 24. новембра 1920. године, одговорио је Окружни одбор Радикалне странке за округ моравски. Нарочито се оптужују Мија Мартинац и адвокат из Јагодине Владимир Ваче Павловић. Њима је, како се тврди, стало само до задовољења незајажљивих амбиција и прохтева. Доживели су једнодушну осуду од стране свих одбора и чланова Радикалне странке. После пораза на свим среским изборним скупштинама, покушали су на окружној радикалној конференцији, одржаној 7. новембра, да наметну своју листу, али су доживели већу осуду него на среским зборовима. Њихов рад није подржао ни Главни одбор радикала, већ су проглашени за отпаднике и искључени из странке. Позвани су сви радикали у Моравском округу: *да у овим судбоносним данима по нашу нову Отаџбину, када треба поставити темеље за наш нови државни и народни живот, буду присебни, сложни и мудри, и да не допусте да се јачина Радикалне странке, толико потребна данас Отаџбини, руши себичним прохтевима неколицине амбициозних људи.* Бирачи су позвани да гласају за листу Радикалне странке, чији је носилац Настас Петровић, а на којој су кандидати: Никодије Милетић, економ из Параћина, Драгољуб Н. Радојевић, земљорадник из Варварина, Светислав Марковић, земљорадник из Бресја, Тома Стефановић, земљорадник из Купиновца, Богомир Петровић, свештеник из Великог Поповића, Милош Цукавац, секретар Окружног одбора из Ћуприје и Никола Перчевић, адвокат из Јагодине.⁶

Настас Петровић кандидован је за народног посланика за срез ресавски на збору одржаном 9. октобра 1920. године. За његовог заменика предложен је Тома Стефановић, економ из Купиновца. За срез белички на збору одржаном у Јагодини 10. октобра кандидован је за посланичког кандидата Света Марковић из Бресја.⁷

⁵ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 1219.

⁶ ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 8.

⁷ Самоуправа, бр. 182 од 13. октобра 1920. године

[Type the document title]

На збору Радикалне странке за срез темнићи одржаном 31. октобра у Варварину, за посланичког кандидата изабран је Драгољуб Н. Радојевић, председник општине варошице Варварин. И на овом збору председник је био Настас Петровић.⁸

У Деспотовцу је одржан збор Радикалне странке за срез деспотовачки, на коме је за посланичког кандидата предложен Богомир Петровић, свештеник. Мија Мартинац је покушао са једном мањом групом да себе наметне за кандидата, али у томе није успео. Председник збора био је Настас Петровић.⁹

Никодије Милетић је у Параћину предложен једногласно за кандидата за народног посланика на збору среског одбора Радикалне странке, одржаном 24. октобра. Потпредседник збора био је Милан Тодоровић, а секретар Спасић.¹⁰

*

БРАЋО ЗЕМЉОРАДНИЦИ,

Ви сте нас послали у Народну Скупштину, да помогнемо да се изradi основни земаљски закон-устав. Већ две године дана вапије наша намучена и нападена земља да се створи устав! Већ две године сав наш народ жудно очекује да се једанпут створи редовно стање, да се изађе из времена уредаба и расписа и уђе у доба закона, који ће бити израз чисте и ничим непомућене воље народа.

Ви сте нас послали у Скупштину да тамо бранимо ваше интересе, интересе најмногобројнијег превредно најважнијег staleжа у земљи, да најодлучније порадимо на подизању привредног и моралног благостања на селу. Ви, с правом, нисте веровали банкарским и трговачким партијама радикала и демократа, да ће они хтети и моћи бранити и представљати ваше интересе. Две године дана оне се смењују на разним владама у ашој држави, обећавајући златна брда, не спуњујући ништа. Старање о народу, о сељаку прометнуло се код њих у старање о њиховим банкама и капиталима. Ништа њих није могло покренути да се окрену невољама и патњама села: на пружена бедна и опљачкана села, ни празне стаје и зграде, ни мученичка лица и страшње стање инвалида и ратне сирочади, који вапију за правдом и у место правде имају да пруже

⁸ Самоуправа, бр. 200 од 3. новембра 1920. године.

⁹ Самоуправа, бр. 188 од 20. октобра 1920. године.

¹⁰ Самоуправа, бр. 195 од 28. октобра 1920. године.

руку за милостињу, ни свечана обећања дата херојским добровољцима који су полетели у одбрану Отаџбине! Села су без школа, без учитеља, деца наша остају без очију!

Данас, после толико времена протеклом од ослобођења, све је остало по старом, ништа се није изменило. Ми смо готово угорем положају но у времену ослобођења. Ни једно питање од оних која смо затекли није решено. Села су и данас празна без стоке и справа, растргана болестима, без лекара, остављена пуној власти полициске самовоље и са једностраном партизански примењиваном правдом. Сељака и данас пљачкају и кад купује што му треба и кад продаје оно што је мучним и крвавим знојем произвео. Сељак је и данас остао без онога што му је најпотребније за живот, без земље. Аграрна реформа, којом се толико хвалило, и данас је још нерешено питање. Тежак је изневерила нада у радикале, обманули су га демократи. Аграрно питање су варошке партије употребљавали само за изборне агитације за своје варошке интересе. Ратна оштета обеђавана толико и данас је варка. Ратну оштету добијају милијунаши, газде и банке, сељак и сиромас мреће чекајући. Пuteви упропашћени и искварени ратом још сада су, захваљујући нехату државе такви, да је њима тешко и пешке прелазити. Па како се са вама поступа код власти, како у војсци. Ви сте данас још бедни и презрени које сви лажу и обмањују, сви изигравају.

Ако земљорадник буде хтео, доћи ће крај таквом стању. Он не треба да буде роб, он има да заузме и у друштву и у држави оно место које му припада. Али зато треба да буде удружен груписан у своју странку, у свој Савез Земљорадника. Оснивајте што више сеоских већа, прибирајте се што вишеу гомилу, само тако спашићемо се пропасти, само тако спречићемо срљање државе у бездану камо је гурају радикали и демократе, и њихови савезници бегови и аге.

БРАЋО ЗЕМЉОРАДНИЦИ,

Ми, ваши посланици изјављујемо вам најсвечаније да вас нећемо напустити, да нећемо пренебрећи ваше интересе. Не верујте лажима варошке партијске штампе. На хоће да нас представи као да ми хоћемо у неке везе са партијама прошлости, са радикалима и демократама. То је из основе лажно. Наша странка иде својим путем, не правећи уступака ни једној варошкој партији. Наши су путеви различни као што су нам и циљеви различни. Ми никада не можемо бити заједно, јер смо ми класна-земљорадничка странка. Они нас зову и призивљу да будемо са њима у влади, да би на тај начин глибом у који су се они уваљали, и

[Type the document title]

нас запрљали. Ми у владу нећемо јер би себи натоварили на врат низ грехова прошлости, које они на својој души носе, ми у владу нећемо јер би се срели са разним Храсницама, Кокутима и Короицима. Ми у владу нећемо, јер ћемо тамо наћи Протића који нам је претио војском због аграра, нећемо јер ћемо наћи Драшковића и остале банкарe. Само онда када будемо толико снажни, да можемо владу сами саставити, само тада када будемо могли радити и на потпуном извођењу нашег програма, само тада ућићемо у владу. Они сада хоће да изазивају забуну у нашим редовима, али свака таква обмана треба да се одбије о свест наших земљорадника. Они ће почети и са личним нападима и леветама личности. Не верујте ни тада. Све су то срачунате лажи да нас аваде и спутају. Они желе нашу неслогу, јер се плаше наше слоге, јер у њој лежи наша снага.

БРАЋО ЗЕМЉОРАДНИЦИ,

Сви на скуп! Сви у групу да се зајенички бранимо од нашег заједничког непријатеља, варошких партија! Само сложни и удружени моћи ћемо дати земљи онај устав који најбоље одговара жељи и интересима земљорадника. Ми смо већ изјавили да нећемо ни једној влади чинити сметње која тражи потпуно јединство, јединствену

државу, једно законодавство и монархију. Али ћемо зато од сваке владе захтевати највеће излажење у сусрет жељама и погледима земљорадника у погледу унутрашњег уређења државе. Ми хоћемо да се ради, да се земљи даду што пре устав и јанхитнији закони. Хоћемо да се из доба страначких свађа и препирака око министарских столица пређе у доба рада и стварања. И зато смо и захтевали да се не прекида са радом у скупштини, већ да се рад настави, зашта су нас у скупштину и послали.

БРАЋО ЗЕМЉОРАДНИЦИ,

Нека вам вам је срећан и светао наш празник Божић, и нека би Бог дао да идући Божићи буду срећнији и задовољнији за земљораднике.^{11 12}

*

¹¹ ИАЈ, Збирка плаката.

¹² ИАЈ, Збирка плаката

РАДИКАЛИМА

ОКРУГА МОРАВСКОГ

У свима припремама за изборе народних посланика за Уставотворну Скупштину, које су радикали Моравског округа вршили преко својих организација по свма срезовима, тачно онако како статуту Радикалне Странке прописују, једнодушност и слугу међу радикалима покушали су реметити неколики радикалци, којима није било стало до победе Радикалне Странке у округу Моравском, већ једино до задовољења својих незајажљивих амбиција и прохтева. Међу тим вајним радикалима највише су се истицали адвокат ћупријски Мија Мартинац и адвокат јагодински Владимир Ваче Павловић. Не успевши ни у једном срезу моравског округа да продру са својим захтевима, те да их радикали приме за своје посланичке кандидате, јер их радикали нигде нису хтели ни чути, они су покушали да направе забуну међу представницима Радикане Странке, сакупљеним на окружној радикалној конференцији одржаној 7. овог месеца у Јагодини, али су ту још горе проишли, него и на зборовима, одржаним по срезовима.

Кад су видели да нису могли проћи у радикалну кандидациону посланичку листу на врата, кроз која се пролази само пверењем радикала, и онако како статуту Радикалне Странке прописују, они су самовласно, окренувши потпуно леђа и Радикалној Странци и свима свесним и добрим радикалима Моравског округа, противно статутима странкиним, направили сами своју кандидатску листу, и завевши још онолико радикала, колико им је по закону требало да своју листу направе, појавили су се са том својом кандидатском листом међу радикале Моравског округа, тражећи на такав недозвољен начин њихове гласове.

Овакав поступак те двојице адвоката и досадашњих радикалаца неће, нити може и један исправан и добаррадикалац одобрити. Такав поступак не одобрава ни главни одбор радикалне странке, који их је већ осудио искључењем из странке тим самим што им је листу осудио као нерадикалну.

Окружни одбор Радикалне Странке за округ Моравски коме је, према статутима странкиним додељена дужност да сузбија све оне

[Type the document title]

који ремете слогу у странци и који, на своју руку, мимо одлука организација странкиних, истичу кандидатске листе, објављујући на овај начин овај штетан рад Мије Мартинца и Владимира Павловића, и осталих, који су се примили недостојне улоге да ову двојицу у том разорном послу помажу, позива све радикале Моравског округа да у овим судбоносним данима по нашу нову Отаџбину, када треба поставити темеље за наш нови државни и народни живот, буду присебни, сложни и мудри, и да не допусте да се јачина Радикалне Странке, толико потребна данас Отаџбини, руши себичним прохтевима неколицине амбициозних људи.

Листа Радикалне Странке у округу Моравском јесте само листа, чији је носилац Настас Н. Петровић, а на којој су кандидати Никодије Милетић, економ из Параћина, Драгољуб Н. Радојевић, земљоделац из Варварина, Светислав Марковић, земљоделац из Бресја, Тома Стефановић, земљоделац из Купиновца, Богомир Петровић, свештеник из Великог Поповића, Милош Цукавац, деловођа Окружног Одбора из Ћуприје и Никола Перчевић, адвокат из Јагодине.

ПОЗИВАЈУ СЕ СВИ ДОБРИ РАДИКАЛИ ДА САМО ЗА ТУ РАДИКАЛНУ ЛИСТУ ГЛАСАЈУ.

Листа Мије Мартинца није радикална листа, а Мија Мартинац, са свима онима, који се на његовој листи налазе, према статуту странкиним и по одлуци Главног Одбора оглашени су као отпадници Радикалне Странке, и за листу Мије Мартинца ни један добар радикалац не може гласати.⁴

24. новембра 1920. год.

Окружни одбор Радикалне Странке

за округ Моравски¹³

Радикална странка за срез Белички сазвала је 10. октобра 1920. године збор за избор једног посланичког кандидата. Збор је требало да се одржи на пијаци. Сазивачи збора били су Душан Јанковић, Света Марковић и Марко Ђорђевић. Секретар среског одбора био је Милан Миладиновић. Као чланови среског одбора потписани су: Милан Ранђеловић из Винораче, Лазар Д. Радосављевић из Винораче, Милија Миливојевић из Милошева, Владисав Пантић из Милошева, Драгољуб Јовановић из Рибника, Александар Антић из Буковча, Драгутин Митровић из Вољавча, Нићифор Александровић из Каленовца, Симеон

¹³ Збирка плаката ЗМЈ.

Стевановић из Шантаровца, Радојко Јевремовић из Глоговца, Љубомир Жикић из Белице, Милош А. Стевановић из Лозовика, Милисав Живковић из Доњег Рачника, Живота Прокић из Багрдана, Илија Стојадиновић из Рибара, Илија Аксентијевић из Рибара, Александар Милановић из Међуреча, Милен Николић из Ловаца, Станисав Трајиловић из Ловаца, Петар Вићић из Јовца, Милорад Петровић из Дворице, Јован Милетић из Стрижила, Чедомир Шарбановић из Стрижила, Милун Милојковић из Трешњевице, Риста Милошевић из Сињег Вира, Милош Алексић из Доњег Штипља, Живојин Петронијевић из Врановца, Миленко Нешић из Ланишта, Младен Мијајловић из Ланишта, Обрен Вулић из Колара, Мијат Милановић из Ивковачког Прњавора, Милорад Петровић из Драгошевца, Ранђел Радивојевић из Дубоке, Живко Урошевић из Малог Поповића, Илија Вулић из Мијатовца, Тодор Милосављевић из Мијатовца, Милан Марјановић из Мајура, Живојин Миловановић из Мајура, Јеремија Петровић из Бунара, Богдан Миловановић из Лукара, Младен Прокић из Беочића и Милун Ђорић из Беочића.¹⁴ Због слабог одзива, јер се наводи да дошло само 50-так људи, збор је одржан у једном локалу. Тада није дошло до сагласности око избора кандидата, па је конференција растурена.¹⁵

Поново се новембра Срески одбор Радикалне странке за срез белички обратио гласачима, са позивом да гласају за Светислава Марковића из Бресја, а да буду против Владимира Павловића, адвоката, који се кандидовао за квалификованог народног посланика и Бранимира Миловановића, трговца из Јагодине, који се кандидовао за посланика среза беличког.¹⁶

Припрема Демократске странке за изборе започета је одржавањем уже конференције странке 3. октобра у Ћуприји. На тој конференцији донета је одлука да се одрже среске конференције, и то: 17. октобра у Варварину за срез темнишки, 23. октобра у Свилајнцу за срез ресавски,

¹⁴ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 61.

¹⁵ *Правда*, Београд, бр. 213, 13. октобар 1920. године. Позив за збор упутили су и „Пријатељи народа среза беличког“. У позиву се давала подршка Мики Мијушковићу, адвокату из Јагодине. За њега се тврдило да је увек помагао сиротињу, без обзира на политичке партије. Марко Ђорђевић и Богдан Михајловић то нису чинили. За Светислава Марковића из Бресја се тврдило да је радио све због своје личне користи. Успео је да отме имање Проке из Главинаца.

¹⁶ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 84. У истом плакату састиче да је за посланичког кандидата изабран Светислав Марковић, земљорадник из Бресја на збору одржаном у Јагодини 7. октобра 1920. године.

24. октобра у Деспотовцу за срез деспотовачки, 27. октобра у Рековцу за срез левачки, 30. октобра у Јагодини за срез белички, 31. октобра у Параћину за срез параћински. На овим конференцијама, после образлагања политичке ситуације и значаја демократије, извршавани су избори кандидата за народне посланике. Кандидацију је вршио скуп од по пет делегата (или чланова месних одбора) из сваке општине дотичног среза. Пред њима је кандидат за посланика држао говор о свом будућем раду. После одржавања среских конференција, из својих средина срески одбори бирали су од пет до десет делегата за окружну конференцију и чуваре бирачких кутија и њихове заменике. Окружна конференција Демократске странке одржана је у Ћуприји 7. новембра 1920. године. На тој конференцији извршен је избор кандидата за посланике и њихов редослед. Све конференције посећивали су партијски прваци из округа, тадашњи народни посланици из округа и чланови Главног одбора.¹⁷

Демократска странка, ради избора кандидата за посланика за срез белички, сазвала је збор у *Шареној кафани* за 30. октобар 1920. године. Позив је потписао адвокат Михаило Ј. Поповић, председник одбора Демократске странке за срез белички.¹⁸ Он је предложен за кандидата те странке на истом збору.¹⁹

Среске конференције у Свилајнцу и Деспотовцу биле су одлично посећене. За посланичке кандидате изабрани су Милосав Петровић, адвокат из Ћуприје у Ресави, и Милан Стојичевић, учитељ из Деспотовца, за срез деспотовачки.²⁰

На среској конференцији Демократске странке за срез левачки одржане 28. октобра у Рековцу, уз велико одушевљење изабран је Михајло Поповић, адвокат, а у срезу темнићком Драгутин Печић.²¹

Против кандидатуре Драгутина Пећића, кандидата Демократске странке, појавиле су се гласине о његовом раду против интереса Јагодине, а у корист Ћуприје. Он је то побијао у плакату објављеном 27. новембра 1920. године. Сматрао је да су такве гласине настале да би се умањио значај његове листе и ослабио њен добар изглед на успех.²²

¹⁷ *Демократија*, Београд, бр. 384, 9. октобар 1920. године.

¹⁸ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 66.

¹⁹ ЗМЈ, збирка плаката, F IV, K 8.

²⁰ *Демократија*, бр. 400, 28. октобар 1920. године.

²¹ *Демократија*, бр. 402, 30. октобар 1920. године.

²² ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 8.

Комунистичка партија утврдила је листу својих посланичких кандидата у Моравском округу на окружној конференцији одржаној 1. новембра 1920. године у Јагодини, на којој се говорило о организацији

изборне агитације и утврђивању листе за Моравски округ. На конференцији су биле заступљене све варошке и сеоске организације и повереништва са својим делегатима. Коначну одлуку о изборној листи дао је Извршни одбор странке. На конференцији су присуствовали сви представници варошких и сеоских одбора.²³

Пошто су се бирачки спискови састављали до 25. септембра, Централни Секретаријат КПЈ упутио је позив свим организацијама: ... да одмах изврше све што је потребно да у бирачке спискове буду заведени сви чланови партијских и синдикалних организација и сви они за које се држи да ће бити наши гласачи. Да би се ти послови око завођења у бирачке спискове изводили што потпуније, потребно је да организације одреде потребан број другова који ће те послове вршити под контролом партијских организација. Организације ће за сваки немар у погледу завођења наших гласача бити позване на одговорност.²⁴

*

РАДИКАЛИМА И НАШИМ ПРИЈАТЕЉИМА

ОКРУГА МОРАВСКОГ

Преко 8 и по година протекло је како су последњи пут вршени избори Народних Посланика – 1 априла 1912 године. Од тада до данас Српски народ преживео је страшније догађаје но ма који народ у Европи из рата у рат, из крви у крв, из победе у победу; поклекнуо пред јачом силом али није малаксао, већ је кроз крвави огањ, после пуних седам година доживео слом својих непријатеља и тријумф своје националне мисли – уједињење све браће у једну државну целину.

Већ су 2 године како је наша Србија – Пијемонт увеличане нам отаџбине ослобођена. Први скупштински састанак Посланика из свију крајева проширене нам отаџбине у јесен 1918 године, у заједничком одушевљењу, улевао је наду да ће нам све поћи на боље, да ће се огромне ране ратовима нанете брзо и паметно лечити, да ће хитно притећи у

²³ Радничке новине, Београд, бр. 267, 9. новембар 1920. године.

²⁴ Радничке новине, бр. 215, 9. септембар 1920. године.

[Type the document title]

помоћ ратовима осиротелом и оголелом народу а земља опорављати и кинсолидовати.

Дан за даном, месец за месецом пролазили су. Скупштина је била на окупу али су резултати њенога рада били итури по заједничке интересе. Ми нећемо набрајати све народне невоље јер их видите и познајете као и ми; можемо само толико рећи да се и после две године ослобођења и Скупштинског рада отаџбина налази у расклиматаном стању. Ко је томе злу крив?

Пратећи рад Народних Посланика запазили смо да је било много оптужаба о пљачкама и крађама државне имовине; помињане су крађе: из десетине, на стотине хиљада динара па на милионе и десетина милиона, у чему извознице нагрдиле: Новине су бележиле да су у тим крађама имали удела: поједини Министри, Народни Посланици, и разне Банке и т. д. Један Министар назвао је другог јавно лоповом, па, ипак, за све то нити је један шамар пукао нити је који кривац суду предат.

На коме је лежала дужност да том злу на пут стане? Одговор није тежак: на Народним Посланицима! Они су као Народни Представници и чувари државних интереса морали, у име намучене отаџбине, да одреде стручну анкетну комисију из своје средине која би брзо творила истрагу над свима извршеним пљачкама и кривце предала правди, уколико би то истрага показала. Таквим поступком спречиле би се многе злоупотребе а рад правилно упутила. Међутим од свега тога није било, готово ништа.

Вољни смо веровати да је било појединих Министара као и Посланика који су сажалењевали те недаће али, ипак, нисмо запазили да је се бар и мања група појавила у Скупштини да громким гласом загрми са посланичке клупе и затражи да се томе злу на пут стане. Ни перманентне и дуге Министарске кризе, ни веће и мање крађе ни...са чиновницима, као да су они прђја пјединих министара за поткусуривање политичких рачуна а не службеници државе чијим интересима морају искључиво служити, нису их могли из дремежа покренути. Зашто то?

Крађе и свађе горе и доле и невођење рачуна о народу који је осао без плуга и волова, без добрих друмова и саобраћајних средстава, без јавне безбедности и кредита – да је то убило веру на бољу будућност, а припомогло да нам унутрашњи и спољни положај земље постане доста тежак, ако не и опасан. Једини излаз из тако мучног положаја био је распушање Скупштине и нов избор за Уставотворну Скупштину.

Избори су, дакле, на прагу и пред народ излазе и стари посланици тражећи поново његово поверење. Налазимо да им је прва дужност била предходно изаћи пред бираче и положити им рачуна свом раду за 8 пуних

година; тек после тога народ би имао да се одреди може ли им и даље дати своје поверење.

Како је било, у томе погледу, у нашем округу?

Чим су се почеле држати политичке конференције, тражили смо од досадашњих посланика да најпре, пред широком окружном конференцијом положи рачуна о свом политичком раду па после да се приступи зборовима и договорима за нове изборе. У томе нисмо успели, јер се од тога бежало.

На среским зборовима употребљаване су разне неисправности како би се народу пет наметнули а воља и расположење бирача проиграло. Последњи чин те комедије одигран је на окружној конференцији 7. т. месеца када је покушано да нам се наметне Посланичка листа онаква како су је скупили неколицина њих на некаквом ужем састанку. Али свесни представници из округа уочили су подвалу и громким гласом одбацили су ту листу, због чега се конференција разишла е свршиши посао.

Ми који смо имали прилике да сазнамо наше политичко расположење на ужим састанцима, на среским зборовима и на окружној конференцији, охрабрени вашим подстреком излазим пред вас и народ са нашим Кандидатском Посланичком Листом за наступајуће изборе 28. т. месеца.

Поборници смо идеја које су у нашем округу носили пок. Димитрије Катић и Милија Миловановић; стојимо уз програм који је скоро донео Главни Одбор у Београду.

Појава наша на политичкој позорници има за задатак да рушимо политичке шићарције и да припомогнемо да се наша велика Отаџбина консолидује и учврсти како би се народу и његовим невољама на свима гранама побољшања помогло. Наша је изборна парола СЛОБОДОУМАН УСТАВ ЗА ЈЕДИНСТВЕНУ ДРЖАВУ СА ШИРОКОМ НАРОДНОМ САМОУПРАВОМ; ДОСТА СА РАТОВИМА; НАКНАДА НАРОДУ РАТОМ ПРИЧИЊЕНЕ ШТЕТЕ; УНУТРА СЛОБОДА И АВНА БЕЗБЕДНОСТ; ПОДИЗАЊЕ САОБРАЋАЈНИХ СРЕДСТАВА, ОТВАРАЊЕ ШКОЛА ЗА НАРОДНУ ПРОСВЕТУ И КРЕДИТНИХ УСТАНОВА РАДИ СНАБДЕВАЊА НАРОДА СТОКОМ И ПТРЕБНИМ АЛАТИМА.

[Type the document title]

Ви сте судије, а ми ћемо мирно сачекати ваш глас и пресуду на дан избора 28. т. мес.

18. новембра 1920. г. Мија Мартинац, адвокат из Ћуприје (за Деспотовац)

Пера Јовановић, земљорадник из Драгова (за Левач)

Бранимир Миловановић, трговац из Јагодине (за Белицу)

Милан Царићевић, земљорадник из Војске (за Ресаву)

Марко Ђорђевић, земљорадник из Крчина (за Темнић)

Аранђел Никодијевић, земљорадник из Ћуприје (за Параћин)²⁵

*

Месна комунистичка организација у Свилајнцу сазвала је за 21. новембар збор поводом избора. Збор је одржан у хотелу *Таково*. Збор је отворио Милорад Катанић. После његовог говора, на збору су говорили и Миливоје Петровић и Светозар Лазаревић. Миливоје Петровић је говорио о расипничкој финансијској политици владе. Критиковао је издвајања за војску, која су била 12 пута већа од буџета за привреду и просвету. Сматрао је да је то створено ради лакшег плачкања народа. Такође, по њему, због плачкања народа и лакшег одржавања на власти, буржоазија је створила огроман чиновнички апарат. Миливоје Петровић је даље говорио о првим програмским тачкама у Совјетској републици: о национализацији банака, завода, рудника, мајдана, о укидању профита и трговине и свега паразитског.²⁶

Републиканска странка у свом програму залагала се за: увођење републике уместо монархије; повећање права народа у законодавству, заштиту радног народа и слабијих друштвених класа; спречавање огромног богатства појединаца и удружења; уништавање корупције и анархије у држави; јединство народно на демократским основама и слободи; укидање појединачних и класних привилегија; могућност да народ, као господар своје државе, може мењати и поглавара и Народну скупштину и владу, кад не врше савесно своје дужности.²⁷

Републиканска странка одржала је 8. новембра 1920. године у Ћуприји окружну конференцију ради утврђивања кандидатске листе. Конференцију је отворио Драг. Петровић, штампар из Ћуприје. У свом говору критиковао је руководеће људе самосталних радикала. По њему

²⁵ АЈ, Збирка плаката

²⁶ *Радничке новине*, бр. 282, 26. новембар 1920. године

²⁷ *Република*, Београд, бр. 206, 31. октобар 1920. године.

су вође самосталних радикала изневериле поверење чланова странке и отишле у фузију са напредњацима и националцима. Ради власти служили су личном режиму. Позвао је пошпене самосталце да приђу Републиканској странци и да продуже борбу за народ, његова права и његово благостање. То може само дати борба пошпених бораца републиканске демократије. Република значи мир, благостање широких народних маса, правда и слобода. Монархија је владавина моћне мањине, интереси богатих класа, неправда и притисак, крв и рат. После Петровића говорио је члан Главног одбора Јаша М. Продановић. Он је у 10 тачака изнео све добре особине републиканског облика владавине и све корисне установе, које се једино у републици могу остварити. Говорио је како је монархија у Србији увек сузбијала демократију и спречавала већину народа да дође на управу земље. На крају свог говора изнео је јасне и одређене разлоге који потврђују да су предстојећи избори право време да наша држава постане република. На крају Жика Костић, књижар из Свилајнца, позвао је присутне да раде на ширењу републиканских идеја.²⁸

На застрашивање гласача жалили су се представници Републиканске листе. Наводно је неки жандармеријски наредник, са седиштем у жандармеријској станици у Горњем Штипљу, говорио: „*Ко гласа за републиканску партију биће одмах после избора стрељан!*“²⁹

²⁸ Република, бр. 217, 13. новембар 1920. године.

²⁹ Република, бр. 230. 28. новембар 1920. године. Допис је од 24. новембра, са потписом неког Поповића.

Шифра из Београда.

Београд 7. 5. 1923.
Примљено 8. 5. 1923.

Госп. Министру Унутр. Дела

Лично за Госп. Министра. - У вези наре-
ђења Гов. бр. 24, глас ми је известити Вас о сле-
дећем: 4. о. м. био је сасвим новог радикалног састава
у Варварину с. шемонитски. Нову је присуствовало
око 3.000 људи. Нов је једномласно одлучио да носилац
мисли за ову мисао буде г. Веља Поповић, шеф
кабинета председника министарског савета. Ово избор
сасвим канцеларијски изјавио су се две групе, од којих је
једна вођа крајолика Радојевића (уб. нар. полица-
јца Милека Радојевића, епонома из Крива. Он
су се групе раздвојиле и већа оштрица са крајолика
Радојевића. Она је ветиком масовно изабрана за носи-
оца мисли г. Вељу Поповића; за сасвим канцеларијски за
све шемонитски, крајолика Радојевића, уб. нар. полица-
јца, а неки за заменика Марка Јожевића оштрица. Једна
група из Крива. После новог дописа је до штење и нешто
појачање групе и том приликом ланце је потребно
изабрати. Којама и Радоје Поповић, судски творац из
Јакобине, седиште твораца и вођа.

Гов. бр. 64

Вел. Мухом
Савић.

дешифрирао
8. 5. 1923. - Гласник.

Резултати избора
Срез Белички – Јагодина

општина	Бр. бирача	Бр. гласача	Радикална листа I	Радикална листа II	Дем.ократска листа I	Демократска листа II	Комунистичк. листа	Републиканска листа	Земљорадничка листа
Ћуприја I	620	382	10	50	184	18	71	19	30
Ћуприја II	612	351	14	49	160	13	71	19	25
Јагодина I	589	390	204	17	39	36	74	15	5
Јагодина II	611	390	192	11	36	21	118	9	3
Драгошевачка	210	66	25	3	2	17	5	3	11
Бунарска	297	130	18	-	3	60	26	3	20
Пањевачка	144	83	3	5	7	11	1	3	53
Беличка	369	146	67	1	4	54	13	-	7
Главиначка	225	127	86	4	-	5	20	1	11
Ланишка	313	241	2	-	1	1	2	-	235
Лоћичка	216	139	18	2	4	100	12	3	-
Рибарска	348	156	8	4	4	41	2	4	93
Шантаровачка	215	110	54	2	3	12	12	3	24
Багрданска с.	378	150	27	9	8	24	30	40	12
Багрдан в.	69	42	6	6	1	14	11	3	1
Ловачка	193	67	10	3	13	19	5	15	2

[Type the document title]

Деоничка	521	150	15	16	8	6	29	6	70
Врановачка	320	118	3	2	2	31	51	7	22
Винорачка	144	66	8	-	38	1	13	3	3
Драгоцветска	580	158	18	4	3	1	20	2	110
Праћинска	284	122	19	3	4	1	3	27	65
Мијатовачка	222	93	9	4	7	47	12	2	12
Јовачка	336	214	31	-	4	131	41	3	4
Г.Штипљанска	98	68	1	4	2	3	3	1	54
Мајурска	292	119	4	7	-	9	20	2	77
Милошевачка	397	171	29	3	15	6	99	8	11
Трешњевачка	276	138	25	1	5	26	4	1	76
Буковачка	138	67	3	8	3	11	2	-	40
Дубочка	330	147	50	3	5	32	50	-	7
Беочићка	166	56	19	2	4	18	7	2	4
Остриковачка	105	59	5	4	5	11	28	2	4
Глоговачка	427	150	77	8	9	19	-	1	36
Стрижилска	179	139	89	3	7	25	10	2	3

Срез Левачки – Рековац

Општина	Бр. бирача	Бр. гласача	Радикална листа I	Радикална листа II	Демократска листа I	Демократска листа II	Комунистичка листа	Републиканска листа	Земљорадничка листа
Г. Сабаначка	174	62	12	5	3	12	16	8	6
Риљачка	202	153	18	6	1	118	4	4	2
Опарифска	398	261	92	14	23	103	20	3	1
Пољанска	499	220	8	6	106	12	11	2	75
Превешка	539	269	48	36	5	136	38	3	3
Жупањевачка	568	236	22	160	2	27	9	6	10
Драговска	473	297	-	206	4	73	2	9	3
Белушићка	319	160	-	98	22	6	16	7	11
Секуричка	387	179	27	7	61	69	3	2	10
Течићка	537	326	82	1	5	233	2	1	2
В. Пчеличка	323	113	5	12	10	38	8	39	1
Ратковићска	282	167	84	2	10	36	9	23	3
Рековачка	551	359	96	14	18	205	17	8	1
Слатинска	231	109	39	19	4	24	5	14	4
В. Крушевичка	253	160	73	2	-	82	1	2	-
В. Сугубинска	194	75	27	-	6	19	17	6	-
Сибничка	272	176	6	83	1	9	1	1	75

[Type the document title]

Сиљевачка	133	97	59	-	5	31	2	-	-
Дуленска	130	82	4	1	1	70	3	1	2

Срез Темнићи – Варварин

општина	Бр. бирача	Бр. гласача	Радикална листа I	Радикална листа II	Демократска листа I	Демократска листа II	Комунистичка листа	Републиканска листа	Земљорадничка листа
В. Варварина	138	114	103	-	1	6	2	2	-
С. Варварина	396	321	256	3	1	19	25	1	16
Поточка	304	184	43	-	4	5	80	4	48
Рашевичка	271	163	98	2	54	7	-	-	2
Залоговачка	398	206	51	23	5	7	64	6	50
Катунска	637	476	423	1	12	13	4	-	23
Д. Крчинска	498	233	14	189	16	3	3	3	5
Обрешка	714	317	123	3	3	94	17	2	75
Бачинска	704	453	17	1	108	8	18	3	198
Бошњанска	390	214	39	1	-	3	56	1	114
Избеничка	199	109	83	1	8	6	2	4	5
Маскарска	176	155	123	-	25	2	2	1	2
Својновска	285	154	64	1	2	6	69	-	12
Тољевачка	188	124	2	100	10	5	3	-	4

Орашка	156	69	16	5	25	1	2	-	20
--------	-----	----	----	---	----	---	---	---	----

Срез Ресавски – Свилајнац

Општина	бр. бирача	бр. гласача	Радикална листа I	Радикална листа II	Демокрстска листа I	Демократска листа II	Комунистичка листа	Републиканска листа	Земљорадничка листа
В. Свилајнца	1.049	611	164	6	6	184	131	114	6
Јасеновачка	269	188	25	6	1	79	62	4	11
Дубљанска	416	204	13	9	12	102	39	13	16
Тропоњска	310	124	18	-	5	78	9	2	12
Гладљанска	91	63	17	2	1	9	5	4	25
Ђуриначка	115	103	65	-	-	15	20	2	1
Црквеначка	440	273	17	6	150	15	52	4	29
Седларска	265	156	9	7	6	5	6	-	123
Бобовска	470	227	6	2	3	164	10	1	41
Раонишка	203	91	12	4	-	2	29	-	44
Витежевска	317	157	25	2	-	62	52	5	11
Луковичка	136	92	-	-	-	2	35	2	53
Бресјанска	117	81	28	1	3	34	8	-	7
Суботичка	195	152	48	6	7	22	50	6	13
Гложанска	510	296	48	-	48	77	119	1	3

[Type the document title]

Дубничка	243	110	14	1	1	49	34	2	9
Роћевачка	185	113	55	4	3	32	11	2	6
Радошинска	146	76	14	6	1	44	8	2	1
Купиновачка	160	144	119	3	4	3	4	1	10
Војшганска	273	128	3	37	2	25	4	2	55
Проштиначка	112	77	14	4	6	25	10	4	14
Мачевачка	67	37	2	11	1	19	3	-	1
Грабовачка	494	214	31	8	2	95	62	2	14
Рајкиначка	144	73	6	18	3	24	6	2	14

Срез Параћински – Параћин

Општина	бр. бирача	бр. гласача	Радикална листа I	Радикална листа II	Демократска листа I	Демократска листа II	Комунистичка листа	Републиканска листа	Земљорадничка листа
В. Параћина I	624	327	50	2	160	7	98	5	5
В. Параћина II	570	294	52	5	123	2	110	-	2
Стубичка	287	80	16	11	5	2	9	-	37
Супска	221	139	36	18	15	13	38	9	10
Мириловачка	279	133	18	3	3	78	5	4	22
Бусиловачка	334	140	55	3	20	9	4	-	49
Д. Видовска	347	194	107	2	23	33	22	4	3

Стришка	254	130	26	4	11	11	3	2	73
Сикиричка	507	243	169	10	30	5	13	5	11
Сењска	809	321	31	6	23	2	209	-	50
Планска	368	182	56	-	2	12	31	1	80
Д. Мутничка	471	268	72	6	11	10	101	3	65
Г. Мутничка	365	187	99	55	4	11	2	3	13
Бошњанска	181	119	19	15	74	4	4	2	1
Буљанска	363	164	89	7	20	11	36	1	-
Бигреничка	518	190	99	2	20	2	35	28	4
Крушарска	321	225	47	-	4	166	2	6	-
Дреновачка	337	181	50	12	102	9	3	1	4
Изворска	375	178	107	7	8	6	4	1	45
Батиначка	215	115	89	9	3	5	3	4	2
Чепурска	280	123	5	11	5	13	10	-	79
Влашка	134	68	24	13	1	5	4	20	1
Иванковачка	178	85	27	7	6	2	42	-	1
Главичка	283	107	7	5	31	4	48	3	9
Поповачка	269	101	18	2	5	5	38	3	30

Срез Деспотовачки – Деспотовец

Општина	бр.бирача	бр.гласача	Радикална листа I	Радикална листа II	Демократска листа I	Демократска листа II	Комунистичка листа	Републиканска листа	Земљорадничка листа
Медвећска	303	180	96	22	35	17	4	4	2
В. Поповићка	312	229	179	4	5	12	8	19	2
Грабовачка ³⁰	255	122	78	2	4	12	18	1	8
Миливска	194	94	16	9	4	47	2	3	13
В. Деспотовца	72	52	5	4	2	36	3	2	-
С. Деспотовца	217	139	3	33	-	82	15	4	2
Стрмостенска	404	-	-	-	-	-	-	-	-
Стењевачка	237	102	3	36	47	8	4	2	2
Бељајачка	165	117	75	24	-	9	4	4	1
Виринска	202	102	31	17	6	6	3	37	2
Жидиљска	190	101	4	14	3	70	4	5	1
Језерска	235	109	-	62	11	26	7	1	2
Ресавичка	150	77	2	12	-	58	3	1	1
Исаковачка	237	135	87	13	3	12	10	6	4

³⁰ У општини грабовачкој нађена је једна куглица више.

Ломничка	196	112	2	-	92	16	-	-	2
Плажанска	307	110	44	2	2	29	8	1	24
Паљеначка	239	120	4	16	89	1	8	1	1
Витаначка	211	124	8	5	7	40	23	4	37
Брестовачка	150	9	4	1	1	2	1	-	-
Трућевачка	237	91	17	5	24	11	13	8	13
Буковачка	153	97	4	8	6	40	33	2	4
Богавска	120	73	23	4	9	15	20	1	1

Према записнику општине стрмоленске, гласачи нису желели да гласају, јер председник бирачког одбора, који је одређен од стране државе, није дошао на гласачко место.

У целом Моравском округу листе су освојиле следећи број гласова: Радикална листа I 6.112; Радикална листа II 1.891; Демократска листа I 2.480; Демократска листа II 4.454; Комунистичка листа 3.230; Републиканска листа 761; Земљорадничка листа 3.250.

*

За народне посланике у Моравском округу изабрани су: Павле Павловић, абаџијски радник из Београда, са комунистичке листе, Милан С. Јевтић, земљорадник из Лукавице, са земљорадничке листе, Милосав Петровић, адвокат из Ћуприје, Драгутин Д. Пећић, бивши министар и адвокат из Београда, са демократске листе, Настас Н. Петровић, министар на расположењу из Београда и Никодије Милетић, трговац и народни посланик из Параћина, са радикалне листе. По чл. 14. Закона о избору народних посланика Милош Цукавац, окружни деловођа из Ћуприје.³¹

³¹ Статистички преглед избора народних посланика за Уставотворну Скупштину Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, извршених на дан 28. новембра 1920. год, Београд, 1921.

[Type the document title]

ИЗБОРИ 1923. ГОДИНЕ

Други послератни скупштински избори били су одређени за март 1923. године. Ови избори одржани су у другачијим политичким основама него претходни. Другачије услове одређивао је, пре свега, нови изборни закон из 1922. године. Овим законом су уведени срески кандидати. Гласови једне странке, које би добили поједини срески кандидати, сабирали су се, а при подели мандата, прво се сматра да је изабран носилац листе, а остали гласови су се делили на среске кандидате.

Моравски округ, по попису из 1910. године имао је 203.638 становника. Округ је имао 6 изборних срезова, 135 општина и бирао је 5 посланика.

На овим изборима истакнуте су две радикалне листе, четири земљорадничке, једна републиканска, једана демократска и једна социјалистичка листа.

Према одлуци Главног одбора Народне Радикалне странке, у окрузима где су истакнуте две листе, као што је био случај у Моравском округу, остављен је бирачима слободан избор, јер се није знало да ли је утврђивање кандидата и листа изведено по статуту. Није се желело да се учини неправда било којој страни.³²

На среским зборовима радикала, који су одржани: у срезу ресавском 13. јануара, у срезу параћинском 18. јануара, у срезу левачком 21. јануара, у срезу деспотовачком 25. јануара, у срезу беличком 28. јануара и у срезу темнићком 2. фебруара, изабрани су срески кандидати. На седници окружног одбора, одржаној у Јагодини 12. фебруара, за носиоца листе одређен је Настас Петровић.

Кандидатска листа Радикалне странке за изборни округ Моравски на дан 18. марта 1923. године: носилац листе Настас Петровић, министар на расположењу из Београда.

³² *Политика*, Београд, 1. март 1923. године

[Type the document title]

Срески кандидати:

за срез белички: Светислав Марковић, земљорадник из Бресја, заменик Михаило Ж. Мијушковић, адвокат из Јагодине;

за срез деспотовачки: Богомир Љ. Петровић, свештеник из Великог Поповића, заменик Богић Добросављевић, земљорадник из Дворишта;

за срез левачки: Пера С. Јовановић, економ из Драгова, заменик Милоје К. Спасић, учитељ у пензији из Рековца;

срез параћински: Милош Цукавац, деловођа Окружног одбора из Ћуприје, заменик Милан Станковић, трговац из Параћина;

срез ресавски: Стојан А. Петковић, трговац из Свилајнца, заменик Тома Стевановић, земљорадник из Купиновца;

срез темнићи: Александар Васић, економ из Доњег Крчина, заменик Аврам М. Јовановић, земљорадник из Својнова.³³

Поред пропаганде против демократа, као главних политичких противника, радикали су водили и међусобну борбу. Још почетком јануара 1923. године започети су сукоби између Настаса Петровића и Веље Поповића. Напади на Настаса Петровића учињени су преко *Трибуне*, која је била под великим утицајем Веље Поповића, шефа кабинета председника владе. Његова жеља је била да потисне Настаса Петровића из моравског округа, и да он буде носилац листе или посланички кандидат. Стојан Протић, вођа независних радикала, је сматрао, да је то била иницијатива самог Николе Пашића да ради против Настаса Петровића у Моравском округу. Али, пошто у томе није успео, истакнута је друга листа Веље Поповића.³⁴

На среском збору Радикалне странке, одржаном у Варварину, присуствовало је око 3000 људи. На збору је једногласно одлучено да носилац листе за Моравски округ буде Веља Поповић, шеф кабинета председника Министарског савета. Око избора среског кандидата дошло је до поделе. Једна група истицала је Драгољуба Радојевића, бившег народног посланика, а друга Александра Васића, економа из Крчина. Већином гласова изабран је за носиоца листе Веља Поповић, за среског кандидата Драгољуб Радојевић, а за његовог заменика Марко Ђорђевић, општински деловођа из Крчина. После збора дошло је до туче између

³³ ЗМЈ, Ф IV, К-9.

³⁴ *Радикал*, бр. 344, 12. јануар 1923. године.

подељених група. Том приликом лакше је повређено 12 лица, међу којима и Радоје Петровић, судски писар из Јагодине.³⁵

Према изјавама неких учесника збора у Варварину, договорено је да се одрже два одвојена збора, или да збор буде одржан на отвореном месту, јер је био познат план Драгољуба Радојевића, сарадника Веље Поповића, да се, ако његова група не буде у већини, изазове туча. Против два збора био је Веља Поповић. Он је настојао да буде изабран за носиоца листе, а Драгољуб Радојевић за среског кандидата. Жеља већине учесника била је да Веља Поповић буде кандидат среза темнићког, а његов заменик Александар Васић. Када су се окупиле обе групе, настала је туча. После великог сукоба, група Драгољуба Радојевића је отерана са збора, а заробљене су њихове три партијске заставе и слике. У сукобу је теже повређено 33 човека, а лакше око 1000. За сукоб су окривљени Веља Поповић и Драгољуб Радојевић. Први, што је играо дволичну улогу, а Драгољуб као инспиратор сукоба, који је то морао да уради, јер је очекивао свој пораз у избору посланичког кандидата.³⁶

После сукоба у Темнићком срезу поводом кандидатуре Веље Поповића, Настас Петровић је одвојио своју листу. Очекивало се да и Мија Мартинац одвоји своју листу, јер је био незадовољан радом радикала. Предност на изборима је давана листи Веље Поповића, јер се већина среских првака морала обавезати у Београду да ће бити уз његову листу.³⁷

Поводом истицања две листе Радикалне странке, радикалима и бирачима Моравског округа, путем плаката, обратио се Настас Петровић. Он је тврдио за Вељу Поповића да је убацио клицу раздора међу радикале, да је био непознат и да се у радикале увукао кришом. Успео је да одвоји од моравских радикала *извесне људе слабијег партијско-политичког морала, који су са њим пошли из рачуна и незадовољених амбиција*. По стварању своје листе, Веља Поповић је смењен са места шефа кабинета председника владе, по захтеву Окружног одбора, јер је покушао да шири лажне гласине и да се представља као изасланик Николе Пашића. Окружни одбор Радикалне странке за Моравски округ, на састанку од 4. марта 1923. године, донео је следеће одлуке:

³⁵ АЈ, Ф 14, кутија 6.

³⁶ *Радикал*, бр. 366, 9. фебруар 1923. године.

³⁷ *Политика*, бр. 5312, 6. фебруар 1923. године.

Настас Петровић

1. Бивши шеф кабинета председника владе, Веља Поповић, који не припада радикалним организацијама у Моравском округу, направио је сам своју кандидатску листу без воље и расположења тих радикалних организација, и ван Радикалне Окружне Конференције, која је по члану 68. статута Радикалне Странке једина била надлежна и овлашћена да на основи одлука среских радикалних одбора и зборова утврди радикалну посланичку кандидатску листу. Према томе листа Веље Поповића није правна радикална листа и радикали Моравског округа не могу гласати

за ту листу Веље Поповића, која није по статутима странкиним састављена.

2. Срески радикални одбори и зборови истакли су среске радикалне посланичке кандидате. На основи одлука тих среских одбора и зборова Окружна Радикална Конференција, одржана у Јагодини 12. фебруара ове године, на којој је суделовало 197 делегата са пуномоћствима, како то члан 65. статута прописује, утврдила је једногласно и једнодушно радикалну посланичку листу, коју носи дугогодишњи посланик радикални у округу Моравском, један од најстаријих чланова Главмог Одбора Радикалне Странке – Настас Н. Петровић, министар на расположењу и досадашњи народни посланик ... У потпису су: Михајло Косовљанин, председник окружног одбора Радикалне странке, Душан Јанковић, председник Јагодинске општине и председник среског одбора за срез белички, Никодије Милетић, трговац, народни посланик и председник среског одбора за срез параћински, Марко Ђорђевић, секретар и чланови одбора: Светислав Марковић, економ и потпредседник среског одбора за срез белички, Живојин Топаловић, трговац и потпредседник радикалног одбора за варош Јагодину, Милоје К. Спасић, учитељ у пензији и председник среског одбора за срез левачки, Пера С. Јовановић, економ из Драгова и потпредседник среског одбора за срез левачки, поп Бога Љ. Петровић, свештеник из В. Поповића и председник среског одбора за срез деспотовачки, Светозар О. Милојевић, председник општине Медвеђске и потпредседник среског одбора за срез деспотовачки, Стојан А. Петковић-Перкић, трговац из Свилајнца и председник среског одбора за срез ресавски, Тома Стевановић, економ из Купиновца и потпредседник среског одбора за срез ресавски, Аксентије Марковић, земљоделац из Сикирице и потпредседник среског одбора за срез параћински, Рајко М. Урошевић, трговац и председник среског одбора за срез темнишки, Александар Н. Васић, економ из Д. Крчина и потпредседник среског одбора за срез темнишки, и народни посланици Настас Петровић и Милош Цукавац.³⁸

После учесталих напада у неким новинама од стране Веље Поповића, Настас Петровић је објавио одговоре на оптужбе.

1. У Моравском округу је Радикална Странка организована у пуној мери. Организација је њена поратна. У сваком месту Моравског округа постоје месни партијски одбори. У сваком срезу постоје срески партијски одбори. Најзад ракали Моравског округа имају тачно по

³⁸ ЗМЈ, Ф IV, кутија 8.

[Type the document title]

статутима странкиним формиран и Окружни Радикални Одбор, у који улазе сви председници и потпредседници среских одбора, председник и потпредседник вароши, којој је седиште Окружног Одбора (то је варош Јагодина) и сви радикални посланци из округа.

Изузев г. Драгољуба Радојевића, досадашњег народног посланика, који је био до скора и председник среског радикалног одбора за срес темнићски, сви остали народни посланици радикали из округа моравског и сви председници и потпредседници среских одбора јесу и данас у Окружном Радикалном Одбору, и под својим потписима упутили су проглас радикалима Моравског округа, у коме осуђујући поступке г. Веље Поповића и његових неколико помагача, позивају радикале Моравског округа да гласају само за радикалну листу, чији сам ја носилац, јер је овако како статуту странкини налажу, већ и по једнодушној жељи радикала, која се огледала и на зборовима и на Окружној Радикалној Конференцији, одржаној у Јагодини 12. фебруара ове године.

2. У Окружном Радикалном Одбору, 31. децембра прошле године, ја сам једногласно и једнодушно истакнут и у овој прилици за носиоца радикалне кандидатске листе у округу Моравском. За такву одлуку гласао је чак и г. Драгољуб Радојевић и записник потписао. О овој кандидацији г. Веље Поповића није тада било ни речи.- На седници Окружне Радикалне Конференције, која је одржана 12. фебруара у Јагодини, и на којој је присуствовало 197 делегата са потпуно уредним пуномоћствима, ја сам опет једнодушно и једногласно истакнут за носиоца радикалне листе. О г. Вељи Поповићу ни том приликом није било ни помена.

На ту конференцију није хтео доћи г. Драгољуб Радовановић са још десетак делегата из среза темнићског мада га је народни посланик г. Никодије Милетић позивао и опмињао...већ је, заједно са г. Вељом

Поповићем и са још два адвоката јагодинска, сакупио нешто сељака, који су тог дана били у Јагодини, и одржао некакву своју засебну конференцију, на којој је направљена листа г. Веље Поповића.

Главном одбору Радикалне Странке предат је акт Окружног Одбора Радикалног са 20 докумената, који су на најјаснији начин утврђивали тачност онога што је у том акту саопштило Главном одбору. Уз тај акт приложена су и пуномоћја делегата, који су на Окружној Конференцији деловали, снабдевена потписима председника среских одбора и са партијским печатом.

Сада г. Веља Поповић белешкама које протура кроз „Балкан“ и кроз своју „Трибуну“, покушава да обеснажи исправност пуномоћства тих делегата и исправност Окружне Конференције...

3. Ја нисам ни јучерашњи политички радник, нити јучерашњи народни посланик. У Радикалној Странци увек готово у првим редовима њеним ја сам већ близу тридесет година... и за активан политички рад неколико пута истериван из службе и осуђиван затворима. Ја сма у Моравском округу пуне 22 године народни посланик и без прекида биран.

Мандати се не стичу клеветама и лажима. То би требао да зна г. Веља Поповић.

6. марта 1923.

РАДИКАЛИМА ОКРУГА МОРАВСКОГ

и пријатељима Пашићеве Политике

У сукоб против Настаса Петровића укључили су се и Владимир Павловић и Никола Перчевић:

Ама се бедан Ваче, ама си жалостан Перчевићу. Шта су то ваши стари Богу згрешили те се на вас проклетство изручује. Зар ви морате непрестано трпети да вас кужан задах једне мрцине шиба; зар морате непрекидно сносити отужни смрад једне распале моралне политичке леишине; зар морате носеве запушити од оне погане вење, која се подиже од једне устајале и смрдљиве बारे, зар морате и даље трпети ону ужичку калаштуру што се назива Настасом Петровићем. Ма да нам је непријатно газити у ђубре и нечистоћу ипак и против своје воље морамон газити, и у ту жуту балегу и ако смо убеђени да ћемо се окужити и ту нечистоћу дуж велог округа.

Не због изанђалог и најпоқваренијег типа, на којег може само мотка утицати, већ због наших пријатеља чинимо наводни приговор, како бисмо оно блато којим се тај рапави дрипац послужио, баџила на његов и црн образ.

Истина да се коцкамо. Али је наша коцка часна и поштена, коцкамо с времена на време и хвала Богу успели смо са помоћу коцке стекнемо две куће и овим путем свечано изјављујемо да обе стечене куће и лудницу и тамницу поклањамо том садељеном од неваљавства

[Type the document title]

егземплару. То чудовиште почело је и намећу попуштати кад може тврдити, да искоришћавамо наивност играча.

Тај морално пропали твор пустио је од себе смрад у виду његовог плаката само због тога, да би нама, као његовим ловцима заварао траг, те да његову кожу не изнесемо на вашар.

Зар ми коцкари који губимо поприличне суме, а та ужичка уштва није коцкар кад за 16 година непрестано према годишње по 80 хиљада динара као министар на расположењу и ништа не ради. То већ није картање већ наизразитији вид јавашлука, јер он и игра насигурно, држава стално губи а он стално добија.

Зар играње Настасево са управом Фондова кад је узео 150 хиљада динара на име преноса управних књига из Француске у Србију, није мародерство и разбојништво. Управо је за тај посао требала узети место Настаса једног доброг и одраслог коња који би се задовољио са мало сламе и сена а који још успешније извршио дати му посао.

Зар није антипод коцке, кад Настас узима у Ници поред посланичке дијурне још и 5 наполеона дневно и ако је земља грцала у дугу.

Је ли Настас своју имовину од 10 милиона дин. стекао поштенним путем или нечасним, којим је он само добијао.

Зар није најсрамнија коцка кад Настас врши атентат на фабрику шећера у Београду и ф. Цементу у Беочину и покушава исте да присвоји.- Зар није подла коцка издејствовати концесију за Неџиб Драгу а после њене смрти постаје једини сопственик дотичног предузећа.

Настасе, морални и физички монструме, зар ти није задњица кад образ није зато погодан поцрвенела, кад си безочно навео: да је Никола Перчевић додијао у ропству помоћу бугарске власти нашем заробљеном живљу. Никола је са командантом лагера односно са његовим војницима само онда опитио кад је уз грдњу тих војника терао колица са земљом. Ово ће утврдити г.г. Коста Констандиновић лекар из Београда, Дим. Протић адв. из Крушевца, Пера Трифунац трг. из Алексинца. Милан Цветковић секретар касације и цело поморавље. Слушај бестијални клеветниче, ако докажеш ма и једним сведоком тврдњу своју Перчевић пристаје да се оног момента убије.

Твоју жаоку покварености испољио си у навођењу, да ниси хтео Перчевића помагати у његовим поштенним адв. пословима. Докажи ма и једним доказом он пристаје да га ти као једна кучка пљунеш у лице.

Дивно је то бити поштен човек па ти нико ништа не може ни највеће вуцибатине као што је Настас који износи све лажи и измишљотине.

Настас је и за Вачета казао да је венчавао Аустријске жандарме. А не зна, кукала му мајка да је таква венчања било само код његових пријатеља и кандидата а Ваче се одржао на висини моралне чистоте тако да је свима служио као узор поштења.

Ваче и Перчевић истина нису прешли приликом евакуације на Крф али они то нису учинили из двојакх разлога: једно стога, што су онда сачували по 20 дечака из Јагодине и околине а друге с тога што нису имали општ. кола и волове као ни паре општине јагодинске. Кога си ти бедниче сачувао? Ти и данас мрцвариш з Мих. Косовљанина и манипулишеш његовим именом, јер је твоје умрљано вечитом срамотом и неваљавством.

*Ево кужни створе какву си себи медвеђу услугу учинио кад си својом поквареном душом хтео упрљати Владимира Павловића и Николу Перчевића.*³⁹

*

Носилац јединствене листе Демократске странке за округ моравски био је Драгутин Пећић;

Срески кандидати:

за срез параћински Милан Рајић, председник омладине Демократске странке и директор листа „Будућност“, родом из Параћина;

заменик Илија Павловић, економ и резервни мајор из Мириловца;

за срез темнићки Милорад Топић, трговац из Бачине;

заменик Владислав Пантић, економ из Обрежа;

за срез ресавски и деспотовачки Милош Савчић, инжињер, бивши министар и индустријалац из Београда;

заменик Радивоје Богојевић, економ из Трућевца;

за срез левачки Мика Поповић, адвокат из Јагодине;

³⁹ ЗМЈ, Ф IV, к – 8.

[Type the document title]

заменик Милован Тодоровић, председник општине из Риљца;

за срез белички Светозар Обрадовић, економ из Јовца;

заменик Јездимир Обрадовић, трговац из Јагодине.⁴⁰

Конференција за срез параћински одржана је 22. фебруара у кафани *Централ*. На конференцији су говорили Милан Рајић, кандидат за посланика, и Јохан Михаиловић, калајџија. Присталице Добросава Јовановића покушале су да ометају рад конференције, али нису успели у томе.⁴¹

У прогласу бирачима у Моравском округу Демократска странка истиче своју јединственост, јер су истакли само једну листу, за разлику од радикала, који су истакли две листе, и земљорадника, који су истакли чак четири листе. О листама републиканаца и социјалиста сматрали су да нема потребе говорити, јер су оне истакнуте само због тога што су кандидати на тим листама желели да буду кандидати, и да су они сами знали да неће бити изабрани.⁴²

*

Носилац листе једне Земљорадничке странке био је Миливоје Арачић, инжењер и бивши народни посланик, друге Станоје Павловић, треће Милан Вићић и четврте Добросав Јовановић.

На листи Миливоја Арачића срески кандидати су били:

срез белички – Данило Миловановић из Бунара, заменик Арса Ракић из Мијатовца;

срез деспотовачки – Драгољуб Миленковић из Витановаца, заменик Владимир Николић из Стрмостена;

срез левачки – Божин Миахајловић из Сиоковца, заменик Живадин Ракић из Белушића;

срез параћински – Јеремија Ружић из Доње Мутнице, заменик Драгутин Пајић из Мириловца;

срез ресавски – Виктор Милијевић из Седлара, Влада Петровић из Војске;

⁴⁰ *Народни демократа*, Параћин, бр. 1, 2. фебруар 1923. године.

⁴¹ *Народни демократа*, бр. 1, 2. фебруар 1923. године.

⁴² *Народни демократа*, бр. 4, 18. март 1923. године.

срез темнићски – Милосав Јефтић из Бошњана, заменик Радисав Пејковић. Ову листу прихватио је главни одбор.⁴³

На листи Милана Вићића налазили су се следећи кандидати:

За срез ресавски: Милан Јевтић, земљорадник из Луковице и бивши народни посланик земљорадничке странке, и заменик Аранђел Миладиновић, земљорадник из Тропоња.

За срез левачки: Станоје Павловић, земљорадник из Сибнице, и заменик Андра Станојевић, земљорадник из Пољне.

За срез параћински: Добросав Јовановић, земљорадник из Параћина, и заменик Милан Митровић, земљорадник из Сења.

За срез темнићски: Драгутин Филиповић, земљорадник из Бачине, и заменик Радисав Лазаревић, земљорадник из Катуне.

За срез белички: Јанићије Милановић, земљорадник из Међуреча, и заменик Богољуб Јевремовић, земљорадник из Глоговца.

За срез деспотовачки: Адам Дулкановић, земљорадник Жидиља, и заменик Јеремија Стефановић, земљорадник из Вирине.⁴⁴

Добросав Јовановић, кмет општине параћинске, који је без знања Месног одбора Демократске странке у Параћину истакао своју земљорадничку листу, као носилац за Моравски округ, искључен је из Демократске странке 19. фебруара. Његову листу демократе су називале *Земљо-нерадничка листа*. Предвиђана му је победа на изборима *ако добро прође са општинским и земљорадничким касама и рачунима*.⁴⁵

Носилац листе за социјалдемократску странку био је Таса Милојевић.

За посланике су изабрани: Драгутин Пећић, демократа, Милош Савчић, демократа, Настас Петровић, радикал, Велимир Поповић, радикал, Светислав Марковић, радикал.⁴⁶

⁴³ *Политика*, бр. 5323, 17. фебруар 1923. године.

⁴⁴ ЗМП, Збирка плаката.

⁴⁵ *Народни демократа*, Параћин, бр. 1, 25. фебруар 1923. године.

⁴⁶ Стенографске белешке Народне скупштине 1923. године.

[Type the document title]

КАНДИДАТСКА ЗЕМЉОРА- ДНИЧКА ЛИСТА

За изборни округ Моравски

НОСИЛАЦ ЛИСТЕ

МИЛАН ВИЋИЋ

земљ. из Јовца

За срез Ресавски

Милан Језић из Луковице земљ. и биз. нар. посланик земљ. странке

Заменник Аранђел Миладиновић земљ. из Тропоње

За срез Лезачки

Станоје Павловић земљ. из Сибнице

Заменник Андра Станојевић земљ. из Пољне

За Срез Параћински

Добромир М. Јозановић земљ. из Параћина

Заменник Милан Митровић земљ. из Сења

За Срез Темнићски

Драгутин И. Филиповић земљ. из Бачине

Заменник Радисав Лазаревић земљ. из Катунa

За срез Белички

Јанићије Милановић земљ. из Међуринч

Заменник Богољуб Јевремовић земљ. из Глоговца

За срез Деспотовачки

Адам Дулкановић земљ. из Жидиље

Заменник Јеремија Стефановић земљ. из Вирине

Штампарија Ђоке Н. Јовановића — Ђуприја

[Type here]

СТАТИСТИКА ИЗБОРА 1923. ГОДИНЕ

Гласачко место	Укуп. број гласова	Од Од целокупног броја гласова пало је листе								
		Републиканска	Земљорадничка	Демократска	Радикална	Радикална	Земљорадничка	Земљорадничка	Соц. демократска	Земљорадничка
		Чији је носилац								
		Жика Костић	Миливоје Арачић	Драгутин Пећић	Настас Петровић	Велимир Поповић	Станоје Павловић	Милан Вићић	Таса Милојевић	Добросав Јовановић
Багрдан в.	62	24	1	4	16	17	-	-	-	-
Багрдан с.	267	60	8	17	95	72	4	4	4	3
Белица	276	2	5	118	106	40	3	4	-	1
Беочић	150	-	1	39	108	2	-	-	-	-
Буковче	119	6	29	54	1	28	-	1	-	-
Бунар	225	47	26	62	85	4	-	1	-	-
Винорача	118	2	10	31	63	5	2	1	1	-
Врановац	261	8	3	95	21	116	5	7	4	2
Главинци	223	3	20	17	178	4	-	-	-	1
Глоговац	344	1	41	80	207	13	-	1	1	-
Г. Штип.	91	-	-	15	8	65	3	-	-	-

[Type the document title]

Д. Јовац	292	7	5	158	81	3	14	17	6	1
Драгоцвет	460	4	13	49	201	18	67	2	3	3
Драгошевац	131	-	4	34	87	1	4	1	-	-
Дубока	245	24	104	34	79	-	-	1	-	3
Јагодина 1.	442	9	2	187	154	83	-	1	5	1
Јагодина 2.	458	12	1	162	145	127	4	1	5	1
Ланиште	256	6	170	21	19	35	2	2	1	-
Ловци	123	6	5	53	28	11	4	14	1	1
Лоћика	176	-	3	70	98	3	-	-	-	2
Мајур	185	6	52	28	67	16	14	2	-	-
Мијатовац	173	1	63	65	33	6	1	-	2	2
Милошево	346	4	11	94	114	95	3	24	-	1
Остриковац	98	2	2	61	22	-	-	11	-	-
Пањевац	107	2	7	61	5	27	3	1	1	-
Праћина	196	42	22	36	93	3	-	-	-	-
Рибаре	278	8	13	110	111	25	7	3	-	1
Сиоковац	336	25	35	66	71	126	7	2	2	2
Стрижило	177	1	-	11	18	147	-	-	-	-
Трешњевица	201	3	9	123	52	3	1	2	8	-
Шантаровац	169	2	2	37	123	4	-	-	1	-
Срез Белички	6.985	317	667	1.995	2.589	1.099	148	100	45	25
Белјака	102	-	-	24	41	36	-	-	1	-
Богава	108	31	1	24	50	1	-	-	1	-

[Type the document title]

Брестово	120	4	-	41	66	9	-	-	-	-
Буковац	134	4	1	114	13	5	-	-	-	-
В. Поповић	282	11	2	22	241	5	-	-	-	1
Вирине	131	1	19	26	8	75	-	-	1	1
Витанце	175	8	61	72	12	20	1	-	-	1
Грабовица	205	-	45	61	96	-	1	-	1	2
Деспотовац в.	73	4	1	58	7	2	-	1	-	-
Деспотовац с.	188	4	-	115	12	54	3	-	-	-
Жидиље	128	4	-	63	7	56	-	1	-	-
Исаково	201	2	2	46	126	19	2	1	2	1
Језеро	142	-	-	33	8	96	3	-	1	1
Ломница	151	-	-	112	25	8	4	-	1	1
Медвеђа	307	3	-	161	141	1	-	-	-	1
Милива	157	-	24	105	19	9	-	-	-	-
Пањевац	142	-	1	39	9	86	3	2	-	2
Плажане	241	2	15	119	83	21	-	-	-	1
Ресавица	110	-	-	69	3	37	-	1	-	-
Стењевац	164	-	-	78	16	64	2	1	1	2
Стрмостен	256	2	29	63	17	142	2	1	-	-
Трућевац	206	20	4	121	48	5	4	2	1	1
Срез										
Деспотовач.	3.723	94	205	1.566	1.048	751	25	10	9	15

[Type the document title]

Белушић	211	7	8	120	49	22	5	-	-	-
В. Крушевица	237	1	1	88	126	19	2	-	-	-
В. Пчелице	226	20	17	50	33	94	9	-	1	2
В. Сугубина	171	19	4	47	56	34	8	-	3	-
Г. Сабанта	150	1	5	52	51	32	8	1	-	-
Драгово	402	1	-	163	228	-	9	-	1	-
Дулене	109	1	1	60	34	9	4	-	-	-
Жупањевац	456	-	1	48	401	1	2	1	-	2
Опарић	318	4	-	143	153	12	6	-	-	-
Пољна	358	6	21	75	23	15	209	6	1	2
Превешт	474	1	-	252	11	1	8	1	-	-
Ратковић	251	2	4	67	1	175	1	-	-	1
Рековац	493	1	8	326	115	38	4	-	-	1
Риљац	193	-	1	149	41	1	1	-	-	-
Секурич	332	13	-	226	47	25	19	2	-	-
Сибница	238	2	-	15	149	1	71	-	-	-
Сиљевица	122	-	1	42	78	1	-	-	-	-
Слатина	213	1	10	57	90	39	9	4	2	1
Течић	497	1	-	328	162	2	3	1	-	-
Срез Левачки	5.451	81	82	2.308	2.048	521	378	16	8	9
Батинац	163	-	1	14	17	130	-	-	-	1
Бигреница	239	2	2	84	21	83	39	2	3	3
Бошњане	168	-	2	26	7	124	6	2	-	1
Буљане	252	1	2	45	5	176	1	1	29	1

[Type the document title]

Бусиловац	289	6	21	14	177	64	2	2	2	4
Влашка	109	48	-	9	38	13	-	1	-	-
Главица	251	1	3	149	33	9	-	-	39	17
Г. Мутница	293	1	10	33	9	230	-	1	1	8
Д. Видово	291	2	2	87	105	91	1	-	-	5
Д. Мутница	362	8	98	62	28	141	4	5	6	10
Дреновац	316	2	-	157	121	28	4	-	1	-
Извор	305	-	3	19	24	254	3	-	-	2
Крушар	283	1	3	149	108	17	2	-	-	3
Мириловац	202	1	8	24	25	43	-	1	1	97
Параћин I	482	1	2	285	42	60	2	1	6	83
Параћин II	431	3	2	263	44	50	3		9	56
Плана	322	3	55	38	175	40	2	1	3	6
Пољане	141	8	2	44	57	23	2	-	-	2
Поповац	224	6	-	107	44	62	-	3	2	3
Сење	368	33	8	114	165	7	1	-	1	5
Сикирица	393	-	6	64	74	248	-	34	-	1
Стрижа	189	1	1	58	81	5	-	-	-	43
Стубица	166	-	-	36	6	120	1	-	1	1
Супска	203	1	1	76	115	10	-	1	-	-
Ћуприја I	507	57	2	201	96	116	29	-	-	4
Ћуприја II	458	29	4	179	115	115	14	2	-	2
Чепуре	177	1	1	46	13	95	2	-	-	19
								-		
Срез Параћински	7.584	216	239	2.380	1.743	2.354	118	57	100	377

[Type the document title]

Бобово	427	15	3	60	66	282	-	1	-	-
Бресје	120	5	11	43	8	47	5	-	1	-
Витежево	307	11	2	25	16	238	9	-	-	6
Војска	212	8	122	30	71	5	4	1	-	1
Гладна	89	-	8	56	17	2	3	1	-	2
Гложане	408	41	50	203	41	61	8	-	-	3
Грабовац	345	22	4	212	103	1	-	-	-	2
Дубље	370	25	14	293	34	1	2	1	-	-
Дубница	196	-	2	87	13	91	-	1	-	2
Ђуринац	122	-	-	16	92	12	2	-	-	-
Јасеново	266	-	2	62	20	180	1	1	-	-
Купиновац	152	19	2	8	113	1	6	1	-	1
Луковица	117	54	2	28	16	4	10	2	-	1
Мачевац	68	-	7	12	42	5	-	-	-	1
Проштинац	86	1	2	42	30	11	-	-	-	1
Радошин	140	3	12	40	22	60	-	1	-	1
Рајкинац	106	3	24	16	56	3	2	2	-	-
Роанда	162	1	7	29	118	4	-	2	-	1
Роћевац	162	6	1	38	114	1	2	-	-	-
Свилајнац I	450	85	-	198	154	11	1	-	-	1
Свилајнац II	425	72	1	210	136	5	-	-	-	1
Седларе	225	3	16	105	24	42	31	-	-	4
Суботица	184	-	2	54	31	92	2	1	-	2
Тропоње	273	1	1	212	29	17	-	12	-	1
Црквенац	375	11	5	316	31	5	6	-	-	1
Срез Ресавски	5.817	386	300	2.395	1.396	1.181	94	27	6	32

[Type the document title]

Бачина	662	1	6	495	96	30	1	30	2	1
Бошњане	297	1	129	25	51	90	-	-	1	-
Варварин вар.	135	3	1	9	10	110	-	-	-	2
	397	-	6	10	12	366	-	-	1	2
Варварин село	528	3	73	51	18	377	4	-	1	1
Гор. Катун	460	-	-	9	433	18	-	-	-	-
Доњи Крчин	355	-	13	21	187	134	-	-	-	-
Залоговац	178	-	-	6	33	138	1	-	-	-
Избеница	181	-	9	46	9	115	2	-	-	-
Маскаре	534	6	2	59	302	163	2	-	-	-
Обреж	145	-	4	38	90	13	-	-	-	-
Орашје	280	2	1	24	10	242	1	-	-	-
Потоцац	252	-	16	110	4	119	3	-	-	-
Рашевица	220	5	15	21	91	87	-	1	-	-
Својново	170	-	-	2	163	4	-	-	-	1
Тољевац										
Срез Темнићски	4.794	21	275	926	1.509	2.006	14	31	5	7
ОКРУГ МОРАВСКИ	34.354	1.115	1.768	11.570	10.333	7.912	777	241	173	465
Изабрано посланика	-	-	-	2	2	1	-	-		-

[Type the document title]

ИЗБОРИ ИЗ 1925. ГОДИНЕ

Промена владе новембра 1924. године и немогућност новог састава владе, због односа странака у скупштини, довело је до нових скупштинских избора 8. фебруара 1925. године.

На узбрима су учествовале следеће листе: Радикална Веља Поповић, Земљорадничка Војислав Стојановић, Самостална демократска Милан Рајић, Републиканска Драгомир Иконић, Социјалистичка др Андра Живковић, Демократска Драгутин Пећић, Земљорадничка Милан Вићић, Радикалска Никодије Милетић, Самостална демократска Михајло Поповић

Кандидатска листа Радикалне странке за округ Моравски за посланичке изборе 8. фебруара 1925. године

Носилац листе Настас Петровић, министар на расположењу из Београда.

За срезове белички и темнићи: Светислав Марковић, земљорадник из Бресја, заменик Аврам Јовановић, земљорадник из Својнова;

За срезове деспотовачки и ресавски: Чедомир А. Ћирић, трговац из Свилајнца, заменик Богић Миленовић, тежак из Дворишта;

За срез левачки: Милоје К. Спасић, учитељ у пензији из Рековца, заменик Милорад Јовановић, земљорадник из Велике Крушевице;

За срез параћински: Павле М. Стојановић, економ фабрике шећера из Ћуприје, заменик Милан С. Томић, земљорадник из Поповца.⁴⁷

Носилац Земљорадничке листе за округ моравски био је Милан Вићић, земљорадник из Јовца. За срез белички носилац листе био је Милан Јевтић, земљорадник и бивши народни посланик земљорадничке странке иа заменик је био Аранђел Миладиновић, земљорадник из Тропоња. За срез левачки Станоје Павловић, земљорадник из Сибнице, и заменик Андра Станојевић, земљорадник из Пољне. За срез параћински Добросав М. Јовановић, земљорадник из Параћина, и његов заменик Милан Митровић, земљорадник из Сења. За срез темнички Драгутин Филиповић, земљорадник из Бачине, и његова заменик Радисав Лазаревић, земљорадник из Катунa. За срез белички Јанићије Милановић,

⁴⁷ ЗМЈ, Ф IV, К-9.

[Type the document title]

земљорадник из Међуреча, и заменик Богољуб Јевремовић, земљорадник из Глоговца. За срез деспотовачки Адам Дулкановић, земљорадник из Жидиља, заменик Јеремија Стефановић, земљорадник из Вирине.

ЗБОР!

Пријатељи – Демократе,

Осмог фебруара идуће године има да се изврше избори за народне посланике. Тога дана ви, пријатељи, имате да подигнете свој глас и да кажете своју реч, која има да буде пресудна и по добро ове наше лепе и намучене земље. Дан изборне борбе, мора да покаже Радићу, попу Корошцу, Спахијама Турцима и осталим нашим политичким противницима да је Демократија жива, моћна и спремна за победу.

Да би сви наши пријатељи били тачно обавештени, шта се до сада радило, шта се хоће, и шта се намерава да ради, ми ћемо одржати у недељу 30. новембра ове године, у десет часова пре подне у сали код „ГРАНД ХОТЕЛА“

ВЕЛИКИ ДЕМОКРАТСКИ ЗБОР

за срез параћински

на који је потребно да дођу сви пријатељи, који припадају правој Демократији, а и сви они пријатељи, који се нису до сада определили, јер ћемо тога дана вршити упис нових чланова.

Како ће се на збору говорити о предстојећој изборној борби и извршити кандидација носиоца листе за округ моравски, и кандидација за срез параћински, то је неопходно потребно, да тога дана неизоставно буду оприсутни сви наши пријатељи.

На збору ће говорити, поред чланова среског одбора Самосталне Демократске Странке из Параћина, и наш бивши посланички кандидат за срез параћински, наш пријатељ

МИЛАН Л. РАЛИЋ

чиновник мин. просвете

Сем њега, биће присутни и говориће на збору и наши пријатељи из Београда.

Сваки онај, који демократски мисли и осећа, треба да дође на збор.

[Type the document title]

Пријатељи – Демократе, вршите своју дужност, и сви до једног дођите на збор Праве Демократије.

Пријатељски вас оздравља

СРЕСКИ ОДБОР

новембра 1924. год.

Самосталне Демократске Странке у Параћину⁴⁸

Пред изборе, тачније 20. јануара 1925. године Настас Петровић упутио је проглас радикалима и пријатељима Моравског округа, у коме је оштро напао Николу Пашића. Оптуживао га је да је Радикална странка постала његова својина, да је својим незначким радом у решавању уставног питања, направио хаос у земљи, да је бацио под ноге најосновније начела радикала, да је узимао за министре неспособне али послушне људе, да је трошио немилице народну имовину, да умањује значај Радикалне странке.⁴⁹

Окружни одбор Југословенске републиканске странке за округ моравски у свом прогласу истакао је значај републикански облик владавине. У републици ће грађани бити срећни и задовољни, јер ће народ управљати, а не трутови и готовани. У републици свако ће бити на свом месту, и свако ће одговарати за свој рад. У републици се не расипа народно благо *„на бесне хатове, излишне параде и велике плате“*! У републици се само на управу долази способношћу и народним поверењем. У републици је загарантована слобода, једнакост и благостање. Носилац листе био је др Иконић. Срески кандидат за срез ресавски био је Жика Костић, а за срез деспотовачки Драгослав Марковић.⁵⁰

⁴⁸ ЗМП (Завичајни музеј Параћин), збирка плаката.

⁴⁹ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 27.

⁵⁰ ИАЈ, Збирка плаката, инв. бр. 77/930.

[Type the document title]

ИЗБОРНИ РЕЗУЛТАТИ (ПО ГЛАСАЧКИМ МЕСТИМА)

Изборни округ Моравски (1925)

Гласачко место	бирача	гласају	радикали	Земљорадничка	Самостална демократска	републиканска	социјалисти	Самостална радикална	Демократска	Земљорадничка	Радикална	Самостална демократска
			Веља Поповић	Војислав Стојановић	Милан Рајић	Драгомир Иконић	Др Андра Живковић	Настас Петровић	Драгутин Пећић	Милан Вићић	Николије Милетић	Михајло Поповић
Багрдан (вар.)	75	64	24	2	4	12	2	3	13	-	-	4
Багрдан (село)	396	287	150	-	9	39	4	17	35	3	1	29
Белица	394	301	114	1	7	-	-	11	119	1	4	41
Беочић	201	166	97	9	2	-	-	2	10	1	4	41
Буковче	135	114	24	44	3	8	-	5	10	-	-	20
Бунар	356	277	15	16	36	59	3	30	50	3	49	16
Винорача	150	107	8	4	6	5	2	41	21	-	4	19
Врановац	372	258	102	1	-	14	1	12	72	9	2	45
Главинци	271	215	8	9	2	-	-	187	6	-	1	2
Глоговац	465	339	46	35	8	1	5	135	106	1	1	1
Горње Штипље	104	94	37	-	-	-	2	6	13	-	-	36
Доњи Јовац	375	307	38	2	4	19	3	31	8	41	29	132
Драгоцвет	622	430	73	32	44	5	4	192	27	18	8	36
Драгошевац	241	165	57	-	-	1	-	79	13	1	1	13
Дубока	418	285	66	14	10	65	5	9	61	7	1	47
Јагодина 1	775	569	174	-	15	4	16	117	231	1	1	10
Јагодина 2	747	511	173	1	10	8	11	100	197	1	2	8
Ланиште	340	229	65	95	17	6	2	6	20	-	-	18

[Type the document title]

Ловци	202	151	40	5	4	3	3	12	57	4	3	20
Лоћика	233	193	55	-	2	1	1	41	16	-	1	76
Мајур	289	189	5	78	36	3	1	51	3	-	2	7
Мијатовац	351	153	44	11	7	2	3	20	45	4	4	13
Милошевац	471	337	121	12	34	4	2	65	88	4	-	7
Остриковац	126	114	32	-	3	-	2	63	2	3	4	5
Пањевац	160	121	71	6	5	1	2	3	31	-	2	-
Праћина	343	187	44	28	1	45	6	32	25	2	4	1
Рибаре	380	259	61	7	46	2	5	34	97	-	2	5
Сиоковац	626	435	174	10	19	30	3	67	78	2	3	49
Стрижило	191	140	94	-	-	-	-	15	3	1	-	27
Трешњевица	321	262	130	3	4	1	-	14	74	1	4	31
Шантаровац	244	189	83	1	45	-	1	26	20	1	5	6
Срез белички	10.30 5	7.45 7	2.228	426	383	337	89	1.426	1.551	109	163	744
Бељајка	181	120	95	2	24	-	-	-	8	1	-	-
Богава	146	114	18	3	2	27	1	3	29	3	10	18
Богајница	182	116	5	12	2	10	1	-	69	-	-	17
Брестово	207	120	4	3	-	2	-	3	34	-	12	62
Буковац	166	142	9	21	13	1	-	2	84	1	10	1
Вел. Поповић	348	274	93	-	3	9	-	11	53	2	101	2
Вирина	222	158	133	3	9	-	-	-	10	1	2	-
Витанце	214	179	60	34	14	3	-	2	61	3	-	1
Грабовица	288	225	117	51	4	2	-	3	48	-	1	-
Деспотовац (вар.)	104	75	15	-	9	9	-	5	37	-	-	-
Деспотовац (село)	253	199	71	10	4	1	1	0	89	2	-	1
Жидилје	221	150	78	-	1	-	1	8	44	16	2	-
Исаково	255	202	152	-	7	1	1	3	37	-	-	1

[Type the document title]

Језеро	264	194	144	3	26	2	1	3	11	2	-	2
Ломница	266	190	67	10	79	3	2	5	20	1	2	1
Медвеђа	338	256	76	1	37	17	2	5	92	-	25	1
Милица	244	184	42	6	2	2	-	-	132	-	-	-
Пањевац	294	178	125	7	33	4	2	3	3	-	-	1
Плажане	330	277	135	5	131	-	1	-	5	-	-	-
Ресавица	168	129	52	2	1	1	1	6	63	-	1	2
Стењевац	291	205	106	7	11	-	-	8	70	1	1	1
Стрмостен	498	264	130	5	5	6	3	9	102	3	1	-
Трућевац	131	115	24	22	2	1	1	2	65	-	-	-
Срез деспотовачки	5.561	4.07 6	1.761	207	419	100	18	1012	1.167	36	168	111
Белушић	324	241	164	1	2	9	1	-	57	-	1	6
Велика Крушевица	274	224	69	-	9	-	-	45	28	1	3	69
Велика Сугубина	179	165	31	4	2	19	3	1	12	1	77	15
Велике Пчелице	384	294	95	14	6	8	1	5	71	2	13	79
Гор. Сабанта	201	162	14	-	-	-	-	1	45	2	53	47
Драгово	523	414	119	-	1	1	-	2	155	6	105	25
Дулене	154	122	83	1	1	-	-	-	1	-	-	36
Жупањевац	553	502	316	2	2	1	-	18	1	7	98	57
Опарић	435	344	167	-	1	7	2	12	111	-	13	31
Пољна	565	415	153	7	3	3	5	4	150	8	5	77
Превешт	606	510	276	1	1	-	-	-	217	2	-	23
Ратковић	299	255	3	7	15	-	-	3	38	4	154	31
Рековац	597	506	151	5	3	1	1	37	24	1	10	273
Риљац	214	190	60	-	3	-	-	-	1	-	1	125
Секурич	463	390	176	8	-	6	-	4	197	-	1	7

[Type the document title]

Сибница	286	225	59	13	13	3	2	2	7	27	79	20
Сиљевица	150	143	98	-	1	-	-	14	28	1	1	-
Течић	637	524	216	1	3	-	-	2	51	2	3	246
Цикот	268	233	33	53	3	1	1	7	1	2	55	77
Срез левачки	7.112	5.878	2.283	117	69	59	16	157	1.195	66	672	1.244
Бобово	650	477	380	7	46	21	2	7	7	3	2	2
Бресје	133	121	83	-	4	1	2	4	26	1	-	-
Витежево	171	295	149	5	14	5	2	7	111	-	-	2
Војска	309	222	107	40	13	11	1	4	21	5	-	20
Гладна	115	111	13	-	3	54	1	1	38	-	-	1
Гложане	511	410	112	28	4	47	-	12	203	2	-	2
Грабовац	541	351	123	3	8	36	2	10	167	-	1	1
Дубље	471	393	64	1	2	45	1	14	262	3	-	1
Дубница	270	210	109	-	-	1	-	-	99	-	-	1
Ђуринац	130	116	51	-	1	1	-	8	55	-	-	-
Јасеново	298	273	160	-	7	-	-	19	84	1	-	2
Купиновац	189	128	4	-	-	8	3	94	14	3	2	-
Луковица	169	142	21	-	-	71	1	30	15	3	-	1
Мачевац	77	71	32	2	10	-	-	5	22	-	-	-
Проштинац	104	93	16	-	-	-	-	47	30	-	-	-
Радошин	183	145	102	2	4	-	1	4	29	1	-	2
Рајкинац	152	96	72	2	7	7	1	4	2	1	-	-
Роанда	218	171	71	11	5	1	3	23	53	2	2	-
Роћевац	203	155	36	3	2	2	2	55	55	-	-	-
Свилајнац `1	697	480	87	-	17	76	1	128	170	1	-	-
Свилајнац 2	711	481	53	2	13	72	-	135	205	1	-	-
Седларе	287	222	110	13	17	14	3	7	57	-	-	1
Суботица	219	187	71	-	11	-	-	50	53	1	-	1

[Type the document title]

Тропоње	330	239	41	2	11	2	3	63	100	15	1	1
Црквенац	484	368	72	132	12	25	1	6	113	2	2	3
Срез ресавски	7.822	5.957	2.139	253	211	500	30	737	1.991	45	10	41
Бачина 1	840	366	34	8	4	5	3	18	205	7	77	5
Бачина 2	749	363	59	3	6	1	-	26	247	5	10	6
Бошњане	443	401	291	9	7	-	-	6	85	1	1	1
Варварин (варош)	187	150	130	-	1	2	-	7	5	-	4	1
Варварин (село)	452	414	381	1	1	3	-	3	19	-	7	-
Гор. Катун	694	563	411	29	-	1	1	3	118	2	-	-
Доњи Крчин	597	468	32	3	-	1	-	11	12	5	398	6
Залоговац	436	387	178	2	-	3	2	-	28	-	171	3
Избеница	243	202	163	-	-	-	-	1	16	-	22	-
Маскаре	212	195	171	4	8	-	1	4	7	-	-	-
Обреж 1	434	332	79	1	1	7	1	38	47	2	109	47
Обреж 2	433	278	71	1	-	10	1	32	41	1	83	38
Орашје	189	157	46	2	1	-	1	6	20	1	77	3
Потоцац	346	272	129	59	3	1	7	20	52	1	-	-
Рашевица	283	254	145	2	7	1	-	-	98	1	-	-
Својново	315	256	122	15	2	4	1	74	12	2	6	18
Тољевац	199	178	2	2	-	-	1	2	18	-	151	2
Срез темнишки	7.007	5.236	2.444	141	41	38	19	251	1.030	28	1.118	130
Округ моравски	49.622	36.719	14.109	1.347	2.282	1.273	254	2.801	8.863	368	3.091	2.334
Изабрано посланика	-	-	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-

ИЗБОРИ ИЗ 1927. ГОДИНЕ

У недељу 12. децембра 1926. године одржана је месна и среска конференција самосталних демократа за Параћин и параћински срез ради кандидовања посланика за изборе 23. јануара 1927. године. За Параћин кандидован је Сима Микић, трговац, а за заменика Марко Марјановић, трговац. За срез параћински кандидовани су: Драгомир Брзаковић, трговац из Ћуприје, Станко Ивковић, председник општине из поповца, Спасоје Војиновић, кмет општине из Дреновца, Антоније Димитријевић, тежак из Главице. За заменике су изабрани: Милан Стојановић, учитељ из Супске, Витомир Богић, тежак из Буљана, Јован Ружић, тежак из Доње Мутнице и Драгомир Радивојевић, тежак из Чепура.⁵¹

*

Носилац листе Веља Поповић, министар из Београда.

Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Животије Воја Јевтић, обласни посланик из Лоћике; заменик Миодраг С. Јанићијевић, деловођа из Горњег Штипља; За изборни срез *Деспотовачки*: Чеда А. Ејкић, деловођа из Жидиља; заменик Војин Војиновић, земљорадник из Великог Поповића; за изборни срез *Левачки*: Бранко Крстић, земљорадник из Опарића; заменик Панта Милошевић, земљорадник из Рековца; за изборни срез *Параћински*: Аранђел Д. Никодијевић, земљорадник из Ћуприје, заменик Влада Ристић, трговац из Параћина; за изборни срез *Ресавски*: Стојан А. Петковић, трговац из Свилајнца; заменик Јован Стојановић, начелник Министарства шума и рудника из Београда; за изборни срез *Темнишки*: Александар Н. Васић, земљорадник из Доњег Крчина; заменик Коста Димитријевић, трговац из Варварина.⁵²

*

Носилац листе Драгутин Пећић, министар на расположењу из Београда.

Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Трифун Н. Ђурић, трговац из Јагодине; заменик Драгомир Перић, трговац из Рековца; за изборни срез *Деспотовачки*: Богомир Донић, трговац из Свилајнца; заменик Радивоје Богојевић из Трућевца; за изборни срез *Левачки*: Трифун Н. Ђурић, трговац из Јагодине;

⁵¹ Реч, бр. 812, 14. децембар 1926.

⁵² Статистика избора народних посланика за 1927. годину, стр. 284.

[Type the document title]

заменик Драгомир Перић, трговац из Рековца; за изборни срез *Параћински*: Ђорђе З. Петковић, адвокат из Ћуприје; заменик др Драгић Јоксимовић, кмет правник општине Београдске из Београда; за изборни срез *Ресавски*: Богомир Донић, трговац из Свилајнца; заменик Радивоје Богојевић, из Трућевца; за изборни срез *Темнићки*: Ђорђе З. Петковић, адвокат из Ћуприје; заменик др Драгић Јоксимовић, кмет правник општине Београдске из Београда.⁵³

*

Носилац листе: Др Благоје Д. Марковић, професор из Ужица.

Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Живота К. Радошевић, земљорадник из Милошева; заменик Богомир Ракић, земљорадник из Глоговца; за изборни срез *Деспотовачки*: Драгољуб Миленковић, земљорадник из Витанца; заменик Светозар С. Нешић, земљорадник из Плажана; за изборни срез *Левачки*: Добросав Вуловић, земљорадник из Рековца; заменик Светислав Стевановић, земљорадник из Опарића; за изборни срез *Параћински*: Добросав Шутић, земљорадник из Горње Мутнице; заменик Богоје О. Вељковић, земљорадник из Доње Мутнице; за изборни срез *Ресавски*: Лазар Н. јаковљевић, земљорадник из Гложана; заменик Светозар С. Божиновић, земљорадник из Седлара; за изборни срез *Темнићки*: Радисав Тодоровић, земљорадник из Горњег Катунa; заменик Милисав Марковић, земљорадник из Маскара.⁵⁴

*

Носилац листе Настас Петровић, министар у пензији, из Београда.

Срески кандидати: за срез *Белички*: Светислав Марковић, земљорадник из Бресја, заменик Душан Б. Јовичић, судија из Паланке; за изборни срез *Деспотовачки*: Жика Јоцић, индустријалац из Равне Реке, заменик Милорад Јанковић, трговац из Великог Поповића; за изборни срез *Левачки*: Пера С. Јовановић, земљорадник из Драгова, заменик Драгић А. Вулетић, општински деловођа из Ратковића; изборни срез *Параћински*: Милун Б. Поповић, књиговођа шпедионице из Параћина, председник општине параћинске, заменик Тимотије Живковић, земљорадник из Бусиловца; за изборни срез *Ресавски*: Чедомир А. Ћирић, трговац и председник општине свилајначке из Свилајнца, заменик Јосиф Ј. Илић, земљорадник из Бобова; за изборни срез *Темнићки*: Аксентије Благојевић, земљорадник из Варварина.⁵⁵

⁵³ Статистика избора народних посланика за 1927. годину, стр. 284.

⁵⁴ Статистика избора народних посланика за 1927. годину, стр. 284.

⁵⁵ Статистика избора Народних посланика за 1927. годину, стр. 284.

ЗАВНИЧАН И МУСЕЙ СОБОТАРЕВО
ИСТОРИЧКО ОДЕЉЕЊЕ
Јануар 1919.

РАДИКАЛИМА

ОКРУГА МОРАВСКОГ.

МОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА,

И мимо вољу да нишем прогласе, ипак сам принуђен да упутим мојим пријатељима неколико речи, јер краткога времена због избора једног квалификованог посланика, мије ми дала да се с вама, с мојим пријатељима, објасним, какво држање треба при избору заузети.

Утувите једном, да радикална странка несе постојати за постигнуће циљева појединих својих чланова, већ она мора бити ерество, којим ће се програм наше странке извршити а у интересу целог друштва и његовог благостања, док последње појаве дају много примера да се и обротно ради. Треба да партијски живот једне партије и странке доноси мир и поредак друштву и да иде путем напретка, док при том ове леконије борбе учиниле су противно, на да би се дошло до бољег поретка и да се не би развијале свађе и борбе и даље, ја сам се одрекао кандидације за квалификованог посланика, за шта сте желели да се кандидујем, па сам у друштву свију осталих, којима лежи на срцу слога за прогресиван рад на политичкоме пољу, истакао за квалификованог посланика

ЈОВАНА ЖУЈОВИЋА

ДРЖ. САВЕТНИКА,

човека, који је познат као необични познавалац наших народних односа и потреба економских, моралних и просветних, и који ће према томе много послужити у нашем законодавству приликом доношења одговарајућих закона.

У овоме човеку гледајте обележје, да је странка наша само средство за извршење програма, па према томе и гласајте.

Листа г. Жујовића штампана је на црвенкастој артији.

Не гласајте за људе, који желе да добивеним мандатом посланичким дођу до положаја и до користи, а ви, драги пријатељи, добро познајете, јер докле год такви људи у наш парламент иду, све дотле неће бити напретка у нашем друштву.

Тако вас поздравља ваш

ТИХОМИР ПИНДИЋ,
адвокат.

*

Носилац листе Јован М. Жујовић, министар у пензији и Професор Универзитета у Београду.

Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Душан Дим. Поповић, адвокат из Јагодине, заменик Радојко Милутиновић, земљорадник из Параћина; за изборни срез *Деспотовачки*: Жика Д. Костић, штампар из Свилајнца, заменик Велимир С. Јовановић, бивши ковач из Великог Поповића; за изборни срез *Левачки*: Драгољуб Глишић, свештеник из Белушића, заменик Давид А. Марковић, шеф књиговодства осигуравајућег друштва *Шумадија* из Београда; за изборни срез *Параћински*: Драгољуб Ј. Петровић, штампар из Ћуприје, заменик Милутин Илић, бравар из вароши Варварина; за изборни срез *Ресавски*: Жика Д. Костић, штампар из Свилајнца, заменик Велимир С. Јовановић, бивши ковач из Великог Поповића; за изборни срез *Темнишки*: Драгољуб Ј. Петровић, штампар из Ћуприје, заменик Милутин Илић, бравар из вароши Варварина.⁵⁶

*

Носилац листе: Милош Савчић, инжињер, биши министар и народни посланик из Београда.

Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Гвозден С. Ристић, земљорадник и председник општине из Милошева, заменик Милан Милојевић, земљорадник из Дворице; за изборни срез *Деспотовачки*: Божин М. Радосављевић, економ и резервни официр из Медвеђе, заменик Велимир Милановић, деловођа општине Пањевачке, из Пањевца; за изборни срез *Левачки*: Михајло Поповић, адвокат из Јагодине, заменик Борисав Недељковић, земљорадник из Браиновца и председник општине белушишке; за изборни срез *Параћински*: Живојин Страхиновић, трговац из Параћина, заменик Деспот Николић, земљорадник из Шалудовца; за изборни срез *Ресавски*: Никола С. Миливојевић, земљорадник из Војске, заменик Милић Стевановић, економ из Гложана; за изборни срез *Темнишки*: Бранислав С. Главичић, сарач из Бачине, заменик Божин Томић, земљорадник из Залоговца.⁵⁷

⁵⁶ Статистика избора Народних посланика за 1927. годину, стр. 284.

⁵⁷ Статистика избора Народних посланика за 1927. годину, стр. 285.

Душан Поповић, адвокат из Јагодине

Носилац листе: Сава Музикравић, професор из Београда.

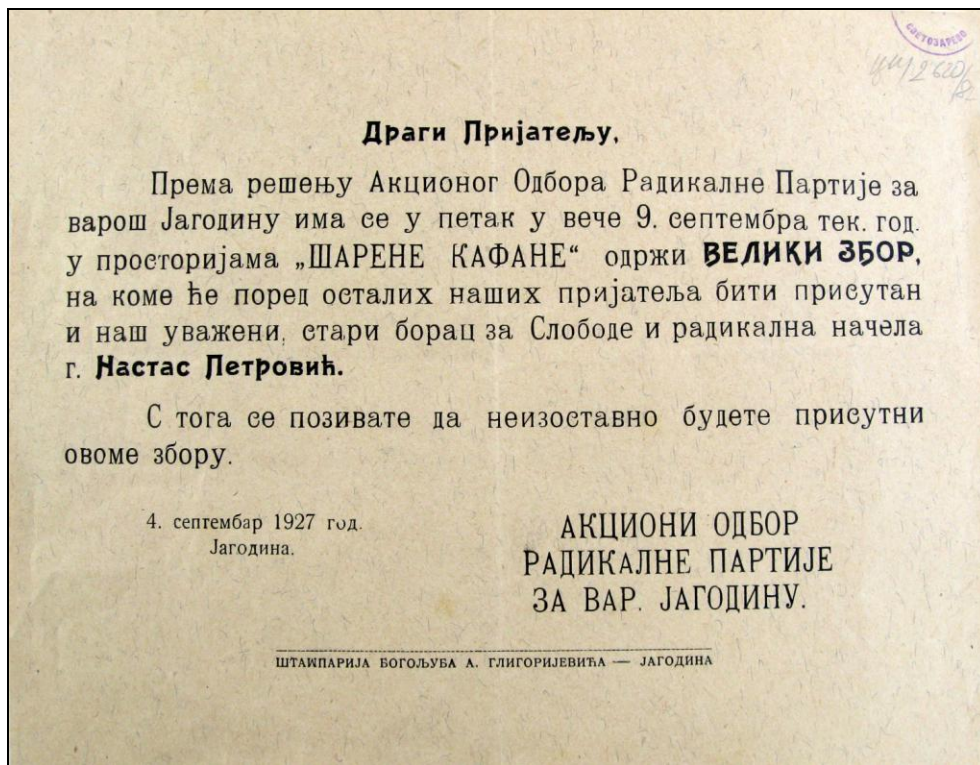
Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Јован Милојковић, берберин из Јагодине, заменик Михајло Петковић, јорганџија из Јагодине; за изборни срез *Деспотовачки*: Живојин Б. Животић, рудар из села Деспотовац, заменик Миладин Манојловић, електричар из Равне Реке; за изборни срез *Левачки*: Милисав Арсенијевић, земљорадник из Велике Сугубине, заменик Тихомир Прокић,

[Type the document title]

земљорадник из Велике Сугубине; за изборни срез *Параћински*: Милан Симић, кројач из Параћина, заменик Стеван Милетић, столар из Параћина; за изборни срез *Ресавски*: Серафим Радосављевић, рудар из Равне Реке, заменик Милутин Димитријевић, земљорадник из Грабовице; за изборни срез *Темнићки*: Милан Илић, обућар из Параћина, заменик Миодраг Станковић из Параћина.⁵⁸

Носилац листе: Василије Н. Ћирковић, приватни чин. из Јагодине.

Срески кандидати: за изборни срез *Белички*: Илија П. Маринковић, кројач из Јагодине, заменик Никола И. Вијичић, земљорадник из Рибара; за изборни срез *Деспотовачки*: Благоје М. Јоксимовић, столар из Свилајнца, заменик Адам Панић, земљорадник из Гложана; за изборни срез *Левачки*: Илија П. Маринковић, кројач из Јагодине, заменик Никола И. Вујичић, земљорадник из Рибара; за изборни срез *Параћински*: Милисав Славковић, лончар из Параћина, заменик Живојин П. Јовановић, земљорадник из Обрежа; за изборни срез *Ресавски*: Благоје М. Јоксимовић, столар из Свилајнца, заменик Адам Панић, земљорадник из Гложана; за изборни срез *Темнићки*: Милисав Славковић, лончар из Параћина, заменик Живојин П- Живковић, земљорадник из Обрежа.⁵⁹

⁵⁸ Статистика избора Народних посланика за 1927. годину, стр. 285.

⁵⁹ Статистика избора Народних посланика за 1927. годину, стр. 285.

*

ЋУПРИЧАНИ!

Сутра или прекосутра долази у нашу варош, у пратњи „нашег“ великог поморавца Веље Поповића – носиоца разбојничког петомајског режима – г. Петар Живковић, ђенерал у пензији и вођа „по добру“ познате Југ. Националне Странке (Наџике).

У уклетој кући на левој обали Раванице, пред њену утоку у Мораву, чине се велике припреме за дочек „народних великана“. Пере се ова пребогата и пространа кућа, тресу се душеци и јоргани у којима ће благовати ови „велики гости“. Кољу се јагањци, прасци, пиладија страда а чувени кувар из Параћина неуморно ради.

Оживеће ова од суза укапана кућа, затрешиће се њени темељи од игре бесних гостију – ови темељи у које су узидане кости хиљада болесника који у нашу болницу немогаху ни ући ни изаћи, док тадашњем Управнику и његовој сарадници „племенитој“ Шећеров не платише „своје лечење“.

Пиће се и декламовати о слободама и народним правима, плакаће за минулим њиховим „сретним временима“, у којима беше права и слобода САМО ЗА ЊИХ – а за народ не.

На њихова пировања кезиће се болничке авети, који окружују ову уклету кућу, а народ Поморавља са гађењем ће окретати главу, кад ови његови мучитељи буду пролазили кроз њихова села.

Чудна је игра судбине! – „Велики“ и „непобедиви“ ђенерал долази у наш град само на неколико дана раније, од дана када је у нашу варош пре две године долазио г. Љуба Давидовић, тадашњи вођа србијанске опозиције петомајском режиму. У свежој је успомени свима ћупричанима, јагодинцима и параћинцима, какав је дочек припремио брат тадањ Министра унутрашњих Дела Др. Жика Поповић! Још у душама свих оних, који тада смело стајаху уз седу и уважену старину г. Давидовића, постоји неизмерно гађење и одвратност према творцима овог срамног напада! Нека се стиде несрећни „народни посланик“ овога срамног дела, које ЋУПРИЧАНИ НИКАД НЕЋЕ ЗАБОРАВИТИ. Народ му је изрекао суд на општинским изборима, а тек спрема одмазду за изборе за народне посланике. Од целокупног његовог политичког битисања у нашој вароши, - остаће одвратност и гађење према њему и шаџи његових бивших општинских часника и ...његова уклету кућа!

Нека се безбрижно веселе и проводе ови „народни великани“! Нека у вину утапају своје грехове и умирују своје нечисте савести, док не дође народни суд, ПРИ ТВОМЕ УЛАСКУ У ЋУПРИЈУ И У УКЛЕТУ КУЋУ ПРОДАВЦА ЛЕШЕВА.

19 априла 1937 год.

Стари Ћупричанин

ЋУПРИЈА ⁶⁰

*

Драги наши Јагодинци и Радикалци!

Влада Веље Вукићевића расписала је изборе за 11 септембар текуће године и тога дана и ми јагодинци имамо да извршимо своју грађанску дужност и да од предложених кандидата изаберемо једнога за кога сматрамо да ће бити достојан наш представник у Народној Скупштини, а тако и за варош Јагодину. С тога, сматрамо да особиту дужност, да пре него што се, ми Јагодинци одредимо и гласамо, ставимо неколико напомена, којима се неминовно, морамо руководити при овим изборима.

Пре свега, налазимо, да нарочито Радикалци, морају особито водити доази у Настаса Петровића. Одмах изјављујемо, да су на страни Настаса Петровића и смелост и поштење, и све оноу нашој Радикалној Партији, што мисли добра и народу и овој вароши. Настас Петровић дугогодишњим својим радом, доказао је пријатељ ове вароши, и поборник слобода нашега Народа. Тешка криза, која је захватила наш сеоски сталеж, и која немилосрдно бесни неминовно указује прстом, да се у Народну Скупштину имају послати, она лица, која нам пружају гаранције, да ће наћи лека тој кризи и да ће на тај начин оспособити сав народ за бољи и успешнији рад у будућности како сваког појединца за своју породицу, тако и нас свих за државу. Настас Петровић спремио је законски предлог о продужењу и регулисању дугова сељачких и тај његов предлог биће изнешен на првој седници Народне Скупштине, ако Настас Петровић буде изабран. Његов дугогодишњи рад гаранција је да ће оно, што каже и учинити.

Међутим, Г. Веља Поповић сем своје пандурске политике, поставља једнога и премештање другога, заборавио на општу кризу, заборавио је на нашу варош. За време његовог посланковања варош Јагодина постала је пасторче у Области Мораској. Све институције постављене су у другим варошима. Оне установе, за које смо се ми Јагодинци дуги низ година борили пренешене су у друге вароши, нпр осморазредна стална гимназија, која је муком издвојена у Јагодини, укинута је, а остало је привремена и данас нам предстоји и та могућност да нам се и Првостепени Суд укине и да пређе у Ћуприју. Ако и даље будемо помагали његову политику и будемо гласали за њега, ништа нас од ове неминовности неће моћи спасти. Нама је потребан онај човек који је као Народни посланик, још пре рата, када су хтели да укину у вароши Јагодини Шесторазредну гимназију, имао куражи, да поцера

⁶⁰ ИАЈ (Историјски архив Јагодина) збирка плаката.

спремљени указ. Тај човек био је Настас Петровић. Такав нам човек треба и за њега ми сви, и морамо, и треба да гласамо. НАСТАС ПЕТРОВИЋ ЈЕ НАШ ЖИТЕЉ, ОН ИМА СВОГА ИМАЊА, ДОК ВЕЉА ПОПОВИЋ КОЈИ ДАНАС УПРАВЉА ДРЖАВНИМ МИЛИОНИМА, НЕМАНИЧЕГА СВОГА.

Обраћамо сенашим Јагодинсцима Демокртима и њма у интересу вароши скрећено пажњу, да свој глас не даду за листу г. Пећића и Трифуна Ђурића из следећих разлога. Што је Трифун Ђурић за кратко време постао председник општине, Окружни посланик и данас жели да оде у Народној Скупштини. И друго, што је он, и ако и сувише скуп председник општине са својим претешким прирезом од 300% ипак нешто утадио за ваош Јагодину а као народни посланик ништа неби могао учинити, јер ништа у Народној скупштини неби представљао. Трифун Ђурић не води рачуна о могућности паћања овога народа, но само је трпао и трпа прирез, немислећи да ли тај прирез може свет да плаћа, и данас ако га пошаљемо у народну скупштину за њега неће предсављати ништа ни трогубо, ни пето губу повећање порезе и осталих дажбина. С тога изнесећ вам ово, као ваши пријатељи, и као Јагодинци, који желимо добро овој вароши и нашој околини саветујемо вампријатељски, да за ову листу не гласате.

Па зато Вас, као представније ове вароши, која је понела лућу слободе, и из чије је средине букнуо гањ радикалне партије, огањ слободе, који је обухватио целу земљу, и срушио све силнике и угњетаче Народних Слобода, и његових права самоопредељивањапозивамо: Да гласате сви до једног за листу НАСТАСА ПЕТРОВИЋА, једнога борца за Народна права и слободе, који се у Народној Скупштини неће оглушити о жеље Народне, и који неће ма по коју цену свога живота дозволити да се ове крвав стечене слободе од ове владе подкопају и који неће дозволити да се угуши глас Народа.

Позивајући све на гласање, позивамо Вас и упозоравамо, да Вам се овим гласањем решава питање слободе и решава судбина (наше вароши) наше лепеЈагодине.

9. септембар 1927 год.

Акциони одбор Радикалне партије

Јагодина

за вар. Јагодину⁶¹

⁶¹ Збирка плаката ЗМЈ.

[Type the document title]

Статистика избора

Гласачко место	Бр. бирача	Гласало	Радикална Веља М. Поповић	Демократска Драгутин Пећић	Земљорад. Др Благоје Д. Марковић	Радикална Настас Н. Петровић	Републиканска Јован М. Жујовић	Самостална демократска Милош Савчић	Социјалдемократска Сава Музикавић	Независних радника и сељака Василије Н. Ђирковић
Багрдан	77	53	10	6	2	30	2	3	-	-
Багрдан(село)	458	248	19	49	6	145	19	6	-	-
Белица	450	355	87	143	5	109	2	9	2	2
Беочић	227	171	80	16	4	63	1	6	-	-
Буковче	181	130	56	22	42	6	2	1	1	-
Бунар	387	276	23	19	12	146	15	30	1	-
Винорача	195	139	32	20	-	81	-	3	1	-
Врановац	394	291	129	11	5	68	8	38	-	3
Главинци	304	259	18	16	14	208	1	-	2	-
Глоговац	502	384	71	39	60	209	5	-	-	2
Г. Штипље	118	106	54	8	-	37	5	1	-	-
Драгоцвет	701	490	115	24	117	227	4	2	-	1
Драгошевац	264	207	94	14	4	91	3	4	-	2
Дубока	396	266	30	81	14	94	31	13	-	-

[Type the document title]

Јагодина I	841	583	44	274	7	229	8	7	2	1
Јагодина II	814	574	51	255	17	221	4	10	5	9
Јовац	416	244	65	26	30	95	4	12	4	13
Ланиште	349	245	81	19	78	65	-	-	4	7
Ловци	234	160	45	27	55	26	1	2	-	1
Лоћика	254	219	81	25	-	100	-	13	-	1
Мајур	329	220	53	9	13	108	2	2	-	-
Мијатовац	329	233	152	54	5	18	2	1	-	3
Милошево	502	355	45	67	72	154	12	2	1	-
Остриковац	150	102	31	-	1	62	8	-	-	3
Пањевац	195	140	29	38	6	66	1	-	-	-
Праћина	347	261	41	33	5	163	15	1	-	-
Рибаре	436	319	132	80	16	86	3	-	-	3
Сиоковац	729	457	175	36	22	169	20	34	-	2
Стрижило	225	121	82	4	-	31	2	2	1	-
Трешњевица	380	275	28	115	41	89	-	1	-	-
Шантаровац	243	194	53	54	-	82	-	5	-	1
Срез белички	11.454	8.077	2.006	1.644	683	3.278	186	205	21	54
Балајнац	149	130	25	57	1	45	-	2	-	-
Бељајка	192	135	75	52	2	4	1	1	-	-
Богава	145	98	21	24	3	42	5	1	2	-
Брестово	180	133	4	53	1	73	1	1	-	-
Буковац	209	161	68	47	2	26	1	15	1	1
Вел. Поповић	408	327	205	32	3	80	1	2	1	-
Вирине	242	159	78	53	21	4	-	3	-	-
Витанце	233	189	17	141	16	9	3	2	-	1

[Type the document title]

Грабовица	330	239	25	58	22	126	1	3	4	-
Деспотовац в.	105	85	21	48	-	14	-	2	-	-
Деспотовац с.	301	242	34	162	2	38	1	5	-	-
Жидиље	446	302	128	87	1	79	1	2	2	2
Исаково	269	214	119	80	4	10	-	-	1	-
Језеро	283	203	92	40	7	59	3	-	1	1
Ломница	281	196	65	59	37	7	-	26	1	1
Медвеђа	383	304	57	83	2	74	44	42	1	1
Милива	253	193	18	119	4	22	1	26	2	1
Пањевац	322	225	103	42	4	18	2	49	4	3
Плажане	378	301	144	52	23	30	1	49	2	-
Ресавица	184	155	71	78	-	6	-	-	-	-
Стењевац	329	204	58	110	4	29	-	1	2	-
Стрмостен	587	362	217	105	4	29	1	4	-	2
Трућевац	139	121	16	81	20	5	-	1	-	1
Срез деспотовачки	6.348	4.681	1.661	1.663	183	829	70	237	24	14
Белушић	304	265	88	36	2	27	8	102	-	2
Вел. Крушевица	302	258	64	40	-	81	1	72	-	-
Вел. Пчелица	139	291	49	71	11	106	1	49	2	2
Вел. Сугубина	220	176	38	30	2	72	5	25	3	1
Горња Сабанта	209	154	26	59	7	28	2	32	-	-
Драгово	572	444	23	159	4	190	3	64	-	1
Дулене	177	137	97	28	-	2	-	10	-	-
Жупањевац	674	509	130	12	1	303	3	59	-	1
Опарић	438	303	146	62	23	21	7	42	1	1

[Type the document title]

Пољна	611	501	260	202	6	29	1	2	-	1
Превешт	695	470	165	195	11	18	2	74	2	3
Ратковић	326	277	5	13	13	198	-	47	-	1
Рековац	673	537	153	69	13	111	4	185	1	1
Риљац	228	170	82	54	-	12	-	20	-	-
Секурич	522	423	218	188	3	5	-	8	-	1
Сибница	317	254	26	14	21	178	-	14	1	-
Сиљевица	168	143	73	32	1	24	2	9	2	-
Течић	748	516	226	57	8	75	1	149	1	2
Цикот	285	245	74	6	8	114	2	39	1	1
Срез левачки	7.938	6.073	1.943	1.327	136	1.594	42	999	14	18
Батинац	263	149	100	26	-	20	-	2	-	1
Бигреница	563	255	129	90	1	2	27	5	-	1
Бошњане	216	169	118	11	-	5	2	31	-	2
Буљане	498	274	84	32	7	112	2	30	1	-
Бусиловац	469	354	33	12	3	266	3	6	1	-
Влашка	173	124	78	32	1	5	3	3	2	-
Главица	334	233	112	84	1	51	-	16	7	1
Г. Мутница	439	305	134	113	9	20	2	26	1	-
Д. Мутница	605	425	243	60	53	24	6	36	1	2
Д. Видово	444	404	63	130	7	201	2	1	-	-
Дреновац	446	349	78	143	5	92	2	25	1	3
Забрега	194	122	36	51	1	28	2	1	2	1
Иванковац	247	163	93	52	3	7	2	4	1	1
Извор	511	364	164	94	5	97	2	2	-	-
Крушар	390	307	26	157	1	112	6	2	-	-

[Type the document title]

Мириловац	346	240	13	180	2	41	-	3	1	-
Параћин I	1037	596	74	288	2	98	-	95	22	17
Параћин II	953	524	85	237	1	84	4	89	15	7
Плана	497	359	8	44	4	231	2	68	1	1
Поповац	151	111	9	58	-	32	1	4	-	7
Сење	730	437	91	200	7	114	5	12	1	7
Сикирица	604	469	213	56	2	198	-	-	-	-
Стрижа	374	224	36	97	5	80	2	2	-	2
Стубица	381	228	129	80	2	9	1	6	-	1
Супска	268	192	119	45	2	20	2	3	-	1
Ћуприја I	982	613	313	200	10	38	29	13	-	9
Ћуприја II	976	553	265	207	13	28	16	11	-	9
Чепуре	356	227	105	52	5	39	-	23	-	1
Срез параћински	13.474	8.770	2.951	2.823	154	2.054	123	519	72	74
Бобово	708	574	344	102	8	106	12	2	-	-
Бресје	137	124	27	51	14	4	4	21	-	2
Витежево	404	324	156	107	6	35	4	15	-	1
Војска	365	265	119	70	35	14	10	16	-	-
Врлане	80	72	25	36	-	-	8	2	-	1
Гладна	133	114	26	81	2	2	2	-	-	1
Гложане	525	431	92	280	19	22	13	4	-	1
Грабовац	527	333	80	210	1	6	32	4	-	-
Дубље	524	468	132	291	3	8	31	2	1	-
Дубнице	280	216	124	81	-	4	1	4	1	1
Ђуринац	148	131	74	47	-	8	-	2	-	-
	344	292	89	189	2	9	4	2	-	-

[Type the document title]

Јасеново	197	168	27	60	2	67	4	11	-	-
Купиновац	178	138	11	15	1	25	76	9	-	1
Луковица	80	70	37	25	1	4	-	3	-	-
Мачевац	121	104	44	54	1	4	1	-	-	-
Проштинац	199	141	36	44	21	39	1	-	-	-
Радошин	165	137	49	49	37	26	1	3	2	-
Рајкинац	256	208	9	94	9	94	-	-	1	1
Роанда	233	189	104	56	6	20	3	-	-	-
Рођевац	663	555	211	200	1	105	28	4	2	4
Свилајнац I	621	512	258	158	1	48	37	8	1	1
Свилајнац II	309	228	68	59	9	58	18	13	1	2
Седларе	265	225	70	81	5	41	3	23	1	1
Суботица	368	272	87	151	2	27	5	-	-	-
Тропоње	512	394	108	225	36	2	5	14	1	3
Црквенац										
Срез ресавски	8.342	6.685	2.407	2.786	222	778	297	162	13	20
	497	406	138	249	2	11	3	2	-	1
Бачина I	455	382	85	283	2	7	1	2	-	2
Бачина II	486	401	83	160	7	149	-	-	1	1
Бошњане	498	448	101	7	-	35	2	2	-	1
Варварин (вар.)	510	447	134	92	2	186	2	-	-	1
Варварин (село)	677	553	174	57	-	21	4	-	-	-
Г. Катун	724	574	172	187	16	193	3	1	1	1
Д. Крчин	531	368	253	100	11	4	-	-	-	-
Залоговац	273	214	156	54	2	1	-	1	-	-
Избеница	212	201	101	72	3	25	-	-	-	-

[Type the document title]

Маскаре	432	320	207	89	-	9	2	5	-	1
Обреж I	432	320	188	100	2	21	1	8	-	-
Обреж II	221	189	121	58	-	10	-	-	-	-
Орашје	385	321	164	145	2	6	-	2	1	1
Потоцац	319	268	137	121	4	6	1	2	-	-
Рашевица	366	284	127	133	4	12	3	3	1	1
Својново	250	206	150	56	-	-	-	-	-	-
Тољевац										
Срез темнићки	6.968	5.568	2.791	1.963	54	696	49	28	4	13
Округ моравски	54.524	39.854	13.759	12.206	1.432	9.229	737	2.150	148	193

ИЗБОРИ 1931. ГОДИНЕ

Према изборном закону из 1931. године Моравска бановина, где су спадали и срезови моравског округа, је бирала 32 посланика. Право да бирају имали су сви грађани који су навршили 21 годину живота и који су држављани Краљевине Југославије. Активна војна лица нису имали право да бирају. Нису имали право да бирају и: они који су осуђени на робију, док не поврате то право; који су осуђени на губитак часних права, за веме док траје та казна; који су пред сечајем; који су под старатељством и они који су осуђен на губитак бирачког права, збогизборних кривица.

За посланика може бити изабран само онај који има бирачко право. Мора да је држављанин Краљевине Југославије, да је наршио 30 година живота и да говори, чита и пише службеним језиком. Народн посланици не могу бити у исто време државни лиферанти или државни предузимачи. Активни државни службенци: полицијски, финансијски и шумарски чинивнци, као и чинвници аграрне реформе, акође не могу бити бирани за посланике, осим ако су то престали бити годну дана пре расписа избора.

Председници општина могу се кандидовати, али ако буду изабрани, морају се изјаснити да ли задржавају мандат или остају председници општина.

Гласање за избор народних посланика вршило се јавно и усмено по општинама, односно по гласачким местима.

У бановинма које су имале више срезова, извршено је спајање срезова. У Моравској бановини, поред осталих, спојени су деспотовачки и раванички срез, ка и ражањски и темнићски.

На овим изборима кандидована је само једна кандидатска земаљска листа, на којој је носилац био Петар Живковић, председник Министарског савета и Министар унутрашњих дела.⁶²

⁶² Закон о изборима извршеним 8. новембра 1931. године. У почетку сви посланици формирали су заједнички посланички клуб. Поред изабраног председништва, из сваке бановине делегирана су по два посланика. Нова странка је названа Југословенска радикално сељачка демократија. На дан 20. јула 1933. године странка мења назив у Југословенска национална странка. Југословенска народна странка основана је 14. фебруара 1934. године.

[Type the document title]

У понедељак 5. октобра, у гостионици „*Цар Лазар*“ одржана је конференција грађана среза деспотовачког и раваничког ради избора кандидата за среског посланика. Конференцији је присуствовало око 120 људи, без обзира на страначку припадност. председавао је др Живојин Поповић. После њега говорио је Аранђел Никодијевић, земљорадник из Ћуприје. Он је у свом говору предложио Петра Живковића, председника владе за носиоца земаљске листе, што је једногласно прихваћено. Затим је одлучено да се за среског кандидата предложи Аранђел Никодијевић, а за његовог заменика Чеда Пајкић из Деспотовца. Са конференције су упућени телеграми Краљу и председнику владе.⁶³

⁶³ Моравски гласник, бр. 22, 11. октобар 1931. Срески суд у Деспотовцу потврдио је 20. октобра кандидацију Аранђела Никодијевића.

Друга конференција за избор посланика за срезове раванички и деспотовачки одржана је 13. октобра у кафани „Ресава“. председавао је Ђока Радојковић. О значају избора говорили су Стева Јовановић-Ресавац из Београда, Миле Радојковић, Лазар Глишић и други. За кандидата среза раваничког предложен је Ђока Радојковић. Са скупа је послат телеграм Петру Живковићу. Сутрадан је одржан збор у Деспотовцу са истим циљем, предлагање кандидата за среског посланика. Збору је председавао Миле Радојковић. Говорили су Стева Јовановић-Ресавац, Радивоје Богојевић, Ђока Радојковић и Јова Добросављевић из Деспотовца. Донета је одлука да се на листи Петра Живковића кандидује Стева

[Type the document title]

Јовановић-Ресавац, а за његовог заменика Ђока Радојковић из Ћуприје. И са овог збора послат је телеграм Петру Живковићу.⁶⁴

У недељу 4. октобра у хотелу „Зајечар“ одржан је због грађана Параћина и свих села у срезу параћинском, ради избора среског кандидата и његовог заменика за посланичке изборе. Председник збора био је Јеремија Ружић из Доње Мутнице. Збор је отворио Божа Главички, директор Трговачко Занатске банке из Параћина. За среског кандидата изабран је Божа Главички а за његовог заменика Јеремија Ружић. Изабрани су на листи Петра Живковића, који је такође на једном ранијем збору у Параћину изабран за носиоца земаљске листе. Послат је телеграм Петру Живковићу.⁶⁵

Милан Рајић из Параћина, ранији кандидат за народног посланика сазвао је за 11. октобар конференцију у хотелу „Круна“ ради одређивања кандидата за избор народних посланика на земаљској листи Петра Живковића.⁶⁶

Милан Рајић сазвао је за 1. новембар конференцију у кафани „Три шарана“, на којој се говорило о предстојећим изборима заказаним за 8. новембар 1931. године. У потпису Милан Рајић је потписан као уредник и власник „Живота и рада“, и посланички кандидат за срез параћински.⁶⁷

⁶⁴ Моравски гласник, бр. 22, 11. октобар 1931.

⁶⁵ Моравски гласник, бр. 22, 11. октобар 1931.

⁶⁶ Моравски гласник, бр. 22, 11. октобар 1931.

⁶⁷ ЗМП, Збирка плаката.

ИЗБОРНИ РЕЗУЛТАТИ

Срез Белички

Ред. бр.	Општина	Гласачко место	бирача	гласало	Животије Јевтић	Трифун Ђурић
1.	Вар. Багрданска	Вар. Багрдан	62	49	13	36
2.	Село Багрдан	Село Багрдан	475	348	237	111
3.	Беличка	Белица	516	395	200	195
4.	Беочићска	Беочић	235	184	174	10
5.	Буковачка	Буковче	177	116	47	69
6.	Бунарска	Бунар	419	174	60	114
7.	Винорачка	Винорача	199	155	75	80
8.	Врановачка	Врановац	386	249	122	127
9.	Главиначка	Главинци	327	156	142	14
10.	Глоговачка	Глоговац	432	372	213	159
11.	Горњоштипљанска	Гор. Штипље	128	120	105	15
12.	Јовачка	Јовац	503	242	202	40
13.	Драгоцветска	Драгоцвет	769	305	249	56
14.	Драгошевачка	Драгошевац	290	219	122	97
15.	Дубочка	Дубока	412	223	62	171
16.	Јагодинска	Јагодина I	1018	709	97	612

[Type the document title]

17 .		Јагодина II	662	455	62	393
18 .	Ланишка	Ланиште	392	221	98	123
19 .	Ловачка	Ловци	259	222	197	25
20 .	Лоћичка	Лоћика	270	221	210	11
21 .	Мајурска	Мајур	364	285	160	125
22 .	Мијатовачка	Мијатовац	360	255	210	45
23 .	Милошевска	Милошево	502	322	246	76
24 .	Остриковачка	Остриковац	170	133	120	13
25 .	Пањевачка	Пањевац	233	198	40	158
26 .	Праћинска	Праћина	381	287	93	194
27 .	Рибарска	Рибаре	491	314	137	177
28 .	Деоничка	Смоковац	714	301	185	116
29 .	Стрижилска	Стрижило	258	100	73	27
30 .	Трешњевачка	Трешњевица	405	329	211	118
31 .	Шантаровачка	Шантаровац	224	177	94	83
			12030	7836	4256	3580

[Type the document title]

Срез деспотовачки

Ред бр.	Општина	Гласачко место	бирача	гласало	Аранђел Николијевић	Стеван Јовановић Ресавић
1.	Балајначка	Балајнац	164	145	9	136
2.	Бељајачка	Бељајка	199	177	146	31
3.	Богавска	Бобава	168	148	15	133
4.	Буковачка	Буковац	210	190	85	105
5.	Брестовачка	Брестово	220	167	76	91
6.	Великопопов.	Велики Поповић	456	368	307	61
7.	Витаначка	Витанце	246	224	15	209
8.	Грабовачка	Грабовица	369	309	190	119
9.	Вар. Деспотовачка	Вар. Деспотовац	137	113	26	87
10.	Сел. Деспотовачка	Село Деспотовац	316	265	85	180
11.	Жидиљска	Жидиље I	494	276	99	179
12.		Равна Река II	487	316	122	194
13.	Јеловачка	Јеловац	175	153	87	66
14.	Језерска	Језеро	309	288	228	60
15.	Медвеђска	Медвеђа	417	350	193	157
16.	Миливска	Милива	254	245	21	224
17.	Пањевачка	Пањевац	354	327	232	95

[Type the document title]

.						
18.	Плажанска	Плажане	431	397	189	208
19.	Ресавичка	Ресавица	194	172	94	78
20.	Стењевачка	Стењевац	352	321	119	202
21.	Стрмостенска	Стрмостен	239	231	78	153
22.	Трућевачка	Трућевац	138	130	46	84
23.	Ломничка	Ломница	306	285	60	225
24.	Сладајска	Сладаја	188	174	23	151
			6823	5773	2545	3228

Срез левачки

општина	Глаачко место	бирача	гласача	Драгомир Милосављевић	Богђи Вукићевић	Петроније Вишњић
Белушићка	Белушић	419	234	15	181	38
Великокрушевичка	В. Крушевица	318	176	32	130	14
Великопчеличка	В. Пчелица	465	195	44	129	22
Великосугубинска	В. Сугубина	225	156	2	121	33
Горносабаначка	Г. Сабанта	236	139	40	39	60
Драговска	Драгово	624	358	114	127	117

[Type the document title]

Дуленска	Дулене	214	177	11	166	-
Жупањевачка	Жупањевац	697	510	113	370	27
Опарићка	Опарић	457	385	22	40	323
Превешка	Превешт	717	527	397	78	52
Ратковићска	Ратковић	352	208	25	178	5
Рековачка	Рековац	746	567	228	320	19
Секуричка	Секурич	531	423	2	186	235
Сибничка	Сибница	349	230	3	221	6
Сиљевичка	Сиљевица	176	161	96	21	44
Течићска	Течић	808	523	17	315	191
Слатинска	Цикот	310	175	120	52	3
		7.644	5.144	1281	2674	1189

[Type the document title]

Животије Јевтић

[Type the document title]

Срез параћински

општина	Гласачко место	бирача	гласача	Божидар Главички	Милан Л. Рајић
Бошњачка	Бошњане	268	249	248	1
Буљанска	Буљане	620	448	440	8
Бусиловачка	Бусиловац	512	431	415	16
Главичка	Главица	388	331	300	31
Горњомутничка	Г. Мутница	470	341	311	30
Доњовидовска	Д. Видово	489	428	428	-
Доњомутничка	Д. Мутница	600	442	432	10
Дреновачка	Дреновац	477	359	237	122
Изворска	Извор	543	422	411	11
Забрешка	Забрега	202	181	178	2
Лебинска	Лебине	216	189	185	4
Мириловачка	Мириловац	357	284	198	86
Параћинска	Параћин 1	786	516	467	49
	Параћин 2	660	452	403	49
	Параћин 3	604	438	395	43
Планска	Плана	505	411	405	6
Поповачка	Поповац	203	172	91	81
Сикиричка	Сикирица	650	560	306	254
Стришка	Стрижа	207	168	144	24
Чепурска	Чепуре	407	350	343	7

[Type the document title]

	9.164	7.172	6.338	834
--	-------	-------	-------	-----

Срез раванички

општина	Гласачко место	Бирача	Гласача	Аранђел Никодијевић	Стеван Јовановић- Ресавац
Дражмировачка	Дражмировац	114	101	22	79
Виринска	Вирине	293	275	245	30
Батиначка	Батинац	272	261	251	10
Бигреничка	Бигреница	557	403	330	73
Влашка	Влашка	185	170	59	111
Иванковачка	Иванковац	269	246	192	54
Исаковачка	Исаково	288	264	136	128
Крушарска	Крушар	434	354	127	227
Сењска	Сење 1	500	317	259	58
	Сење 2	418	276	220	56
Стубичка	Стубица	434	336	220	116
Супска	Супска	288	234	94	140
Ћупријска	Ћуприја 1	643	481	324	157
	Ћуприја 2	658	449	322	127
	Ћуприја 3	553	448	285	163
		5.906	4.615	3.086	1.529

[Type the document title]

Ресавски срез

Општина	Гласачко место	Бирача	Гласаћа	Мита Исаковић
Бобовска	Бобово	723	453	453
Бресјанска	Бресје	157	79	79
Војшпанска	Војска	462	183	183
Витежевска	Витежево	457	378	378
Гладњанска	Гладна	153	80	80
Гложанска	Гложане	562	406	406
Грабовачка	Грабовац	530	388	388
Дубљанска	Дубље	544	349	349
Дубничка	Дубница	311	228	228
Ђуриначка	Ђуринац	162	126	126
Јасеновачка	Јасеново	411	205	205
Купиновачка	Купиновац	214	185	185
Луковичка	Луковица	197	141	141
Мачевачка	Мачевац	84	66	66
Прошпиначка	Прошпинац	136	101	101
Радошинска	Радошин	215	120	120
Рајкиначка	Рајкинац	180	124	124
Роаначка	Роанда	262	193	193
Роћевачка	Роћевац	235	190	190
Свилајачка	Свилајнац 1	728	568	568
	Свилајнац 2	513	407	407

[Type the document title]

Седларска	Седларе	337	234	234
Суботичка	Суботица	283	251	251
Тропоњска	Тропоње	406	301	301
Црквеначка	Црквенац	541	414	414
Врчанска	Врчане	95	85	85
Кушиљевска	Кушиљево 1	627	378	378
	Кушиљево 2	630	406	406
Ресавски срез		10.055	9.039	7.039

Темнићски срез

Општина	Гласачко место	бипана	гласача	Младен Брачинац	Станоје Цака	Михајло Крстић	Лазар Настасијевић	Коста Димитријевић
Бачинска	Бачина 1	496	367	6	109	148	21	83
	Бачина 2	531	372	-	130	193	18	31
Бошњанска	Бошњане	539	32	1	22	3	-	6
Вар.варваринска	Вар. Варварин	202	166	-	87	-	53	26
Селоварваринска	Село Варварин	501	456	-	337	-	76	43
Катунска	Горњи Катун 1	499	418	-	84	-	64	270
	Доњи Катун 2	342	283	-	134	-	37	112
Доњокрчинска	Доњи Крчин	703	459	-	293	1	148	17

[Type the document title]

Залоговачка	Залоговац	520	421	1	28	-	16	376
Избеничка	Избеница	273	239	-	99	1	20	119
Маскарска	Маскаре	238	196	-	104	20	47	25
Обрепка	Обреж 1	432	315	-	49	-	67	199
	Обреж 2	430	312	-	37	1	62	212
Орашка	Орашје	260	219	-	64	-	23	132
Поточка	Поточац	379	342	1	284	-	5	52
Рашевачка	Рашевица	350	268	-	191	-	5	72
Својиновска	Својиново	400	303	-	144	-	8	154
Тољевачка	Тољевац	271	122	-	11	-	55	56
Темнићски срез		7.366	5.290	9	2.204	367	725	1.985

За посланике су изабрани: Аранђел Никодијевић, земљорадник из Ћуприје, за раванички и деспотовачки срез⁶⁸; Божидар Главички, директор банке из Параћина, за параћински срез; др Богић Вукићевић, лекар из Рековца, за левачки срез; Животије Јевтић, земљорадник из Лоћике за белички срез; Михајло Крстић, адвокат из Ражња за ражањски и темнички срез; Мита Исаковић, трговац из Свилајнца, за ресавски срез.

⁶⁸ Аранђел Никодијевић је убрзо преминуо.

[Type the document title]

ИЗБОРИ ИЗ 1935. ГОДИНЕ

Указ о распуштању Народне скупштине, изабране 8. новембра 1931. године, и расписивању нових избора, Намесништво је објавило 7. фебруара 1935. године. Одржавање нових парламентарних избора одређено је за 5. мај исте године.

Избори су требали да се одрже према изборном закону из 1931. године, са допунама од 10. септембра 1931. године и 24. марта 1933. године. И поред допуна, изборни закон био је у основи сличан изборном закону по коме су одржани избори 8. новембра 1931. године. Нови изборни закон предвиђао је опет земаљске изборне листе и јавно гласање. Главна разлика је извршена допунама од 24. марта 1933. године, јер су тада ублажени услови за истицање земаљске кандидатске листе. Осим што је повећан број посланика, од 305 на 368, не рачунајући носиоце земаљских лист, листи која је добила релативну већину додељивао се мањи број посланичких манданта. Изменама је омогућено учешће и мањим политичким партијама. Разлика је и у томе, што је носилац земаљске изборне листе морао да обезбеди по 30 потписа бирача из најмање 172 среза, што је представљало половину од укупног броја изборних срезова, али с тим да они морају бити распоређени у шест бановина, а не као до тада, да је носилац листе морао да обезбеди по 60 потписа из сваког изборног среза, док је за сваког среског каандидата било потребно по 200 предлагача. Изменама је омогућено да свако може да се кандидује у три изборне јединице, док је по ранијем закону, кидидатура могла да се истакне само за једну изборну јединицу. Такође је постојала разлика у броју кандидата по срезовима. По ранијем закону било је случајева да два среза бирају једног посланика, док по новим изменама било је предвиђено да сваки срез бира по једног кандидата, а срезови са више становника, и по два посланика. Допуњени изборни закон довео је до тога, да су све бановине подељене на изборне округе у којима се врши подела мандата, тако да није дошло до фаворизовања већих срезова на штету мањих.

За изборе од 5. маја 1935. године потврђене су четири земаљске листе, чији су носиоци били: Богољуб Јевтић, председник Министарског савета из Београда, др Владимир Мачек, адвокат из Загреба, Димитрије Љотић, адвокат из Смедерева и Божидар Максимовић, министар на расположењу из Београда. Листа са носиоцем Светиславом Хођером једобијена.

У срезу деспотовачком као кандидати на листи Богољуба Јевтића помињани су Чедомир Пејкић, др Новаковић, Драгић Тасић, кафеџија и Жика

Јоцић, бански већник из Сењског Рудника. У Деспотовцу је почетком марта 1935. године држана конференција на којој је за посланичког кандидата изабран Васа Радосављевић, земљорадник из Медвеђе, а за заменика Богомир Панић, трговац из Стењевца. Кандидати су се везивали за листу Б. Јевтића. Истог дана у Деспотовцу је одржана још једна конференција на којој је за посланичког кандидата одређен Чедомир Пејкић, дотадашњи народни посланик за срезове раванички и деспотовачки, а за његовог заменика Драгић Тасић, кафеџија из Деспотовца. И ова се листа везивала за листу Б. Јевтића. Између ових група дошло је до заједничког састанка на коме се разговарало о јединственом изласку на изборе.⁶⁹ Договор је изгледа успео, па је 19. марта Срески суд потврдио кандидатску листу Чедомира Пејкића, на којој је заменик био Васа Радосављевић из Медвеђе.⁷⁰

Збор у Деспотовцу одржао је и др Лаза Стевановић, лекар из Београда, кандидат за посланика на листи Хоћере. Хоћерина народна странка за срез раванички није успела да изабере кандидата за посланика на збору одржаном 19. марта. На том збору коме је председавао Живојин Ћирковић, кандидациони одбор је предложио Драгомира Пешића, трговца и кмета ћупријске општине а за заменика Илију Димитријевића из Исакова. На збору је дошло до поделе, па је друга група делегата за кандидата предложила Димитрија Миловановић из Супске а за заменика Живојина Стевановића-Јовчанина, кафеџију из Ћуприје. Због поделе 116 чланова странке упутило је Хоћери писмо, у коме се тражи поновно заказивање конференције, на којој би се уз присуство делегата Главног одбора извршио избор делегата за посланике.⁷¹

⁶⁹ Моравски гласник, бр. 131, 10. март 1935.

⁷⁰ Моравски гласник, бр. 133, 21. март 1935.

⁷¹ Моравски гласник, бр. 133, 21. март 1935.

**ПОШТЕНО РЕШЕЊЕ ПИТАЊА ИН-
ВАЛИДА И РАТНЕ СИРОЧАДИ ЈЕ
ПИТАЊЕ НАШЕ НАЦИОНАЛНЕ ЧАСТИ
РАТНИЦИ!**

Победници са Сувобора,
мученици албански, хероји кај-
макчалански, добровољци са До-
бруџе и Мурмана!

Јунаци што кроз крв и ватру
пронесосте нашу **Славу** до
најдаљих земаља света, што са-
горесте **Младост** и **Снагу** у
стварању наше Велике Југосла-
вије **гласајући за вашег**
друга ратника Б. ЈЕВ-
ТИЋА — ЧУВАТЕ ЈУГОСЛАВИЈУ.

ГЛАСАЈТЕ ЗА ЛИСТУ

БОГОЉУБА ЈЕВТИЋА

[Type the document title]

У Јагодини је 6. марта 1935. године држана предконференција, на којој су присуствовали представници свих општина. Као главни кандидат истицан је Животије Јевтић, дотадашњи народни посланик. За заменика Животија Јевтића изабран је Гвозден Целатовић, адвокат и председник јагодинске општине. За посланика је желео да се кандидује и Душан Миљковић, председник општине у Рибару и председник Месног одбора Југословенске националне странке. Они су се везали за листу Б. Јевтића. Кандидатуру је најавио и Лазар Настасијевић, адвокат и бански већник, чија се кандидатура такође везивала за листу Б. Јевтића.⁷² Среска конференција среза беличога за избор кандидата за посланика одржана је 18. Марта у хотелу “Српски краљ” у Јагодини. Конференцију је сазвао и водио Животије Јевтић, а комесар збора био је Стевановић, начелник среза беличког. На конференцији је било присутно око 150 грађана, представника 26 општина у срезу. За кандидата за посланика у срезу беличком једногласно је изабран Животије Јевтић, бивши посланик, а за његовог заменика Гвозден Целатовић, адвокат и председник јагодинске општине. На збору је говорио и Душан Радивојевић, учитељ из Јагодине. По завршетку збора упућени су поздравни телеграми Богољубу Јевтићу и Велимиру Поповићу.⁷³

⁷² Моравски гласник, бр. 131, 10. март 1935.

⁷³ Моравски гласник, бр. 136, 6. април 1935.

У Свилајнцу се као најозбиљнији кандидат помињао др Миле Димитријевић, управник бановинске болнице, а у Рековцу Богић Вукићевић, народни посланик. Поред њега помињали су се као кандидати и Драг. Милосављевић, прота и Никон, старешина манастира Каленић. У Варварину је одлучено да њихов кандидат на листи Б. Јевтића буде Веља Поповић, министар унутрашњих дела.⁷⁴

У Свилајнцу је на збору одржаном 18. марта, за кандидата за посланика изабран др Милорад Димитријевић, управник болнице. Збор је отворио Душан Поповић, председник Среског одбора Југословенске националне странке. После избора кандидата на збору је говорио др Милорад Димитријевић, а затим Жарко Бицић, бивши кмет свилајначке општине, Стеван Јовановић из Дубља, Боровоје Стефановић из Кушиљева и др. Станоје Поповић из Свилајнца. Избор заменика заказан је за 24. март.⁷⁵ Тог дана је одржан збор у великој сали хотела "Таково". На збору је било присутно око 1.000 грађана. Председник збора био је Душан Поповић. Пре приступања гласању прочитано је писмо Пере Илића, кафеџије из Свилајнца, који је одбио кандидатуру у корист неког члана странке са села. На предлог председника збора за заменика је изабран јавним гласањем на збору Слава Степановић, земљорадник из Кушиљева. После избора заменика, на збору су говорили Стеван Јовановић из Дубља, Жарко Бицић из Свилајнца, Бора Стевановић из Кушиљева, Животра Миљковић из Кушиљева и др Станоје Поповић, лекар из Свилајнца.⁷⁶

У Ћуприји је на збору одржаном 10. марта за кандидата за посланика Раваничког среза изабран др Живојин Поповић, а за његовог заменика Миле Милетић, трговац. Са конференције је упућен телеграм Бошку Јевтићу, председнику владе и Вељи Поповићу, министру унутрашњих дела.⁷⁷ На истом збору изабран је Акциони одбор у који су изабрани Миша Црњански, др Жика Поповић и Тома Николић. Затим су изабрани кандидати за Среску скупштину странке: Миша Црњански, председник општине, Влада Николић, трговац, Љуба Брзаковић, трговац, Жика Златановић, земљорадник, Тоза Максимовић, пензионер, А. Лукић, обућар, Милан Јовановић, професор, Душан Јовановић, земљорадник, Жика Аранђеловић, учитељ, др Милан Шарић, Станоје Рашић, фијакериста, Аца Илић, свештеник, Лале Целатовић, земљорадник, Миле Милетић, трговац, Душан истић, шеф станице, Јован Симић, адвокат, Стојадин Петковић, кмет и Раде Жикић, трговац.⁷⁸ После неколико дана, на среској конференцији одржаној у Ћуприји извршен је коначни избор кандидата за посланика и његовог заменика. Конференцији среза раваничког били су присутни делегати свих општина у срезу, бански већници, председници свих општина и

⁷⁴ Моравски гласник, бр.131, 10. март 1935.

⁷⁵ Моравски гласник, бр.133, 21. март 1935.

⁷⁶ Моравски гласник, бр. 134, 28. март 1935.

⁷⁷ Моравски гласник, бр. 131, 10. март 1935.

⁷⁸ Моравски гласник, бр. 132, 14. март 1935.

много представници Југословенске националне странке из Ћуприје и села. За кандидата за посланика изабран је др Живојин Поповић, управник Бановинске болнице из Ћуприје а за његовог заменика Владимир Николић, земљорадник и председник општине из Сукске.⁷⁹

У оквиру предизборне кампање Велимир Поповић је обишао Варварин и Параћин. У Параћину је присуствовао конференцији на којој је требало изабрати заменика посланичком кандидату за срез параћински. Конференција је одржана 24. марта у хотелу “Зајечар” у Параћину. Конференцији су као гости присуствовали Аца Мијовић, бивши министар и Ђока Поповић, народни посланик из Крајине. Конференцију је отворио Димитрије Столић, председник општине из Стриже. За председавајућег је изабран Божа Стојковић, за овераче записника Живко Танић из Бусиловаца и Светозар Манчић из Параћина, а за секретара Страхиња Мићић, учитељ из Поповца. После Велимира Поповића, на конференцији су говорили Влада Ристић, хотелијер, Влада Јевтић, Цане Урошевић, Тома Јовановић из Мириловца и Александар евремовић, свештеник из Извора. После одржаних говора извршен је избор заменика. По један делегат из сваке општине тајним гласањем одредили су за заменика Тому Јовановића из Мириловца. Са конференције Среза параћинског упућен је телеграм Бошку Јевтићу.⁸⁰

Априла 1935. године група *Виђенијих мештана села Дреноваца* издала је проглас, којим је позвала гласаче да гласају за листу Богољуба Јевтића. Он је истакнут као човек који је уживао највеће поверење краља Александра. Наведени су његови успеси као председника владе. Његова влада дала је новац за јавне радове, одложила плаћање сељачких дугова, смањила порез на земљиште, смањила бановинске таксе, смањила цене монополских производа, укинула таксе на возила, потврдила пијаце за сељачке производе и друге мере да се народу олакша стање. За Влатка Мачека су навели да је смутљивац и непријатељ државе.⁸¹

*

РАДИКАЛИМА ОКРУГА МОРАВСКОГ

Гласајте за листу храброг и неустрашивог борца за народна права и слободе г. Настаса Н. Петровића. Његова је кутија четврта по реду а листа је у виду српске тробојке.

⁷⁹ Моравски гласник, бр. 133, 21. март 1935.

⁸⁰ Моравски гласник, бр. 134, 28. март 1935.

⁸¹ ЗМП, Збирка плаката.

[Type the document title]

Оставите се Веље Поповића! Против њега има много и много да вам се каже, али за сада прочитајте ово ниже изложено што е оштампано у београдском листу „Новости“ у броју 1994 од 26. Августа ове године, Читајте:

„Лора“ изборна ујдурма на рачун државне касе.

Рековац, 29 августа 1927.

Као некада, и данас семорамо запитати Где се дева цар Немање благо? И заиста где се троше силне милијарде државних динара, искованих од народног зноја? У шта се претвара та новчана река, кад и слепци виде да наш и привредни живот, и просветна политика, и социјално уздизање и државна администрација, и ... ко би све могао да изређа ...напредују брзином пужа? На сва ова питања мора се дати кратак одговор: у корупцију! А корупција није ништа друго до незаконито присвајање туђег (махом државног) и незаслуженог новца.

Помоћу корупционаша, уцепове корумпираних утиче један огроман овога новчаног Дунава. Да ми не говоримо на памет, из злобе, или каквог рачуна, нека у место нас говори факт.

Решењем г.Министра Унутрашњих Дела од 29 јула о. Г. Отпуштен је из државне службе Чедомир Пешић, полицијски писар среза левачког. Актом својим од 31 јула т. Г. Поглавар среза левачког обавестио је о томе реску фин. Управу у Рековцу, на чијој благајни примају плату чиновници среза левачког, са напоменом да је Пешић истог дана разрешен дужности. Јест, али...Али, какби би отпуштен писар Пешић (он је због злоупотреба отпуштен неколико пута) остао шворц, - а то не би било право ни њему ни његовом господару Вељи Поповићу, за чији је рачунон тако својски растурао притивничке зборове, једном као изборни поглавар, а доскора као изборни писар, - то га је поглавар среза левачког г. Љуб. Марковић, увео у платни списак за месец август о.г. Само, како би овакав поступак био очита незаконитост, власи су се досетили јаду, и ствар је ујдурисана не може бити мајсторскије. Бојећи се да изврши исплату после оваквог стања ствари, шеф Фин. Управе у Рековцу, који је и благајник, врати на дан 1. Ов. М. Акт поглаварев од 31 пр. М. Са извештајем: да је Управи немогуће да изврши исплату плате за месец август и Пешићу, пошто је овај, према предњем извештају, разрешен дужности 31. Јула т.г. Сад настаје ујдурма ...Поглавар среза одговара: писар среза левачког Чедомир Пешић није разрешен дужности, као што је Управи погрешно достављено, пошто исти има огроман број предмета које треба да преда. После оваквог објашњења, паре су просто саме улетеле у џеп на далеко чувенога полицијског писара Чедомира Пешића из Рековца. Хтедох да заборавим. Огроман број предмета, које је Пешић требао да преда, предао је све на дан 1. О.м. и већ 2. О.м. био (ваљда по други пут) разрешен дужности, када је, одмах скинуо и чиновничке знаке.

[Type the document title]

Коментар – Ових дана бавио се у срезу левачком г. Веља Поповић, народни посланик и министар без портфеља, кандидат за народног посланика у области моравској. Као недоучени политичар, кога су бирачке масе прочитале и као рђаву књигу одбациле, г. Поповић је изгубио поверење свих трезвених и поштених Мораваца. Нико од угледа неће и не може, макар и на притисак полиције, да каже народу ма и једну добру реч о њему. Он то зна, јер није толико глуп. И зато, кад нема кише – добар је и град. Једина два његова трабанта у Левчу, два његова агитатора, то су Мика Баџс и Чеда Пешић. Уверени да је власт и сласт, они трче, нападају, шпијунирају, пакују, прете, потплаћују, а све то заслужује награду, новчану наравно. Али, како им платити за труд? Министар без портфеља и онако дугује преко пола милиона динара. Давао је, потплаћивао, куповао поверење, па се банкротирало. Ипак, излаз се нашао. Ту је неисцрпна државна каса. Удариш јој шамар, она бљује паре као из мађионичарског рукава. Шта то мари? И да се замеримо закоју хиљаду? Ко да народни зној не иде већином у мутну Марицу?!

Тако је, Господине Министре Финансија!

Тако је, Господине Министре Унутрашњих Дела!

Тако је, господо бирачи!

Драг. Н. Ристић, адв. Припр.⁸²

*

По прихватању посланичких листа, извршена су постављења чланова бирачких одбора. За председнике бирачких одбора у срезу темнићком постављени су: у **Бачини I** Радоје Милосављевић, учитељ из Бачине; **Бачини II** Јован Шпадијер, учитељ из Бачине; **Бошњане** Светоммир Филиповић, учитељ; **варош Варварин** Добривоје Профиловић, судски приправник; **село Варварин** Никола Радмиловић, судски приправник; **Доњи Крчин** Радивоје Ћирић, учитељ; **Залоговац** Јован Марченко, учитељ из Бачине; **Избеница** Михајло Лазаревић, учитељ из Избенице; **Катун I** Димитрије Димитријевић, инжињер из Варварина; **Катун II** Тодор Величковић, учитељ из Варварина; **Маскаре** Обрен Бугариновић, учитељ; **Обреж I** Душан Ђорђевић, в.д. школског надзорника; **Обреж II** Бранислав Миливојевић, судски приправник; **Орашје** Мића Биорацић, учитељ из Обрежа; **Потоцац** Мата Димитријевић, учитељ из Обрежа; **Рашевица** Богољуб Перишић, учитељ; **Својново** Димитрије Курнусов, учитељ; **Тољевац** Драгомир Аксентијевић, учитељ из Доњег Крчина.⁸³

Једно време по расписивању избора за народне посланике, политичке странке у Темнићу нису имале одређене кандидате. Једино је код Југословенске

⁸² ИАЈ, Збирка плаката.

⁸³ Моравски гласник, бр. 134. од 28. марта 1935.

националне странке у Темнићу, од самог почетка провејавало уверење да је најпогоднија личност за посланичког кандидата Веља Поповић.⁸⁴ Нарочито је то било присутно после његовог говора преко радија, почетком марта месеца, под насловом: *Наше народно јединство-југословенска национална мисао*. Говор је изазвао велико интересовање у Темнићу. Становништво Варварина је врло брзо набавило радио апарат, акумулаторе и батерије, и поставили га у кафани К. Анастасијевића, јер је то била највећа кафана у Варварину. Неколико стотина људи из Варварина и околних села дошло је да слуша говор Веље Поповића. Мештани Обрежа довели су и плех музику. После говора дуго се клицало Вељи Поповићу. Окупљеним грађанима говорио је Коста Димитријевић, који је истицао значај појединих делова из говора. Манифестација подршке Вељи Поповићу трајала је све до три сата после поноћи.⁸⁵

Током марта састали су се делегати месних одбора Југословенске националне странке у срезу темнићком, ради предлагања кандидата те странке за предстојеће посланичке изборе. Конференцијом је председавао Коста Димитријевић, кафеџија из Варварина. За овераче записника изабрани су Душан Савић из Бошњана, Алекса Марјановић из Залагојевца и Воја Јанићијевић из Обрежа. После одавања поште убијеном краљу Александру, на предлог Косте Димитријевића, на збору је једногласно одлучено да се у срезу темнићком кандидује Веља Поповић, министар унутрашњих послова. После одлуке о избору кандидата, на збору су говорили у корист Веље Поповића и Милан Трифуновић, адвокат, Божа Милићевић из Обрежа, Рајко Урошевић, трговац из Варварина, Светозар Богојевић из Горњег Катунa и Адам Гавриловић из Бачине. Са конференције су упућени и поздравни телеграми Бошку Јевтићу и Вељи Поповићу. Телеграм Бошку Јевтићу је гласио: *Са конференције Југословенске националне странке у Варварину на којој је изабран за посланичког кандидата за Срез темнићки на Вашој земаљској листи, син овога краја Господин Велимир Поповић, министар унутрашњих послова у Вашем кабинету, молим у име конференције да изволите примити поздраве народа из питомога Темнића. Живео*

⁸⁴ Политика, бр. 7700. Од 10. октобра 1929. Велимир Веља Поповић рођен је 1886. године у Поточцу и син је свештеника Милана Поповића. Основну школу завршио је у месту рођења. Гимназију је започео у Јагодини а завршио у Крагујевцу. Права је завршио у Београду. По завршеним студијама био је судски писар у Крагујевцу. Учествовао је у балканским и првом светском рату. Половином 1917. године постављен је за секретара Министарства спољних послова. У 1919. години постао је начелник Министарства Иностраних дела, у својству шефа кабинета, најпре код Стојана Протића, а затим и код Николе Пашића. За народног посланика први пут је изабран 1923. године, као кандидат Радикалне странке за Моравски округ. Бирао је у истом округу и 1925 и 1927. године. У изабраној влади после избора из 1927. године постао је министар без портфеља. Потом је именован за бана Дринске бановине. На том положају је остао све до постављења за министра унутрашњих послова у влади Богољуба Јевтића.

⁸⁵ Моравски гласник, бр. 133. од 21. марта 1935.

[Type the document title]

Претседник Краљевске владе господин Јевтић. Претседник конференције: К. Димитријевић.

Са истог скупа, Вељи Поповићу упућен је телеграм следеће садржине: *Данашња импозантна конференција Ј. нац.с. у Варварину изабрала Вас је за свога среског кандидата за избор народног посланика и моли Вас да се кандидујете, као син гордога Темнића, изволите примити.*⁸⁶

Још једна конференција Југословенске националне странке, ради одређивања посланичког кандидата за срез темнићки, одржана је у Варварину крајем марта, и то у присуству Веље Поповића. председавао је конференцијом Божа Милићевић, прота из Обрежа. После његовог поздравног говора, говорио је Веља Поповић. Истакао је значај одржавања наредних избора, истакавши да политички курс земље мора да се заснива на националном јединству, па тек онда на партијама, и да Шумадија и Темнић морају да предњаче у манифестовању националне свести. Позвао је темнићане да масовно изађу на изборе, како би показали да су међу првима прешли преко старих партијских заблуда. Дотакао је и привредна питања, за које је истакао, да ће такође бити успешно решена у интересу целе земље. Нарочито је говорио и о децентрализацији административног система, како би сви крајеви у земљи имали широка самоуправна права. После говора конференција је уз одушевљење присутних изабрала Вељу Поповића за посланичког кандидата а за његовог заменика Косту Димитријевића, кафеџију из Варварина.⁸⁷ Остали кандидати за посланике са осталих листа нису имали посебног учешћа у предизборној кампањи.

Ипак и поред опште подршке Вељи Поповићу, кандидати на земаљској листи Богољуба Јевтића у срезу темнићком били су Коста Димитријевић, кафеџија из Варварина и Рајко Урошевић, индустријалац из Варварина.⁸⁸ Веља Поповић је био кандидат на листи Богољуба Јевтића у параћинском срезу, где је убедљиво победио, добивши преко 86 % гласова.⁸⁹

Кандидат за посланика у срезу раваничком др Живојин Поповић одржао је крајем марта два предизборна збора. На збору у Стубици, поред Живојина Поповића, говорили су Милан Јовановић, професор, Бранко Пауновић, Светозар Максимовић и Лале Целатовић из Ћуприје. На збору у Сењу на коме је председавао Милан Тодоровић, говоре су одржали др. Живојин Поповић, Жика Аранђеловић, учитељ, Радивоје Ђурић из Сењског Рудника, Светозар Максимовић и Радомир Стојковић.⁹⁰

⁸⁶ Моравски гласник, бр. 133. од 21. марта 1935.

⁸⁷ Моравски гласник, бр. 134. од 28. марта 1935.

⁸⁸ Моравски гласник, бр. 140. од 21. априла 1935.

⁸⁹ Статистика избора народних посланика за Народну скупштину Крљевине Југославије извршеним 5. маја 1935., Београд 1938.

⁹⁰ Моравски гласник, бр. 134, 28. март 1935.

У даљем току предизборне кампање др Живојин Поповић одржао је почетком априла, зборове у неколико села раваничког среза. У Батинцу у присуству 140 грађана збор је отворио Божидар Јанковић, учитељ. Поред њега и др. Живојина Поповића, на збору је говорио и Ђорђе Пандуровић, свршени ђак Трговачке академије. У Бигреници збор је отворио Јован П. Нонић. На збору су говорили др. Живојин Поповић, Светозар Максимовић, бански већник, Тома Николић, потпуковник у пензији и Радомир Костић, учитељ. У Паљанима збор је отворио Милан Лазаревић, учитељ. После њега говорили су Живојин Поповић, Светозар Максимовић, Тома Николић, Милош Буљанчевић из Сења, Милан Јовановић и Радомир Костић. Из Паљана поворка се упутила према Иванковцу, где су на збору говоре одржали исти чланови странке као у Паљану.⁹¹

Живојин Поповић 6. априла одржао је конференцију у сали *Уједињење* у Ћуприји. На конференцији је говорио још и Вел. Трифуновић, директор гимназије.⁹² Истог дана одржана је конференција у Сењском Руднику. Конференцију је отворио Радивоје Ђурић, шеф рачуноводства, а за председника конференције је изабран Драгиша Костић. На конференцији се говорило о кандидатима среза за посланичку листу која се везује за листу Б. Јевтића. Истицане су заслуге Жике Поповића, кандидата за посланика. На конференцији је било присутно око 150 људи.⁹³

Кандидат за посланика у срезу раваничком Жика Поповић, одржао је у Сењском Руднику 20. априла конференцију. Конференција је одржана пред око 300 рудара у кантини рудника. На конференцији је говорио Милан Јовановић, професор, Милан Буљанчевић, Којадин Милорадовић, рудар, Тома Николић, потпуковник у пензији, Милија Радојевић, рудар.⁹⁴

У Рековцу је одржана конференција за срез левачки. Конференцију је отворио Драгомир Милосављевић, свештеник из Рековца. На конференцији су били присутни представници свих општина у срезу. Конференцијом је председавао Александар Милановић, економ из Жупањевца. На конференцији су говорили још и: Милен Милошевић, земљорадник и председник секуричке општине, Милорад Жунић, учитељ из Рековца. На конференцији је донета одлука, да кандидат за посланика буде Драгомир Милосављевић, свештеник и арх.намесник левачки, а за заменика је изабран Милен Милошевић из Секурича. Затим су о раду владе говорили Мирољуб Живковић, свештеник из Превешта и др. Јовић, срески лекар из Рековца. У Сиљевици конференција је одржана 7. априла. Конференцији су присуствовали Драгомир Милосављевић, кандидат за посланика, Герасим Милутиновић, Милорад Жунић, Сима Нешић, земљорадник из Рековца. Они су говорили да треба да се гласа за листу Б. Јевтића. О томе су

⁹¹ Моравски гласник, бр. 137. 9. април 1935.

⁹² Моравски гласник, бр. 137. 9. април 1935.

⁹³ Мооавски гласник, бр. 138, 14. април 1935.

⁹⁴ Моравски гласник, бр. 140, 21. април 1935.

[Type the document title]

говорили и мештани Сиљевице Живојин Рановић и Светомир Стевановић, земљорадници.⁹⁵

Касациони суд је потврдио листру Богољуба Јевтића. У изборном округу 28, где су се налазили и срезови моравског округа, кандидати су: срез раванички др Живојин Поповић, лекар из Ћуприје; срез параћински Велимир Поповић, министар унутрашњих послова; срез белички Животије Јевтић, земљорадник из Лоћике и Делимир Петровић, адвокатски приправник из Београда; срез деспотовачки Чедомир Пејкић, земљорадник из Јаровца; срез левачки Драгомир Милосављевић, свештеник из Рековца и Никон Лазаревић, старешина манастира Каленић; срез ресавски др. Милорад Димитријевић, лекар у Свилајнцу; срез темнићки Коста Димитријевић, кафеџија из Варварина и Рајко Урошевић, индустријалац из Варварина.⁹⁶

На листи Влатка Мачека били су кандидати:

За срез белички 1) Борисав М. Лукић, економ из Јагодине, заменик Божидар В. Милић, земљорадник из Буковча; 2) Сретен Милошевић, земљорадник из Багрдана, заменик Милија Ж. Шарчевић, земљорадник из Мишевића;

За срез деспотовачки Душан Б. Милорадовић, земљорадник из Деспотовца, заменик Милентије Ж. Петровић, земљорадник из Великог Поповића;

За срез левачки Вуле Поповић, банкарски чиновник из Рековца, заменик Милосав Тодоровић, земљорадник из Горње Сабанте;

За срез параћински Драгутин Крсмановић, кафеџија из Параћина, заменик Станимир Милојковић-Михајлов, земљорадник из Дреновца;

За срез ресавски Ђорђе З. Петковић, адвокат из Ћуприје, заменик Драгомир К. Јевтић, земљорадник из Луковице;

За срез темнићки др. Драгић М. Јоксимовић, адвокат из Београда, заменик Божидар Вељковић, земљорадник из Маренова;

За срез раванички Милош Цукавац, адвокат из Ћуприје, заменик Радомир Б. Стојковић, земљорадник из Сења.⁹⁷

На листи Божицара Максимовића, министра на расположењу из Београда били су кандидати:

За срез белички Риста Илић, трговац из Јагодине;

⁹⁵ Моравски гласник, бр. 138. 14. април 1935.

⁹⁶ Моравски гласник, бр. 140, 21. април 1935.

⁹⁷ Политика, бр. 9672, 21. април 1935.

[Type the document title]

За срез деспотовачки Радивоје Ђекић, земљорадник из Бара;

За срез левачки 1) Живко Томић, земљорадник из Мале Дренове, 2) Драгомир Брашић, земљорадник из Опарића;

За срез параћински Марин Ј. Мариновић, адвокат из Вараждина;

За срез ресавски Никола С. Благојевић, трговац из Београда;

За срез темнићки 1) Станоје М. Протић, инспектор Главне контроле у пензији из Београда, 2) Милан Протић, трговац из Варварина;

За срез раванички Милија Протић, трговац из Варварина.⁹⁸

На листи Димитрија Љотића били су кандидати:

За срез белички Јанићије Милановић, земљорадник из Међуреча;

За срез левачки Миленко Тодоровић, земљорадник из Велике Крушевице;

За срез параћински Јован Стојковић, индустријалац из Параћина;

За срез ресавски Павле Лукић, протојереј из Свилајнца;

За срез темнићки Душан Антић, пензионер из Варварина;

За срез раванички Димитрије Миловановић, земљорадник из Супске.⁹⁹

Кандидат за посланика др. Милорад Димитријевић одржао је збор грађана Свилајнца 8. апила у великој сали хотела „Таково”. Збор је отворио Михајло Миленковић, председник општине Свилајнац. После њега говорио је посланички кандидат Милорад Димитријевић. Он је говорио о борби против оних који све раде из личних интереса и о мерама на побољшању стања у Ресави. После њега на збору су говорили Жарко Бицић, бивши кмет општине свилајначке, Душан Поповић, лекар у Свилајнцу, Света Богдановић, кафеџија из Свилајнца, Бога Поповић, поп, Љубиша Милићевић и Митар Богићевић, деловођа свилајначке општине. Милорад Димитријевић одржао је зборве у Грабовцу, Тропоњу, Јасенову и Гладни. На овим зборовима, поред Милорада Димитријевића, говорили су Света Стевановић, председник грабовачке општине, Душан Поповић из Свилајнца, Боровоје Стевановић из Кушиљева, Милан Грујић, председник општине у Јасенову, Стеван Јовановић из Дубља, Михајло Миленковић из Свилајнца и други.¹⁰⁰

⁹⁸ Политика, бр. 9673, 22. април 1935.

⁹⁹ Политика, бр. 9673, 22. април 1935.

¹⁰⁰ Моравски гласник, бр. 140, 21. април 1935.

Богољуб Јевтић је посетио у предизборној кампањи Моравски округ. После краћег задржавања у Багрдану Јевтић је око поднева одржао говор на Јагодинској пијаци пред великим бројем грађана Јагодине и суседних села. У свом говору је истакао значај избора и основе владине политике. Из Јагодине гости су отишли за Ћуприју, где су око 12 и 30 дочекани са око 2.000 људи испред моста на Морави. Ту је госте говором поздравио председник ћупријске општине Стојадин Петковић.¹⁰¹ Од моста до Среског начелства госте су прошли кроз шпалир окупљеног народа. После одржаног говора на дочеку испред моста, Богољуб Јевтић је одржао говор и на уласку у зграду Среског начелства. На захтев окупљеног народа Б. Јевтић је одржао говор и са прозора Среског начелства. После њега говор је одржао посланички кандидат Живојин Поповић. После Ћуприје Богољуб Јевтић и министри Веља Поповић и Драг. Којић отишли су за Параћин у који су стигли око 14 и 30 часова. Пред Среским начелством окупило се око 2.000 људи. Госте је поздравио Живота Миленковић, председник општине, а после њега и председник општине из Мириловца, заменик посланичког кандидата и кандидат за посланика среза параћинског министар Велимир Поповић. На крају је говорио и Ђока Јовановић, учитељ у пензији. Из Параћина гости су се упутили према Нишу.¹⁰²

¹⁰¹ Моравски гласник, бр. 140. Решењем бана Моравске бановине смењени су председник општине ћупријске Милосав Црњански и кмет Света Милојевић, а на њихова места постављени су Стојадин Петковић за председника, дотадашњи први кмет, а за кметове Илија Момировић, земљорадник и Мика Ристић, трговац.

¹⁰² Моравски гласник, бр. 141, 25. април 1935.

ИСТОРИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ
Ина. број 542/3

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР

Југословенске Народне Странке--Борбаша

Који ће се одржати на дан 19 ов. м ца у 10 часова пре подне у Јагодини, код СПОМЕНИКА, на коме ће говорити г. **СВЕТИСЛАВ ХОЂЕРА**, вођа борбаша и г. г. **Др Живан Лукић**, **Др Лаза Стефановић**, **Др Никола Смедлака**, апотекар из Смедерева, **Влада Крстић**, бив. народ. посланик из Смед. Паланке и **Влада Вулић**, из Д. Штипља.

НАРОДЕ! Знај да Борбаша траже:

- 1) Смањење твога дуговања према цени твоје пшенице;
- 2) Снижење монопол. артикле соли, дуван и т. д.;
- 3) Закон о министарском и чиновнич. доповлуку казна смрти вешањем;
- 4) Жигосање новца да видимо где је цара Радована благо;
- 5) Тајно гласање да можеш да бираш кога хоћеш;
- 6) Деполитизацију чиновника;
- 7) Национализирање страног капитала и организовати Државну индустрију;

8) Законом избацити страног радника, запослити првенствено домаћег умног и телесног радника по индустријама и Држав. надлештвима;

9) Да се изврши и донесе закон о Аграрној реформи, и да се аграрна реформа изврши у потпуности, како је обећана на Солунском фронту, да се земља одузме од велико-поседа Грофова, који земљу не раде и који не живе само од земље, и да се аграрна реформа прошири и на манастирске планине и на остале а земља да се правилно подели сељаку земљораднику који од земље живи, јер ће само тако да се народ економски подигне и ојача у националном духу.

Зато сви сложено кренимо на наш БОРБАШКИ ЗБОР и нека виде сви они да народ зна да цени оне људе, који су први дигли барјак за политичке слободе и спас народа нашег. Нико несме да скрсти руке и гледа да му други донесе оно што њему треба, и свако мора сам да се бори за свој опстанак.

Зато напред у име Бога сви у Борбаше, за спас од беде и немања а за добро Краља и Народа. СВИ НА ЗБОР!

Живео Краљ ПЕТАР II

Живела недељива Југославија!

Живео Народ!

Живели Борбаша!

Априла, 1936 год.
Јагодина

Претсееник среског одбора,
ВЛАДИМИР ВУЛИЋ,
из Доњег Штипља.

Зборна Бочина Бугарска 1938 год.

СРЕСКИ ЗБОР ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ

У недељу 10 јула т. г. у 9 сати пре подне одржаће се у Вар. Варварину срески збор присталица б. Демократске странке и мојих личних пријатеља.

Збор ће се одржати било на пијаци у в. Варварину било у парку код цркве варваринске односно на простору око споменика Јове Курсуле.

Дневни ред збора је следећи:

- 1) **Д-р Драгић М. Јоксимовић**, адв. из Београда, као сазивач збора отвара збор, саопштава Темнићанима поруке **г. Љубомира Давидовића**, шефа б. Демократске Странке и говори о политици б. Демократске Странке и циљевима демократије уопште;
- 2) **Радивоје Николић**, народни посланик са листе **Д-р Владимира Мачека**, говориће о политичким законима и парламентаризму у нашој земљи;
- 3) **Трипко Жугић**, адвокат из Београда, члан Главног Одбора б. Демократске Странке, говориће о унутрашњој политици и политичким приликама наше земље уопште;
- 4) **Драгољуб Лазич**, апотекар из Београда, посланички кандидат са петомажских избора за град Београд, говориће о финансијским приликама и привредном стању наше државе;
- 5) **Милош Царев**, адвокат из Београда, посланички кандидат са петомажских избора за срез Таковски, говориће о политичким слободама и слободи штампе;
- 6) **Бранислав Тодоровић**, адвокат из Београда, б. претседник Централног Одбора б. Демократске Омладине, говориће о нашој послератној спољној политици у вези са спољном политиком данашње Владе;
- 7) **Никола Радовић**, адвокат из Београда, претседник Централног Одбора б. Демократске Омладине, говориће о слободи збора и договора;
- 8) **Велибор Митровић**, студент права, говориће о циљевима данашње универзитетске омладине.

ТЕМНИЋАНИ,

Достављајући Вам предње ради знања, шаљем Вам демократско поздравље с молбом да на заказани срески збор у недељу 10 Јула т. г. у Варварину безусловно дођете и својим присуством овај збор наше странке увеличате.

1 јула 1938 године
у Београду

Д-р Драгић М. Јоксимовић
адвокат из Београда — бив. народни посланик
за срез темнићски и параћински

Штампа „ПРИВРЕДНИК“, Београд

Резултати избора

Срез белички

Ред.број	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатурске листе					
				Богољуба Д. Јевтића	Д-р Владимир а Мачка		Димитр ија В. Љотића	Божид ара Ж. Макси- мовића	
				чији су срески кандидати					
				Делими р Н. Петро- вић	Живо пије Јевти ћ	Бориса в М. Лукић	Сретен Т. Милошевић	Јанићиј е Милан овић	Риста Илић
1	Белица	547	451	37	196	3	210	-	5
2	Беочић	251	187	29	93	52	-	1	12
3	Буковче	190	131	10	44	33	35	-	9
4	Бунар	705	550	27	200	58	186	6	73
5	Багрдан 1	586	425	4	73	4	341	-	8
6	Багрдан 2	548	367	33	170	-	159	-	5
7	Винорача	231	176	33	68	-	67	-	8
8	Врановац	439	349	12	206	1	130	-	-
9	Главинци	367	268	88	49	26	-	-	105
10	Глоговац	468	360	129	210	2	3	-	16
11	Г.Штипље	137	104	7	62	-	13	1	21
12	Деоница	836	576	188	97	18	270	-	3
13	Драгоцвет	898	648	56	144	290	63	93	2

[Type the document title]

14	Драгошев.	325	256	13	101	94	22	2	24
15	Дубока	463	338	15	90	53	107	2	71
16	Јагодина 1	740	458	108	198	28	81	-	43
17	Јагодина 2	796	445	112	157	39	104	1	32
18	Јагодина 3	597	351	96	142	27	66	3	17
19	Јовац	545	408	3	85	310	-	-	10
20	Кочино С.	258	218	21	102	46	34	-	15
21	Ланиште	422	295	40	146	73	5	-	31
22	Лоћика	299	244	3	141	96	-	3	1
23	Мајур	412	312	67	124	108	2	-	11
24	Мијатовац	388	320	83	224	13	-	-	-
25	Милошево	559	438	36	9	354	-	-	39
26	Остриков.	185	154	6	121	27	-	-	-
27	Праћина	464	368	179	71	7	3	-	108
28	Рибаре	519	381	14	38	110	162	-	57
29	Трешњев.	451	357	5	162	173	-	-	17
	Срез белички	13.626	9.935	1.454	3.523	2.045	2.063	112	738

У срезу Беличком било је укупно 13.626 бирача, а на изборима је гласало 9.935 гласача. Земаљска листа Богољуба Јевтића добила је 4.977 гласова, Владимира Мачека 4.108, Димитрија Љотића 112 и Божицара Максимовића 738 гласова. За посланика је изабран Животије Јевтић, земљорадник из Лоћике, са листе Богољуба Јевтића, а за његовог заменика Гвозден Џелатовић, адвокат из Јагодине.

[Type the document title]

Срез деспотовачки

Редброј	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатурске листе			
				Богољуба Д. Јевтића	Д-р Владимир а Мачека	Димитриј а В. Љотића	Божидара Ж. Макси- мовића
				чији су срески кандидати			
				Чедомир А. Пејкић	Душан Милорадо вић	Станислав Тодоровић	Радивоје Ђекић
1	Балајнац	181	139	77	62	-	-
2	Бељајка	193	155	55	100	-	-
3	Богава	146	118	69	49	-	-
4	Брестово	225	177	49	127	1	-
5	Буковац	241	195	41	153	1	-
6	В. Поповић	513	349	237	112	-	-
7	Витанци	310	262	35	227	-	-
8	Грабовица	403	277	138	135	4	-
9	Деспотовац	163	111	47	64	-	-
10	Деспотовац с.	343	283	90	193	-	-
11	Жидиље	369	345	342	3	-	-
12	Језеро	328	266	262	4	-	-
13	Јеловац	188	146	145	1	-	-
14	Ломница	335	262	127	135	-	-
15	Медвеђа	443	330	176	153	-	1
16	Милива	286	248	30	218	-	-

[Type the document title]

17	Пањевац	379	318	297	21	-	-
18	Плажане	463	339	125	213	1	-
19	Равна Река	578	287	261	26	-	-
20	Ресавица	204	175	132	43	-	-
21	Сладаја	212	179	67	112	-	-
22	Стењевац	380	324	249	75	-	-
23	Стрмостен	285	245	231	14	-	-
24	Трућевац	157	137	74	63	-	-
	Срез деспотовачки	7.375	5.067	3.356	2.303	7	1

У Срезу деспотовчком било је укупно 7.375 бирача. На изборима је гласало 5.667. За листу Богољуба Јевтића гласало је 3.356 бирача, за листу Владимира Мачека 2.303, за листу Димитрија Љотића 7 и за листу Божицара Максимовића 1 бирач. За посланика је изабран Чедомир А. Пејкић из Јеловца, а за његовог заменика Васа М. Радосављевић, земљорадник из Медвеђе.

[Type the document title]

Срез левачки

Редброј	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатурске листе					
				Богољуба Д. Јевтића		Д-р Владими ра Мачека	Димитриј а В. Љотића	Божидара Ж. Максимовић а	
				чији су срески кандидати					
				Драгомир Милосав љевић	Никон Лазаревић	Вуле Поповић	Миленко Тодоровић	Драгомир Брашић	Живко Томић
1	Белушић	426	343	90	243	2	-	-	8
2	В.Крушев.	370	309	47	182	62	18	-	-
3	В.Пчелице	520	387	30	63	294	-	-	-
4	В.Сугубин	234	199	18	123	54	3	-	1
5	Г. Сабанта	281	223	50	21	152	-	-	-
6	Драгово	606	425	86	292	44	2	1	-
7	Дулене	259	199	6	131	62	-	-	-
8	Жупањевац	771	621	136	480	5	-	-	-
9	Опарић	476	409	17	389	-	-	3	-
10	Превешт	772	668	264	401	3	-	-	-
11	Ратковић	369	289	111	60	115	1	2	-
12	Рековац	798	651	245	288	116	-	1	1
13	Секурич	639	522	292	159	70	1	-	-
14	Сибница	389	316	107	200	6	2	-	1
15	Сиљевица	185	170	70	90	10	-	-	-

[Type the document title]

16	Течић	925	700	140	287	273	-	-	-
17	Цикот	327	285	129	71	62	23	-	-
	Срез левачки	8.347	6.716	1.836	3.480	1.330	50	7	11

У Срезу левачком било је 8.347 бирача. Нас изборима је гласало 6.716. За листу Богољуба Јевтића гласало је 5.318 гласача, за листу Владимира Мачека 1.330, за листу Димитрија Љотића 50 и листу Божицара Максимовића 18 бирача. За посланика изабран је Никон Лазаревић, архимандрит манастира Каленића, са листе Богољуба Јевтића, а за његовог заменика Миладин Мркић, земљорадник из Рабеновца.

Срез параћински

Ред.број	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатурске листе			
				Богољуба Д. Јевтића	Д-р Владимира Мачка	Димитрија В. Љотића	Божицара Ж. Макси- мовића
				чији су срески кандидати			
				Велимир Поповић	Драгутин Крсмановић	Јован Стојковић	Марин Мариновић
1	Бошњане	283	245	210	34	1	-
2	Буљане	587	487	463	21	3	-
3	Бусиловац	575	461	314	146	1	-
4	Главица	414	290	281	7	2	-
5	Г. Мутница	527	513		20	1	-

[Type the document title]

6	Д. Видово	545	448		124	2	7
7	Д. Мутница	668	478	178	300	-	-
8	Дреновац	517	442	328	106	6	2
9	Забрега	222	170	147	21	2	-
10	Извор	605	536	536		-	-
11	Лебина	242	219	216	3	-	-
12	Мириловац	421	371	355	13	3	-
13	Параћин I	845	531	495	30	6	-
14	Параћин II	720	447	430	16	1	-
15	Параћин III	653	423	406	14	2	1
16	Плана	548	444	416	27	1	-
17	Поповац	207	183	181	2	-	-
18	Сикирица	703	582	542	9	5	26
19	Стрижа	246	207	155	49	-	3
20	Чепуре	430	368	351	17	-	-
	Срез параћински	9.958	7.845	6.811	959	36	39

У Срезу параћинском било је 9.958 бирача. На изборима је гласало 7.845 гласача. Земаљска листа Богољуба Јевтића добила је 6.811 гласова, Владимира Мачека 959, Димитрија Љотића 36 и листа Божицара Максимовића 39 гласова. За посланика је изабран Велимир Поповић, министар унутрашњих дела, са листе Богољуба Јевтића, а за његовог заменика Тома Јовановић из Мириловца.

[Type the document title]

Срез ресаски

Редброј	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатурске листе			
				Богољуба Д. Јевтића	Д-р Владимира Мачка	Димитрија В. Љотића	Божидара Ж. Макси-мовића
				чији су срески кандидати			
				Д-р Милорад Димитријевић	Ђорђе З. Петковић	Павле Лукић	Никола Благојевић
1	Бобово	824	642	107	535	-	-
2	Бресје	164	129	38	91	-	-
3	Витежево	447	421	28	385	8	-
4	Војска	406	334	38	246	-	-
5	Врлане	105	92	8	84	-	-
6	Гладна	175	159	32	127	-	1
7	Гложане	584	513	67	445	-	1
8	Грабовац	594	464	44	419	-	-
9	Дубље	571	502	50	450	2	-
10	Дубница	343	264	53	211	-	-
11	Ђуринац	168	151	87	64	-	-
12	Јасеново	464	423	61	362	-	-
13	Купиновац	218	174	85	86	3	-
14	Кушиљево I	731	515	42	472	1	-
15	Кушиљево II	708	513	20	493	-	-
16	Луковица	213	186	8	178	-	-

[Type the document title]

17	Мачевац	96	89	31	58	-	-
18	Проштинац	150	130	11	118	1	-
19	Радошин	230	208	29	179	-	-
20	Рајкинац	209	162	72	90	-	-
21	Роанда	291	245	48	196	1	-
22	Роћевац	247	199	34	165	-	-
23	Свилајнац I	783	621	345	273	3	-
24	Свилајнац II	561	462	243	219	-	-
25	Седларе	335	274	45	229	-	-
26	Суботица	297	266	42	224	-	-
27	Тропоње	435	391	76	314	1	-
28	Црквенац	592	490	60	427	3	-
	Срез ресавски	10.941	9.019	1.854	7.140	23	2

У Срезу ресавском било је 10.941 људи са правом гласа. На изборима је гласало 9.019 гласача. Земаљска листа Богољуба Јевтића добила је 1.854 гласова, Владимира Мачека 7.140, Димитрија Љотића 23 и листа Божицара Максимовића 2 гласа. За посланика је изабран Ђорђе Петковић, адвокат из Ћуприје, на листи Владимира Мачека са добијених 7.140 гласова.

[Type the document title]

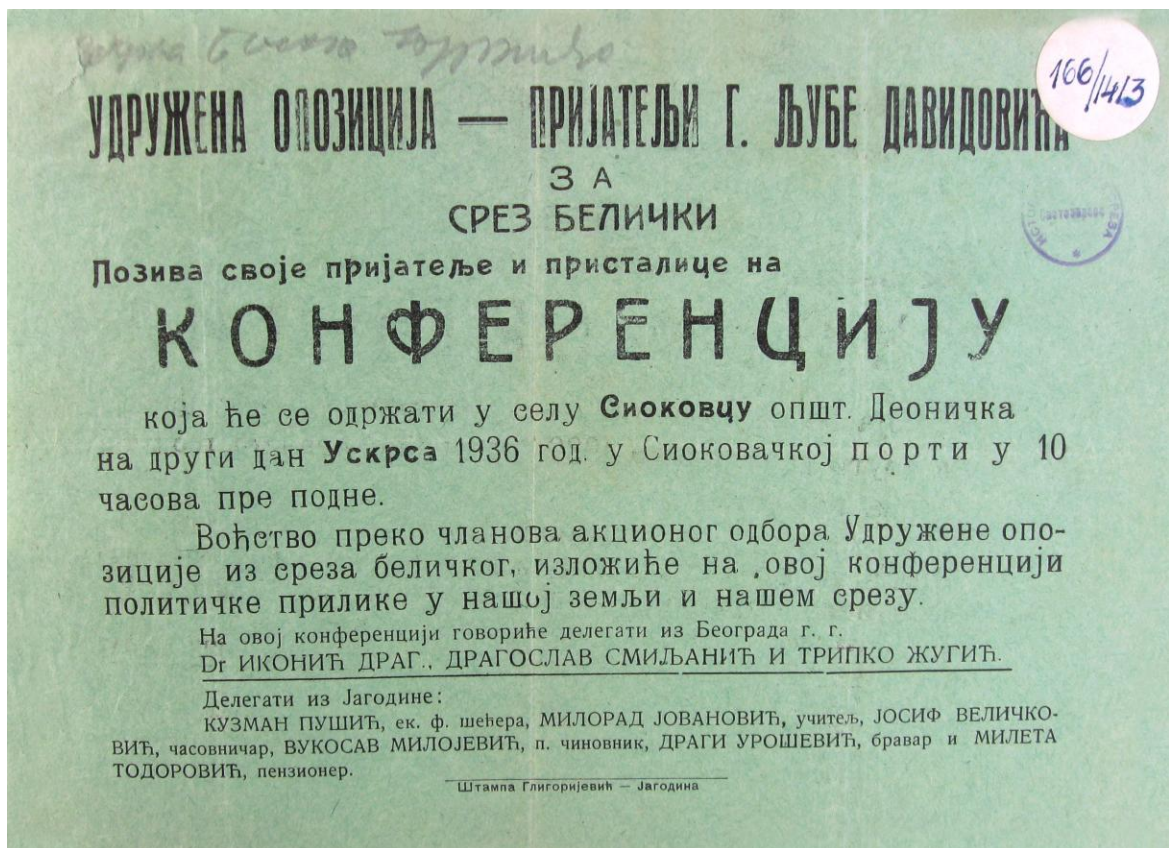
Срез темнићи

Ред.број	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатске листе					
				Богољуба Д. Јевтића		Д-р Владимира Мачека	Димитриј а В. Љотића	Божидара Ж. Максимовића	
				чији су срески кандидати					
				Коста Димитријевић	Рајко М. Урошевић	Д-р Драгић Јоксимовић	Душан Антић	Станоје М. Протић	Ми лан Про тић
1	Бачина I	546	388	151	11	135	-	91	-
2	Бачина II	580	391	194	4	95	-	98	-
3	Бошњане	580	483	138	5	41	-	299	-
4	Варварин в.	192	151	87	21	2	-	61	-
5	Варварин с.	545	494	121	35	9	-	329	-
6	Г. Катун I	548	433	266	73	1	-	93	-
7	Г. Катун II	373	304	134	10	16	-	144	-
8	Д. Крчин	778	631	278	102	15	-	236	-
9	Залоговац	592	498	175	30	134	-	159	-
10	Избеница	311	238	165	2	11	-	60	-
11	Маскаре	256	207	130	5	26	-	46	-
12	Обреж I	445	359	276	18	9	-	56	-
13	Обреж II	463	377	293	14	11	-	59	-
14	Орашје	274	238	126	5	1	1	105	-
15	Потоцац	412	370	353	4	2	1	10	-
16	Рашевица	387	341	174	1	32	-	134	-

[Type the document title]

17	Својново	424	334	177	6	103	-	48	-
18	Тољевац	282	249	86	15	-	7	141	-
	Срез темнићски	7.988	6.486	3.304	301	643	9	2.169	-

У Срезу темнићком било је укупно 7.988 гласача. На изборима је гласало њих 6.436. Земаљска листа Богољуба Јевтића добила је 3.665 гласова, Владимира Мачека 643, Димитрија Љотића 9 и Божицара Максимовића 2.169 гласова. За посланика је изабран кандидат са листе Богољуба Јевтића, Коста Димитријевић, кафеџија из Варварина, а за његовог заменика одређен је Милић Савић, трговац из Бачине-

[Type the document title]

Срез раванички

Редброј	Гласачко место	Бирача	Гласало	Од укупног броја гласова добиле су земаљске кандидатске листе			
				Богољуба Д. Јевтића	Д-р Владимира Мачека	Димитрија В. Љотића	Божидара Ж. Максимовића
				чији су срески кандидати			
				Д-р Живојин Поповић	Милош Цукавац	Димитрије Миловановић	Милија Протић
1	Батинац	299	237	158	75	4	-
2	Бигреница	624	367	172	194	1	-
3	Вирине	319	233	61	172	-	-
4	Влашка	194	176	86	77	13	-
5	Дражмировац	132	113	32	75	6	-
6	Иванковац	294	241	159	48	33	1
7	Исаково	303	263	57	206	-	-
8	Крушар	457	391	91	292	8	-
9	Сење I	474	335	226	109	-	-
10	Сење II	525	371	340	31	-	-
11	Стубица	475	340	224	69	47	-
12	Супска	357	303	178	4	121	-
13	Ћуприја I	920	540	442	97	1	-
14	Ћуприја II	815	535	432	103	-	-

[Type the document title]

15	Ћуприја III	686	493	409	83	1	-
	Срез раванички	6.874	4.938	3.067	1.635	235	1

У Срезу раваничком било је 6.874 са правом гласа. На изборима је гласало 4.938. Земаљска листа Богољуба Јевтића добила је 3.067 гласова, Владимира Мачека 1.635, Димитрија Љотића 235 и Божицара Максимовића 1 глас. За посланика је изабран Д-р Живојин Поповић, лекар из Ћуприје са листе Богољуба Јевтића, а за његовог заменика одређен је Владимир Николић, земљорадник из Супске.

ИЗБОРИ 1938. ГОДИНЕ

Моравски округ у администативном погледу био је подељен на седам срезова: белички (Јагодина), деспотовачки (Деспотовац), левачки (Рековац), параћински (Параћин), ресавски (Свилајнац), раванички (Ћуприја) и темнишки (Варварин).

На парламентарним изборима 1938. године, према изборном закону из 1933. године, могле су да постоје само земаљске листе. Истакнуте су три листе, како у целој држави, тако и у Моравском округу: листа Др Милана Стојадиновића, Др Влатка Мачека и Димитрија Љотића.

Гласање је било јавно. Бирач је при гласању прво именовао носиоца земаљске листе за коју хоће да гласа, па онда име среског или месног кандидата. Избори су одржани 11. децембра, а трајали су од 7 до 18 часова.

Избор посланичких кандидата

Листа Др Милана Стојадиновића

Присталице Југословенске радикалне заједнице (ЈРЗ) на својој конференцији одржаној у Јагодини 9. новембра, изабрали су за посланичког кандидата Делимира Петровића, председника градског поглаварства у Јагодини, а за његовог заменика Богомира Ракића, председника општине из Глоговца.¹⁰³

У беличком срезу постојале су две листе, које се везивале за листу Др Милана Стојадиновића. У Јагодини је 2. новембра одржана конференција групе министра Воје Ђорђевића ради избора посланичког кандидата за белички срез на листи Др Милана Стојадиновића. Конференцији су присуствовали делегати из Београда Живота Милонаовић и Др Шпиро Солдо. За посланичког кандидата једногласно је изабран Драгољуб Милосављевић, управник стоваришта Главне земљорадничке набављачке задруге у Јагодини, а за његовог заменика Душан Миљковић, председник општине из Рибара.¹⁰⁴

Конференција ЈРЗ за срез деспотовачки одржана је у Деспотовцу 12. октобра. Конференцију је отворио Милош Цукавац, сенатор из Ћуприје. Говорио

¹⁰³ Политика од 11. новембра 1938. године.

¹⁰⁴ Политика од 4. новембра 1938. године.

је о раду владе Др Милана Стојадиновића. На конференцији је одлучено да се дотадашње две организације ЈРЗ споје у једну и да се изабере нова управа на челу са новим председником, на место покојног Чедомира Пејкића, народног посланика за срез деспотовачки. На конференцији је донета и одлука да се приступи избору посланичких кандидата.¹⁰⁵

У складу са предходном одлуком, нова конференција ЈРЗ за срез деспотовачки одржана је 20. октобра. На конференцији је за посланичког кандидата изабран Благоје Јоцић, индустријалац из Београда, а за његовог заменика одређен је Јован Гвозденовић, индустријалац из села Плажана. На истој конференцији, за председника месне организације ЈРЗ изабран је Благоје Јоцић, на место покојног Чедомира Пејкића.¹⁰⁶

Конференција другог крила ЈРЗ за срез деспотовачки одржана је 24. октобра. Конференцији је присуствовао Јанићије Красојевић, бан Моравске бановине. Одлучено је да кандидат буде председник среског одбора Бошко Богдановић, шеф Информативног одсека Централног пресбира.¹⁰⁷

У деспотовачком срезу Жика Јоцић, бански већник, покушао је да истакне своју листу у оквиру ЈРЗ. У Великом Поповићу 29. октобра одржао је састанак са својим партијским пријатељима, да би истакао своју кандидатуру за посланика. На тој конференцији је изабран за посланичког кандидата за срез деспотовачки, а Душан Никодијевић, земљорадник из Великог Поповића, за његовог заменика. У томе није успео, јер је имао подршку само нешто више од 60 људи.

Жика Јоцић је поводом тога, 15. новембра упутио писмо врху странке, али му је одговорено, да је на Главном одбору и на Бановинском одбору донета одлука да кандидат странке буде Благоје Јоцић, а од њега се очекивало да подржи предлог Главног одбора, што је било у интересу странке. Жика Јоцић се 2. новембра директно обратио Др Милану Стојадиновићу, тражећи да се он изабере за посланичког кандидата. У писму је навео, како је он аklamацијом на конференцији Среског одбора ЈРЗ од 29. октобра изабран за посланичког кандидата. Записник са те конференције доставио је Бановинском одбору, Главном одбору и лично Др Милану Стојадиновићу. У писму је истакао свој партијски рад, и решеност чланова странке у деспотовачком срезу да не подрже кандидатуру Благоја Јоцића.¹⁰⁸

¹⁰⁵ *Политика* од 13. октобра 1938. године.

¹⁰⁶ *Политика* од 21. октобра 1938. године.

¹⁰⁷ *Политика* од 25. октобра 1938. године.

¹⁰⁸ АЈ, 37-5-31.

[Type the document title]

У левачком срезу, на среској конференцији ЈРЗ одржаној у Рековцу, за посланичког кандидата изабран је Др Богић Вукићевић, бивши народни посланик, а за његовог заменика Владимир Павловић, земљорадник из Превешта.¹⁰⁹

На конференцији ЈРЗ за срез ресавски одржаној у Свилајнцу 29. октобра, једногласно је одлучено да у срезу једини кандидат ЈРЗ буде Др Милорад Димитријевић, а његов заменик Чедомир Донић, председник општине из Кушиљева.¹¹⁰

На широј конференцији ЈРЗ за срез параћински, одржаној 29. октобра, изабран је за посланичког кандидата Станоје Протић, а за његовог заменика Радомир Вучковић.¹¹¹ Бански већник Станоје Протић постао је посланички кандидат и за срез темнићи на листи ЈРЗ. Обе листе су потврђене код среских судова.¹¹²

Група министра Воје Ђорђевића изабрала је за посланичког кандидата за срез параћински Богоја Вељковића из Доње Мутнице.¹¹³

На конференцији делегата свих организација ЈРЗ одржаној у Ћуприји 29. октобра, изабран је Раде Стојковић, бански већник из Сења за заменика посланичком кандидату Милошу Цукавцу, који је изабран раније. Састанак чланова ЈРЗ одржан је у сали општинског дома. На састанку гласове су добили: Миодраг Миленковић-Паризлија, трговац, 20 гласова, Александар Јовановић, индустријалац, 18 гласова, Живојин Николић, 12 гласова, Ђока Исаиловић, адвокат, 3 гласа. Чланови странке из Ћуприје су, на основу овог гласања, предложили за заменика Миодрага Миленковића-Паризлију, али он је одбио, и предложио је, што је и усвојено, да заменики буде са села.¹¹⁴

Седница Главног одбора Југословенске народне странке-„борбаша“, на којој је одлучивано о учешћу на изборима са Југословенском радикалном заједницом, одржана је у Београду 7. октобра. На седници је присуствовало 80 делегата, међу којима и Блашко Михајловић, предузимач из Сења и Драгомир Пешић, трговац из Ћуприје. На седници је дата пуна подршка дотадашњем и будућем раду председнику странке Светиславу Хођери.¹¹⁵

На основу одлука Главног одбора странке Светислав Хођера упутио је 21. октобра 1938. године писмо одборима у унутрашњости о хитности одржавања

¹⁰⁹ Политика од 31. октобра 1938. године

¹¹⁰ Исто.

¹¹¹ Политика од 3. новембра 1938. године.

¹¹² Политика од 30. октобра 1938. године.

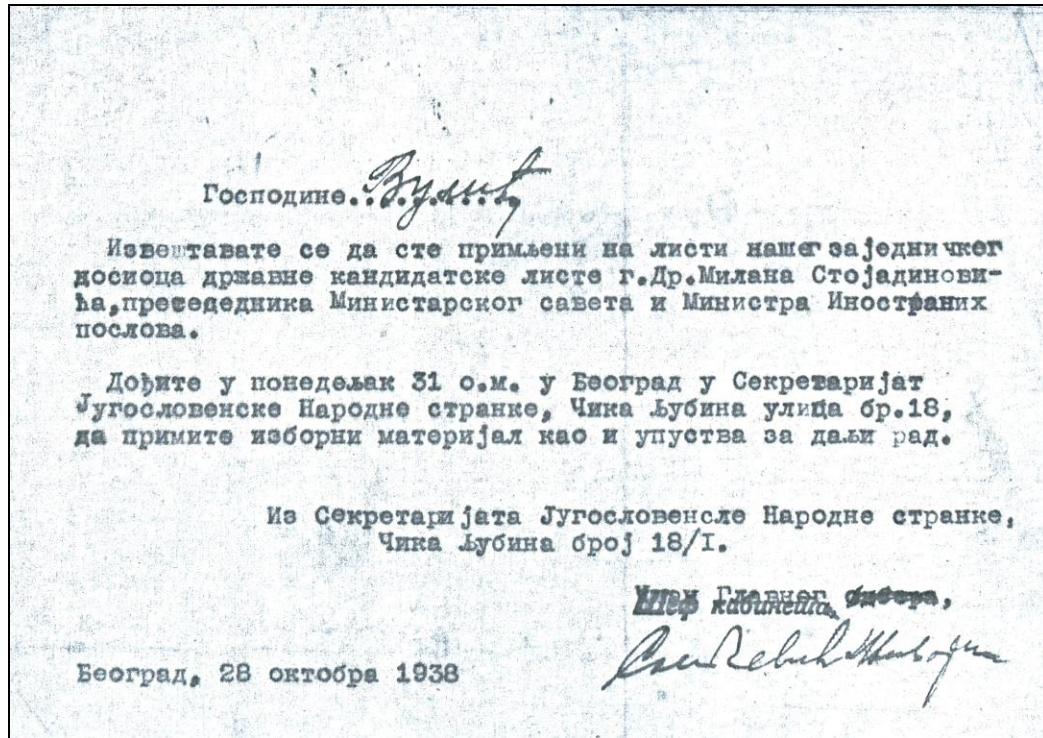
¹¹³ Исто.

¹¹⁴ Политика од 30. октобра 1938. године.

¹¹⁵ Политика од 8. октобра 1938. године.

[Type the document title]

среских скупштина Југословенске народне странке, и одређивања кандидата за посланике.

Већ сутрадан, 22. октобра, у *Шареној кафани* одржана је конференција делегата месних организација Југословенске народне странке за срез белички. Укупно 62 присутна делегата једногласно су изабрали Владимира Вулића за посланичког кандидата, а за његовог заменика Милуна Павловића, земљорадника из Милошева.¹¹⁶

„Борбаши“ среза раваничког одобрили су одлуку Главног одбора странке о заједничком изласку на изборе са ЈРЗ.¹¹⁷ Свог кандидата за посланика одредили су на конференцији делегата странке из среза раваничког, која је одржана у гостионици „Ловац“. После говора и предлога Блашка Михајловића из Сења, једногласно је изабран за посланичког кандидата Драгомир Пешић, трговац из Ћуприје, члан Главног одбора Југословенске народне странке „Борбаша“. За његовог заменика изабран је Илија Димитријевић, звани „Кокошан“, земљорадник

¹¹⁶ ЗМЈ, Фонд

¹¹⁷ Политика од 24. октобра 1938. године

из Исакова. На истој конференцији у чланство странке је примљен Прока Черни, електричар, ранији члан ЈРЗ. Овој странци пришли су још неки чланови ЈРЗ.¹¹⁸

На коференцији „борбаша, одржаној 3. новембра у Деспотовцу, за посланичког кандидата за срез деспотовачки изабран је Др Лаза Стефановић из Београда, а за заменика Божидар Милорадовић, председник општине из Медвеђе.¹¹⁹

Листа Удружене опозиције

Блок Народног Споразума у срезовима Моравског округа чинили су: бивша Демократска странка Љубе Давидовића, пријатељи Аце Станојевића, пријатељи Јована Јовановића, бивша Сељачко-демократска коалиција и бивши социјалисти.

У Јагодини је 9. новембра одржана конференција за избор посланичког кандидата за белички срез, пријатеља групе Јована Јовановића. Једногласно је за посланичког кандидата изабран Животије Марковић, земљорадник из Драгошевца, а за његовог заменика Бора Лукић из Јагодине.¹²⁰

Кандидат групе Љубе Давидовића за срез белички изабран је на конференцији у Јагодини одржаној 5. новембра. За посланичког кандидата изабран је Др Љуба Прокић, лекар из Београда, а за његовог заменика Миле Шарчевић, председник општине из Белице.¹²¹

Конференција Удружене опозиције за срез левачки одржана је у Рековцу 23. октобра. Конференцију је отворио Драгомир Перић, трговац из Рековца. После њега говорили су Драгољуб Миловановић, адвокат из Крагујевца и бивши посланички кандидат за срез левачки, Живота Тодоровић, професор из Београда, Драги Ристић, адвокат из Рековца и други. На конференцији је за заједничког кандидата изабран бивши посланик Никон Радосављевић, старешина манастира Каленић, а за његовог заменика Макса Максић, председник општине из Горње Сабанте.¹²²

Присталице Југословенске националне странке (ЈНС) за срез левачки изабрали су за посланичког кандидата Герасима Милутиновића, свештеника из Рековца, а за његовог заменика Лазара Станковића, земљорадника из Мотрића.¹²³

¹¹⁸ *Моравски гласник*, бр. 208, 5. новембар 1938. године.

¹¹⁹ *Политика* од 4. новембра 1938. године.

¹²⁰ *Политика* од 10. новембра 1938. године.

¹²¹ *Политика* од 6. новембра 1938. године.

¹²² *Политика* од 25. октобра 1938. године. Лично је Љуба Давидовић тражио од Драгољуба Миловановића, адвоката из Крагујевца, да постави своју кандидатуру за срез левачки, на основу молбе многобројних присталица.

¹²³ *Политика* од 9. новембра 1938. године.

У Свилајнцу 27. октобра одржана је конференција Удружене опозиције, присталица бивше Демократске странке. Конференцији су присуствовали представници свих општина у срезу ресавском. Конференцију је отворио Милосав Петровић, адвокат, а о политичкој ситуацији говорио је Брана Марковић, поседник из Свилајнца. На конференцији је за посланичког кандидата једногласно изабран Брана Марковић, а избор заменика Ђорђа Рајића, земљорадника из Кушиљева извршен је на следећем састанку.¹²⁴

На заједничком састанку присталица групе Љубе Давидовића и присталица групе Аце Станојевића, одржаном у Параћину 29. октобра, постигнут је договор да посланички кандидат за параћински срез на листи Др Мачека буде Др Никола Марјановић, рентијер, а његов заменик Божидар Главички, адвокат и бивши народни посланик. Ова листа се сматрала за званичну листу Удружене опозиције за срез параћински.¹²⁵

Александар Илић, свештеник из Ћуприје, кандидован је у срезу раваничком за посланичког кандидата од стране присталица Аце Станојевића. За његовог заменика одређен је Радосав Сибиновић, земљорадник из Паљана.¹²⁶

Ради избора посланичких кандидата, Веља Поповић, бивши министар у влади Богољуба Јевтића, око 20. октобра боравио је у Ћуприји и Параћину, да би присуствовао конференцијама за срезове параћински, раванички, темњићи, белички, деспотовачки, левачки и ресавски, на којима је требало одредити кандидате за листу Др Мачека.¹²⁷ Конференција делегата Југословенске националне странке (ЈНС) са територије некадашњег Моравског округа, одржана је 24. октобра у стану Др Жике Поповића, бившег народног посланика. Конференцији је присуствовао и Веља Поповић.¹²⁸ На том састанку одређени су кандидати за срезове: белички, раванички, параћински, ресавски и темњићи. Кандидати за левачки и деспотовачки срез одређени су касније.¹²⁹

Присталице Љубе Давидовића у раваничком срезу одржали су 20. октобра састанак на коме није одређен посланички кандидат, већ је само донета одлука да на предстојећим изборима демократе из Ћуприје имају свог кандидата, и да ће тај кандидат бити одређен на следећем састанку.¹³⁰ Поводом те одлуке, присталице Демократске странке одржали су конференцију у „Микићевој кафани“ у Ћуприји, на којој су присуствовали Ђока Радојковић, Ђока Петковић, Макарије Милетић,

¹²⁴ Политика од 28. октобра 1938. године.

¹²⁵ Политика од 30. октобра 1938. године.

¹²⁶ Политика од 11. новембра 1938. године.

¹²⁷ Политика од 23. октобра 1938. године.

¹²⁸ На састанку чланова Извршног одбора ЈНС у Београду изабран је акциони одбор за изборе. За шефа изборне канцеларије изабран је Веља Поповић.

¹²⁹ Политика од 25. октобра 1938. године

¹³⁰ Политика од 22. октобра 1938. године.

Благоје Стојковић, Др Здравко Ивковић, Чеда Илић, Лазар Глишић, Миша Црњански, Станко Тасић, Миле Сибиновић, Аца Николић, Драга Богдановић из Сења, неколико делегата из Сењског Рудника и други. На конференцији је одлучено да се ступи у контакт са Вељом Поповићем, ради договора о заједничком иступању на изборима. До састанка је дошло у гостионици „Дарданели“. Састанку је присуствовао и Александар Илић, свештеник, представник групе Аца Станојевића. Међутим, пошто су на окружној конференцији ЈНС изабрани посланички кандидати, присталице демократске странке одлучили су да изаберу свог посланичког кандидата.

Кандидат за посланика бивше Демократске странке изабран је 6. новембра на конференцији делегата бивше Демократске странке среза раваничког. Тада је изабран Макарије Милетић-Требињац, старешина манастира Раванице. Конференцију, која је одржана у „Микићевој“ кафани у Ћуприји, отворио је Миша Црњански, трговац из Ћуприје. На основу ранијег договора, он је предложио за посланичког кандидата Макарија Милетића, а за његовог заменика Николу Пешића, трговца из Ћуприје. После одбијања Николе Пешића, који је сматрао да заменик треба да буде са села, предложен је Милан Милановић, председник општине из Крушара. Оба предлога једногласно су прихваћена. На конференцији су говорили Др Здравко Ивковић, лекар из Ћуприје, Драгутин Пиндић, адвокат из Јагодине, Ђока Радојковић, трговац из Ћуприје и Милан Милановић.¹³¹

У деспотовачком срезу било је више кандидата Удружене опозиције. Група Демократске странке одржала је у Деспотовцу је 24. октобра конференцију Удружене опозиције за срез деспотовачки. За посланичког кандидата изабран је Душан Милорадовић, земљорадник из Деспотовца, а за његовог заменика Милентије Петровић, земљорадник из Великог Поповића.¹³²

Конференција ЈНС за срез деспотовачки одржана је у Деспотовцу 27. октобра. Среску конференцију отворио је председник среске организације Драгољуб Митровић, свештеник из Стрмостена. На конференцији су говорили Жика Поповић, бивши народни посланик из Ћуприје, Власта Павловић, старешина среског суда, Таса Илић и други. Одлучено је да се посланички кандидат изабере на идућој конференцији.¹³³

¹³¹ *Моравски гласник*, бр. 209, 20. новембар 1938. године

¹³² *Политика* од 26. октобра 1938. године.

¹³³ *Политика* од 30. октобра 1938. године.

[Type the document title]

Следећа конференција ЈНС одржана је такође у Деспотовцу 1. новембра. На конференцији је за посланичког кандидата за срез деспотовачки изабран Драгољуб Митровић, свештеник из Стрмостена, а за његовог заменика Живадин Стојановић, економ из Великог Поповића.¹³⁴

Срески суд у Деспотовцу потврдио је 5. новембра листу Миладина Н. Илића из Брестова и његовог заменика Милију Миленковића, земљорадника из Језера. Они су се везали за листу Др Мачека, као присталице Аце Станојевића.¹³⁵

На састанку представника из Сисевца, Равне Реке, Сењског Рудника, Параћина, Деспотовца и Плажана одлучено је да се у срезовима деспотовачком и параћинском за посланичког кандидата кандидује Милорад Белић, секретар Радничке коморе. За његове заменике одређени су Душан Богосављевић, рудар из Равне Реке, за деспотовачки срез и Драгољуб Николић, рудар из Сисевца, за параћински срез. Они су се везали за листу Др Мачека. Листа Милорада Белића потврђена је 7. новембра.¹³⁶

Група Јована Јовановића, као шеста опозициона листа која се везивала за листу Др Мачека, изабрала је 17. новембра за посланичког кандидата за срез деспотовачки Александра Стојановића, земљорадника из села Грабовца (Грабовице), а за његовог заменика Драгомира Милорадовића из села Миливе. Листа је потврђена 22. новембра.¹³⁷

У Параћину је 26. октобра одржана конференција Удружене опозиције за срез параћински на којој је једногласно изабран за посланичког кандидата на листи Др Мачека Ђока З. Петковић, адвокат и бивши народни посланик за срез ресавски.¹³⁸

На конференцији одржаној 6. новембра у Варварину, на којој је као делегат присуствовао Мирко Томић, адвокатски приправник из Београда, изабран је посланички кандидати за темњићи срез, присталица Јована Јовановића. За посланичког кандидата једногласно је изабран Милисав Јевтић, земљорадник из Бошњана, а за његовог заменика Милутин Петровић, земљорадник из Залаговца.¹³⁹

¹³⁴ Политика од 2. новембра 1938. године

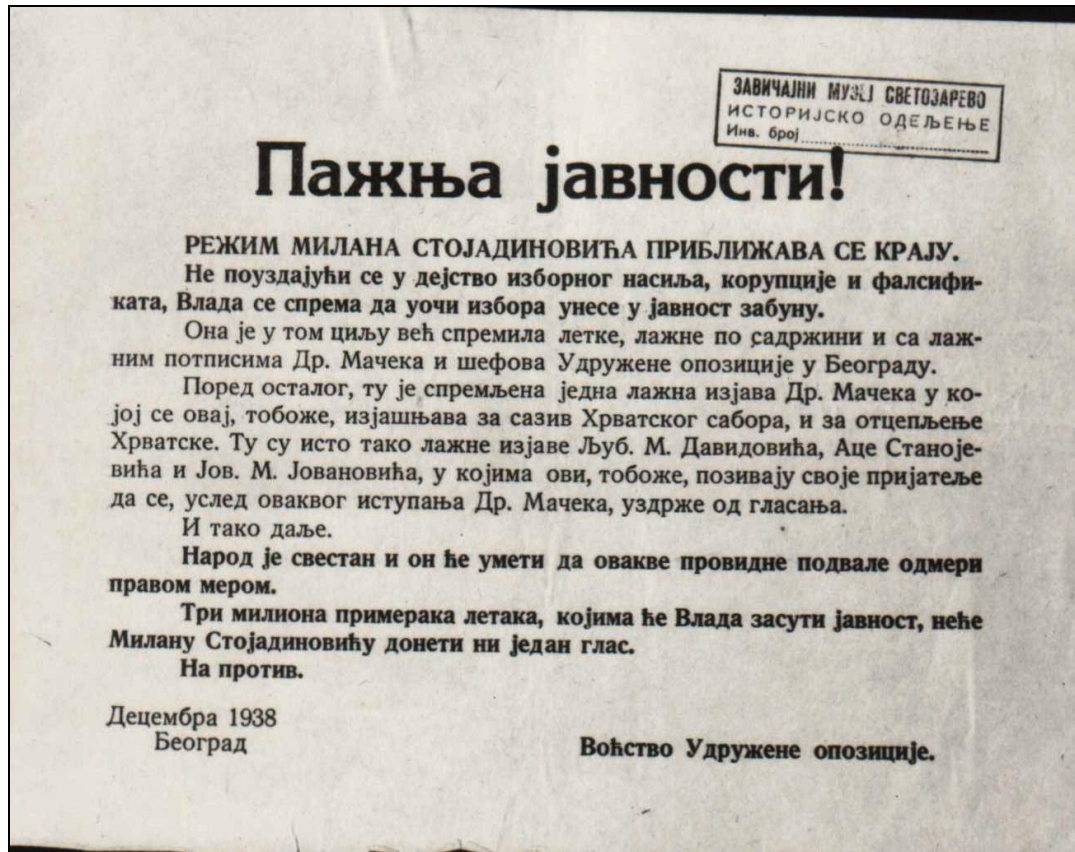
¹³⁵ Политика од 7. новембра 1938. године.

¹³⁶ Политика од 28. октобра 1938. године.

¹³⁷ Политика од 18. новембра 1938. године.

¹³⁸ Политика од 27. октобра 1938. године.

¹³⁹ Политика од 8. новембра 1938. године.

Посланички кандидати

После одржаних конференција и партијских скупова одређени су сви посланички кандидати за све срезове Моравског округа.

На листи Др Милана Стојадиновића за кандидате су изабрани:

У срезу беличком:

- 1) Делимир Петровић-ЈРЗ, председник градског поглаварства из Јагодине, заменик Богомир Ракић, председник општине из Глоговца;
- 2) Драгољуб Милосављевић, управник стоваришта Главне земаљске задруге из Јагодине-кандидат сељачке групе, заменик Душан Миљковић, земљорадник из Рибара (група Воје Ђорђевића);¹⁴⁰

¹⁴⁰ Политика од 24. октобра 1938. године. Група Воје Ђорђевића, министра без портфеља на Земаљској конференцији одржаној 23. октобра, усвојила је резолуцију о изласку на изборе: 1) Група остаје на принципима државног јединства и против је сваког отварања

[Type the document title]

3) Владимир Вулић -„борбаши“, бивши трговац из Јагодине, заменик Милун Павловић, земљорадник из Милошева.¹⁴¹

У срезу параћинском:

1) Станоје Протић, члан Главне контроле у пензији из Београда, заменик Радомир Вучковић, земљорадник из Горње Мутнице;

2) Стојан Јовановић, кафеџија из Параћина, заменик Милосав, земљорадник из Главице;

У срезу раваничком:

1) Милош Цукавац, адвокат и сенатор из Ћуприје, заменик Радомир Стојковић, земљорадник, бански већник и председник општине из Сења;¹⁴²

2) Драгомир Пешић, трговац из Ћуприје, као присталица „борбаша“, заменик Илија Димитријевић, земљорадник из Исакова.

У срезу ресавском:

1) Др Милорад Димитријевић, лекар из Свилајнца, заменик Чедомир Донић, земљорадник из Кушиљева и председник исте општине.¹⁴³

2) Др Лазар Стефановић, лекар из Београда, као присталица „борбаша“ и заменик Димитрије И. Катић, земљорадник и председник општине из Црквенца.

У срезу темнићком:

1) Станоје Протић, члан Главне контроле у пензији из Београда, заменик Драгомир Аксентијевић, учитељ из Доњег Крчина;

У срезу деспотовачком:

1) Благоје Н. Јоцић, индустријалац из Београда, заменик Јован Гвозденовић, трговац из Плажана;

уставотворног питања у то време; 2) Остаје верна идеалу земљорадничког покрета и обнови рада земљорадничке странке Савеза земљорадника; 3) Себе сматра правим представником земљорадничког покрета и вођом земљорадничке странке Савеза земљорадника... 6) Прима постигнут изборни споразум са Ј.Р.З. и одлучује да постави своје кандидате у свим срезovima; 7) Осуђује све земљорадничке политичаре који цепају целину покрета и заводе народ ка листи Др Мачека.

¹⁴¹ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938.

¹⁴³ Чедомир Донић био је раније члан Демократске странке, док је у време избора био ватрени присталица ЈРЗ.

[Type the document title]

2) Др Лазар Стевановић, лекар из Београда, заменик Божидар Милорадовић, земљорадник и председник општине из Медвеђе.

У срезу левачком:

1) Милош Брашић, новинар, уредник „Времена“ из Београда;

2) Др Богић Вукићевић, лекар из Рековца, заменик Владимир Павловић, земљорадник из Превешта.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Моравски гласник, бр. 210, 1. децембар 1938.

[Type the document title]

На листи Димитрија Љотића за кандидате су изабрани:

срез белички:

Радивоје Симић, земљорадник и пензионер из Шантаровца, заменик Радомир Миладиновић, земљорадник из Врбе; **ж**

срез деспотовачки:

Драгољуб Станимировић, земљорадник из Плажана, заменик Миладин Андрејић, земљорадник из Буковца (Буковице);

срез левачки:

Миленко Тодоровић, земљорадник из Велике Крушевице, заменик Милован Радојевић, земљорадник из Слатине;

срез параћински:

Перо Никчевић, књиговођа из Ћуприје, заменик Радивоје Симић, пензионер из Шантаровца;

срез ресавски:

Павле Лукић, свештеник из Свилајнца заменик Стојимир Миљковић, земљорадник из Кушиљева;

срез темнишки:

Драгомир Милојковић, земљорадник из Горњег Катунa; заменик Радивоје Симић, пензионер из Шантаровца;

срез раванички:

Димитрије Миловановић, земљорадник из Супске, заменик Перо Никчевић, књиговођа из Ћуприје.¹⁴⁵

Кандидати за посланике на листи Др Влатка Мачека:

срез параћински:

1) Александар Јевремовић, свештеник из Параћина, заменик Јеремија Ружић, земљорадник из Доње Мутнице (група Аце Станојевића);

¹⁴⁵ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938.

[Type the document title]

- 2) Др Никола Марјановић, рентијер из Параћина; заменик Божидар Главички, адвокат из Параћина (група бивше Демократске странке);
- 3) Ђорђе Петковић, адвокат из Ћуприје, заменик Светомир Петровић, земљорадник из Горње Мутнице;
- 4) Милан Миленковић, земљорадник из Бошњана, заменик Петроније Саздановић, земљорадник из Бусиловца (група Јована Јовановића);
- 5) Милорад Белић, секретар Радничке контроле из Београда, заменик Драгољуб Николић, рудар из Сисевца;
- 6) Велимир Поповић, министар у пензији из Београда, заменик Тома Јовановић, земљорадник из Мириловца.

срез ресавски:

- 1) Милорад Ј. Николић, начелник министарства у пензији из Београда, заменик Обрад М. Милановић, земљорадник из Гложана, бивши председник општине у Гложану (група Аце Станојевића);
- 2) Бранислав С. Марковић, поседник из Свилајнца; заменик Ђорђе Рајић, земљорадник из Кушиљева;
- 3) Настас Д. Илић, генерални конзул у пензији из Београда, заменик Радоје Радомировић, земљорадник из Седлара (ЈНС);

срез темнишки:

- 1) Др Драгић Јоксимовић, адвокат из Београда, заменик Милан Јоксимовић, земљорадник из Обрежа;
- 2) Милисав Јевтић, земљорадник из Бошњана; заменик Милутин Петровић, земљорадник из Залаговца;
- 3) Велимир Поповић, министар у пензији из Београда; заменик Љубисав Чабрић.

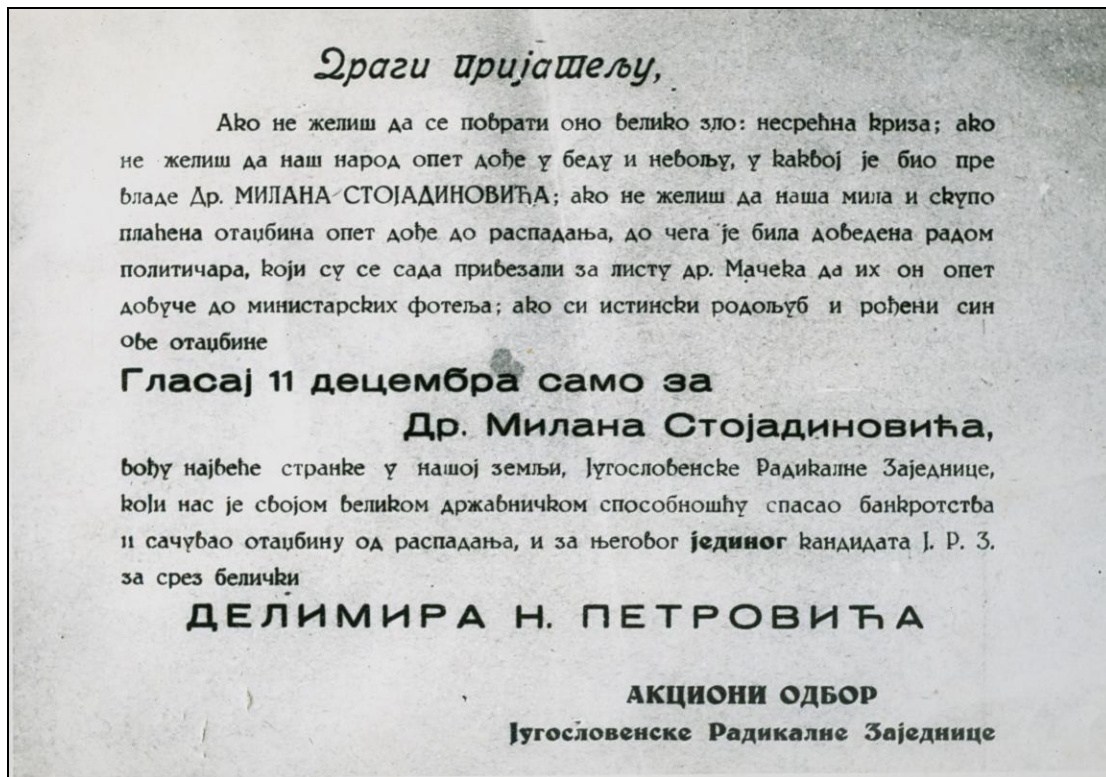
срез раванички:

- 1) Александар Илић, свештеник из Ћуприје,¹⁴⁶ (група Аце Станојевића) заменик Радосав Сибиновић, земљорадник из Паљана;

¹⁴⁶ Александар Илић је више пута изјављивао да неће да кандидује за посланика. То је изјавио Крсти Милетићу и Трифуновићу. Касније је изјавио да му је наређено да истакне засебну листу.

[Type the document title]

- 2) Макарије Милетић, архимандрит из Сења, заменик Милан Милановић, земљорадник из Крушара;
- 3) Др Живојин Поповић, лекар из Ћуприје, заменик Радивоје Целатовић, земљорадник из Ћуприје.

срез белички:

- 1) Др Љубисав Прокић, лекар из Београда, заменик Милија Ж. Шарчевић, земљорадник из Мишевића (група Давидовића);
- 2) Гвозден Целатовић, заменик Мата Милосављевић, земљорадник из Ланишта (Југословенска национална странка);
- 3) Милутин Аранђеловић, геометар из Јагодине, заменик Драгутин Костић, земљорадник из Јовца (група Др Живка Топаловића);
- 4) Михаило Мијушковић, адвокат из Јагодине, заменик Светолик Ристић, трговац из Јагодине (група Аце Станојевића);

[Type the document title]

5) Животије Марковић, земљорадник из Драгошевца, заменик Радивоје Милетић, земљорадник из Рибара.

срез деспотовачки:

1) Миладин Милић, крчмар из Београда, заменик Милија Миленковић, земљорадник из Језера (група Аце Станојевића);

2) Душан Милорадовић, земљорадник из вароши Деспотовца, заменик Милентије Петровић, земљорадник из Великог Поповића (група Љубе Давидовића);

3) Драгољуб Митровић, свештеник из Стрмостена, заменик Павле Туркуловић, кафеџија из Медвеђе, (ЈНС);

4) Александар Стојановић, земљорадник из Грабовице, заменик Драгомир Димитријевић, земљорадник из Миливе (група Јована Јовановића);

5) Војислав Величковић, секретар Главног радничког савеза из Београда, заменик Душан Богосављевић, рудар из Равне Реке (група Др Живка Топаловића).

срез левачки:

1) Др Драгић Јоксимовић, адвокат из Београда, заменик Војислав Вуловић, земљорадник из Велике Пчелице;

2) Никон Лазаревић, архимандрит, старешина манастира Каленић из Великог Прњавора, заменик Милосав Тодоровић, земљорадник из Горње Сабанте (група Аце Станојевића);

3) Герасим Милутиновић, свештеник из Рековца заменик Лазар Станковић, земљорадник из Мотрића (ЈНС).

4) Александар Милановић, механџија из Жупњевца; заменик инж. Милан Јаковљевић из Београда (група Аце Станојевића).¹⁴⁷

Предизборне активности

Предизборна кампања свих посланичких кандидата била је врло активна. Обављала се путем зборова и путем штампаних прогласа и плаката. Изношени су партијски програми, али у тежњи да придобију гласаче, већина кандидата, не само да су оштро критиковали поједине програме, већ су упућивали и разне увреде политичким противницима. Међусобне увреде упућиване су и кандидатима на истим посланичким листама.

¹⁴⁷ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938.

Југословенска Радикална Заједница позивала се на родољубље. Помињана је велика криза, сиромаштво народа до доласка Др Милана Стојадиновић, могућност распада државе, за шта су се залагали политичари окупљени око Др Влатка Мачека, јер су их интересовале само министарске фотеле. Југословенска радикална заједница представљала се као борац за јединствену државу и јединствени народ, са „природним разликама“, које су морале да се поштују. Истичући велику државничку мудрост Др Милана Стојадиновића, Акциони одбор за срез белички позивао је да гласају за Делимира Петровића, јединог кандидата ЈРЗ за срез белички.¹⁴⁸

Делимир Петровић одржао је збор Југословенске Радикалне Заједнице 8. децембра у „Шареној кафани“. Он је говорио о дотадашњем раду и успесима Др Милана Стојадиновића, о свом раду, и нарочито о потребама Јагодине, за које је изнео уверење, да ће у њиховој реализацији пружити помоћ и Др Милан Стојадиновић, иначе почасни грађанин Јагодине.¹⁴⁹

Нападани су представници Удружене опозиције због подршке коју су пружали Др Мачеку. Истичано је да је гласање за Мачека гласање за разарање државе, за Павелића и Перчеца који су убили Краља Александра.¹⁵⁰

У Јагодини је 7. децембра одржао збор Воја Ђорђевић, министар, са посланичким кандидатом своје групе Драгољубом Милосављевићем.¹⁵¹

Ове две групе са листе Др Милана Стојадиновића, сукобљавале су се врло оштро. Акциони одбор ЈРЗ за срез белички оптужио је везу Клефиша и Драгољуба Милосављевића, која је по мишљењу Акционог одбора ЈРЗ радила на штету земљорадника у беличком срезу. Наводило се да је Милосављевић у Параћину и Марковцу куповао свиње по 11 динара по килограму, док их у Јагодини није откупљивао и на тај начин обарао цену свиња на осам до девет динара. Док се ово не објасни бирачима, Акциони одбор позивао је да се гласа за Делимира Петровића, јединог и искреног пријатеља.¹⁵²

Присталице Делимира Петровића такође су оптужили Драгољуба Милосављевића да је упропастио многе трговце и занатлије у Јагодини продајући занатске производе у свом стоваришту. Тврдили су, да то исто жели да настави и као посланик.¹⁵³

¹⁴⁸ ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9/1209.

¹⁴⁹ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 1269/1. У потпису позива: *Претседник среског одбора Југословенске Радикалне Заједнице Делимир Н. Петровић.*

¹⁵⁰ ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9/1129.

¹⁵¹ *Политика* од 8. децембра 1938. године.

¹⁵² ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9/1260.

¹⁵³ Исто..

НАРОДЕ – СРБИНЕ УПАМТИ!

Ко гласа за Љубу Прскића гласа за Мачека

**Ко гласа за Гвоздена Целатовића гласа за крвавог
Вељу Поповића и Мачека**

**Ко гласа за Милу Мишковића „Швајцарца“ гласа
за Мачека**

Ко гласа за Животија Марковића гласа за Мачека

Ко гласа за Милутина Аранђеловића гласа за Мачека

**КО ГЛАСА ЗА МАЧЕКА ГЛАСА ЗА РАЗОУМЕЊЕ НА-
ШЕ ДРЖАВЕ, ЗА ПАВЕЛИЋА И ПЕРЧЕЦА КОЈИ СУ НАМ
УБИЛИ НЕУМРЛОГ КРАЉА АЛЕКСАНДРА I.**

ЖИВЕО СВЕСТАН СРПСКИ НАРОД!

Драгољуб Милосављевић, кандидат сељачке групе са листе Др Милана Стојадиновић, величао је владину политику, нарочито на пољу привреде. Нападао је опозицију, за коју је наводио да ради против мира и спокојства земље. Ипак, највећу критику усмерио је према Делимиру Петровићу, који се такође налазио на листи Др Милана Стојадиновића. За Делимира Петровића истицао је, да је као председник општине наметнуо Јагодина буџет од 6.500.000 динара годишње, насупрот ранијем од 200.000 динара, да је врло брзо створио општински дуг од око 400.000 динара, да је потрошио велики део општинског новца око уређења пута на Ђурђево брду, који је служио само њему, да је трошио велику количину електричне енергије на осветљавање само његовог пута до Ђурђевог брда, а варош остављао у мраку, да је на Клефишеву фабрику ударио огроман намет гледајући да је затвори и да на тај начин сељацима из беличког среза онемогући да своје производе добро уновче. Тврдио је, да је због њега Јагодина изгубила део Окружног суда само зато да се не би замерао Милошу Цукавцу, да није успео да добије ни један разред више гимназије, иако су гимназију добила мања места од Јагодине, да је тукао једног сељака јер је кочио колима низ Ђурђево брдо да му не би покварио пут, да је истукао једног општинског стражара само зато што је у кафани седео за истим столом са Гвозденом Целатовићем, адвокатом из Јагодине, да је непрестано користио општински фијакер у своје приватне послове.¹⁵⁴

¹⁵⁴ ЗМЈ, Зборка плаката, F IV, K 9/1266. У потпису “Одбор за заштиту и одбрану Јагодине и Јагодинаца”.

Са једног збора Удружене опозиције у Бунару

Присталице Главног одбора радикала критиковали су Гвоздена Целатовића и Делимира Петровића као превртљивце, који су изневерили програм Радикалне странке. Њихове странке представили су као режимске странке, и позивали су бираче да гласају за листу Мике Мијушковића, адвоката из Јагодине. Као свој програм истицали су слободу говора и збора, опште и тајно гласање, слободу штампе.

Присталице Делимира Петровића штампали су плакат у коме су нападали кандидата Демократске странке и Удружене опозиције:

ЈАГОДИНЦИ И БЕЛИЧАНИ

У вашој средини се налази неки Др. Прокић, син Вучка Прокића, који вам је узимао 2-дин. на банку, а сада се бори за неку демократију.

Њега нико до данас није познавао, он нема ни жену ни децу па не може имати ни осећање да ма кога претставља и заступа.

Зато не дозволите да вас лаже обмањује лажном демократијом.¹⁵⁵

Зборна Бочна Буклет 1938 год.

СРЕСКИ ЗБОР ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ

У недељу 10 јула т. г. у 9 сати пре подне одржаће се у Вар. Варварину срески збор присталица б. Демократске странке и мојих личних пријатеља.

Збор ће се одржати било на пијаци у в. Варварину било у парку код цркве варваринске односно на простору око споменика Јове Курсуле.

Дневни ред збора је следећи:

- 1) **Д-р Драгић М. Јоксимовић**, адв. из Београда, као сазивач збора отвара збор, саопштава Темнићанима поруке **г. Љубомира Давидовића**, шефа б. Демократске Странке и говори о политици б. Демократске Странке и циљевима демократије уопште;
- 2) **Радивоје Николић**, народни посланик са листе **Д-р Владимира Мачека**, говориће о политичким законима и парламентаризму у нашој земљи;
- 3) **Трипко Жугић**, адвокат из Београда. члан Главног Одбора б. Демократске Странке, говориће о унутрашњој политици и политичким приликама наше земље уопште;
- 4) **Драгољуб Лазич**, апотекар из Београда, посланички кандидат са петомажских избора за град Београд, говориће о финансијским приликама и привредном стању наше државе;
- 5) **Милош Царевић**, адвокат из Београда, посланички кандидат са петомажских избора за срез Таковски, говориће о политичким слободама и слободи штампе;
- 6) **Бранислав Тодоровић**, адвокат из Београда, б. претседник Централног Одбора б. Демократске Омладине, говориће о нашој послератној спољној политици у вези са спољном политиком данашње Владе;
- 7) **Никола Радовић**, адвокат из Београда, претседник Централног Одбора б. Демократске Омладине, говориће о слободи збора и договора;
- 8) **Велибор Митровић**, студент права, говориће о циљевима данашње универзитетске омладине.

ТЕМНИЋАНИ,

Достављајући Вам предње ради знања, шаљем Вам демократско поздравље с молбом да на заказани срески збор у недељу 10 јула т. г. у Варварину безусловно дођете и својим присуством овај збор наше странке увеличате.

1 јула 1938 године
у Београду

Д-р Драгић М. Јоксимовић
адвокат из Београда — бив. народни посланик
за срез темнићки и параћински

Штампа „ПРИВРЕДНИК“, Београд

Благоје Јоцић, у оквиру своје предизборне активности, боравио је десетак дана у деспотовачком срезу и успео је да одржи низ успешних сусрета са својим присталицама. Крајем новембра и почетком децембра одржао је зборове у

¹⁵⁵ ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9/1269/2.

Буковцу, Ломници, Медвеђи, Великом Поповцу, Витанцу, Плажану, Миливи, Грабовцу, Брестову, Богави, Балајнцу, Трућевцу, Језеру, Кованици, Поповњаку, Жидиљу, руднику Баре, Пањевцу, Липовици, Бељајки и селу Деспотовцу. Сви зборови и конференције били су добро посећени. Свуда је присуствовало између 200 и 300 људи, а највише их је било у руднику Баре преко 600 присутних. У многим местима народ је Благоја Јоцића дочекивао музиком, пуцањем из прангија и општим одушевљењем. На свим зборовима, поред њега говорио је и Др Мирослав Новаковић, срески лекар, његов заменик Јова Гвозденовић, Радосав Јеремић, деловођа општине, Јован Добросављевић, бански већник, Бора Младеновић, шеф Пореске управе, председник општине Божа Милорадовић, учитељи у Трућевцу и Балајнцу, као и многи други његови истомишљеници. У многим местима подизани су славолуци са натписима добродошлице. Успео је пред изборе да обезбеди 50.000 динара помоћи за изградњу чесама и уређење сеоских друмова у Срезу деспотовачком. Његове присталице истицале су и настојање Благоја Јоцића за изградњом једне модерне болнице у самом руднику. Ту болницу требала је да подигне Братинска благајна рудника Баре. До изградње болнице Благоје Јоцић био је спреман да уступи један потпуно преуређен камион за превоз болесника или рањеника до најближе болнице. У оквиру предизборне кампање посетио је Ћуприју и Деспотовац.¹⁵⁶

Милош Брашић, новинар из Београда, кандидат на листи ЈРЗ обишао је највећи део левачког среза. Одржао је зборове и конференције у: Белушићу, Великој Сугубини, Течићу, Ратковићу, Горњој Сабанти, Сибници. На конференцијама, поред њега, говорили су и Петроније Вишњић, адвокат из Београда и З. Раковић, земљорадник из Горње Сабанте.¹⁵⁷

¹⁵⁶ *Моравски гласник*, бр. 209, 20. новембар 1938. године

¹⁵⁷ *Политика* бр. 10963 од 4. децембра 1938. године

Гласај за Удружену опозицију!

ЗАВНЧАЈНИ МУЗЕЈ СВЕТОЗАРСКИ
ИСТОРИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ
Инв. број _____

Јер њену листу носи др. Мачек, који тражи раскомадање државе и забрањује иотицање застава на дан Уједињења.

Јер је на тој листи срески кандидат бивши диктатор Петар Живковић, који је у жељи за влашћу, срамно издао аманет овога Блаженопочившег Господара.

Јер су на тој листи срески кандидати Богољуб Јевтић, Веља Поповић и Драгутин Којић, који су овојим петомајским режимом и терором народ многе задужили.

Јер се на тој листи кандидују бивши политичари некадашњих странака који су низ година овом земљом управљали и за све то време нису ни решили ни решавали ни једно од животних питања нашег народа, а сад су, из жеље за мандатом, постали слепа оруђа рушилачких тежњи др. Мачека.

Јер ту листу помажу свесрдно социјалисти и комунисти, који иду за тим да се у земљи направи хаос и да она пође путем Шпаније.

Јер ту листу помажу делом и новцем све међународне мрачне силе, којима је здрава и снажна Југославија три у оку и који би хтели да Југославија крвари због туђих рачуна.

ЗАТО ГЛАСАЈ ЗА ЛИСТУ КОЈУ НОСИ

д-р Влатко Мачек

Датуми одржавања важнијих зборова одређени су на састанку Секције за пропаганду Главног одбора ЈРЗ. За одржавање више зборова одређен је 6. новембар. За тај дан је предвиђено и одржавање збора у Параћину. Планирано је да на збору говоре министар унутрашњих послова Др Антон Корошец, Станоје Протић, члан Главне контроле, Милош Цукавац, сенатор, Делимир Петровић, председник јагодинске општине и посланички кандидати за срезове: параћински, раванички, деспотовачки, ражањски и темнићи. Министар социјалне политике и народног здравља Драгиша Цветковић присуствовао је 3. новембра конференцији ЈРЗ у Параћину, на којој је извршена припрема за збор.¹⁵⁸

Збор Југословенске радикалне заједнице за цело Поморавље одржан 6. новембра пред великим бројем присталица из Параћина, Варварина, Крушевца, Ниша, Алексинца, Јагодине, Деспотовца, Свилајнца и многих других места. Са Др Антоном Корошцем у Параћин су допутовали Драгиша Цветковић, Фран Смолеј, сенатор, др. Б. Пирц, председник главног одбора омладине ЈРЗ, Ђорђе Гушић, председник главног одбора *Југораса*. Збору је присуствовало и више сенатора и посланика, који су допутовали из Београда и Ниша. Пре збора Драгиша Цветковић одржао је конференцију са члановима *Југораса* из целог Поморавља. Збор је одржан код споменика у центру Параћина. Станоје Протић је отворио збор, а после њега говорио је Др Антон Корошец. На збору су говорили и Драгиша Цветковић, Фран Смолеј, Милош Цукавац и Станоје Протић, који је закључио збор. Најважнији учесници на збору били су гости Владе Теокаревића. Истог дана отпутовали су за Београд.¹⁵⁹

Станоје Протић, посланички кандидат ЈРЗ за срезове параћински и темнићи обишао је велики број села у својим изборним срезovima. Око 20. новембра одржао је зборове и конференције у Бошњану, Поповцу, Стубици, Извору, Горњој и Доњој Мутници. Поред њега говорили су његов заменик Радомир Вучковић, Влада Јевтић, председник параћинске општине, Влада Ристић, хотелијер, Миро Зоњић, школски надзорник и многи други.¹⁶⁰

Поред велике предизборне активности, Станоје Протић је сматрао да се у срезу параћинском слабо политички радило, и да је требало да се приступи давању новчане помоћи. Од челника странке тражио је новчана средства за предизборну кампању. Писмо је упутио крајем новембра. У њему је тражио: 1) 5.000 динара за довршење општинског дома у селу Клачевици, пошто је то обећао; 2) 5.000 динара за изградњу моста у селу Голубовцу, што је такође обећао мештанима да ће да заврши до избора; 3) 3.000 динара за школску звонару основне школе у Стрижи, јер је то место било наклоњено Демократској странци; 4) 10.000 динара за разне сличне помоћи невољнима и сиромашнима, као и за

¹⁵⁸ *Политика* од 29. октобра 1938. године. На збору је био предвиђен и говор Добривоја Стошовића, министра грађевина.

¹⁵⁹ *Политика* од 7. новембра 1938. године.

¹⁶⁰ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938. године.

израду малих пропуста, и прилога школама и разним друштвима. Све ове новчане помоћи желео је да прикаже као прилоге Др Милана Стојадиновића, ако се он буде сложио, а не као своје.¹⁶¹

Кандидат ЈРЗ за срез ресавски Др Милорад Димитријевић, крајем новембра, одржао је зборове у Дубљу, Грабовцу и Врлану.

Милош Цукавац, кандидат Југословенске радикалне заједнице, обишао је сва села раваничког среза, у којима је говорио о политичкој ситуацији и раду владе Др Милана Стојадиновића. Он је одржао неколико квартовских конференција у Ћуприји, и то: код „Оријента“, код „Славије“, у кафани Мите Цинцарчета, у кафани „Параћин“, у Земљорадничкој задрузи, код „Тоше на ћоше“, код „Синђелића“ и другим местима. Поред њега на овим конференцијама говорили су још и Живојин Николић, адвокат, Ђока Исаиловић, адвокат, Тома Благојевић, трговац, Лека Јовановић, индустријалац, Делић, радник фабрике шећера, Трифун Стошић, председник општине и други.

Посебно успелу конференцију присталице ЈРЗ одржали су у хотелу „Славија“. Конференцији су присуствовали: Бунушевац, директор Пољопривредне школе са особљем, инжињер Цветковић, шеф ложонице, Трифун Стошић, председник општине са особљем, Жика Николић, адвокат и бански већник, Драгутин Кањак, шеф подружнице Радничке коморе, прваци странке Александар Јовановић, индустријалац, Ђока Исаиловић, адвокат и многи други. Први говорник на конференцији био је Раде Жикић, трговац. После њега Говорио је Милош Цукавац, посланички кандидат. Он је говорио о успешном раду владе Милана Стојадиновића. Нарочито је истакао рад владе на спољнополитичком плану. Остали говорници говорили су о успесима у Ћуприји. То се пре свега односило на говоре Жике Николића, Ђоке Исаиловића и Трифуна Стошића, председника општине. На крају је говорио Ђорђевић, машиновођа, који је тражио да се врати на дужност лекар Др Томић.

Југословенска народна странка или *Борбаши*, у оквиру своје преизборне активности, изнели су програм странке. Са програмом странке гласаче су упознали кандидат за народног посланика Владимир Вулић и његов заменик Милун Павловић. *Борбаши* су се залагали за тајно гласање; раздуживање земљорадника, радника, занатлија, ситних трговаца и нижег и средњег чиновништва, и то да се 75% дуга брише, а 25% да се исплати за 20 година по 3% камате; поништење свих продаја земље и кућа од стране зеленашких банака од 1928. године, па би тапије постале неважеће; земљораднику се не би смело продати ни за какав дуг: 3 1/2 хектара земље од пореске главе, 2 вола, 1 крива, 1 теле, 1 кобила и 1 ждребе, 10 оваца, 5 свиња и пољопривредни алат; занатлијама се, такође, не би смео продати потребан алат; смањење монополских цена на основне животне намирнице и на алат, који је морао да буде три пута јефтинији;

¹⁶¹ АЈ, Ф 37, К-4.

доношење закона по коме ће се чиновници у министарствима кажњавати смртном казном за лоповлук, као и закона о пореклу имовине; донешење закона о жигосању новца у златној и сребрној монети, и о враћању новца у Југославију из Енглеских и Француских банака; доношење закона о независности судова и сталности чиновника; национализација страног капитала и организовање државне индустрије, и подизање индустрије на домаћим сировинама и за домаћу потрошњу; решавање незапослености и подизање радничких надница на 50 динара дневно у индустријским предузећима и државним инстутуцијама; извршење аграрне реформе тако да се земљорадницима подели земља банкарска, велепоседничка, манастирска, као и државне утрине и планине; решавање проблем хигијене на селу; потреба да свако село има лекара, који би прегледе вршио по кућама болесника, као и да лекари не наплаћују прегледе, јер би имали државне плате; сви лекари, болнице, апотеке, бање, биле би државне и њихово издржавање плаћало би се из пореза, који би се сакупљао на основу могућности обвезника. На тај начин сви слојеви становништва добили би једнаке услове за лечење.¹⁶²

¹⁶² ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9/1203.

171/1418

Демократима и пријатељима
ГОСПОДИНА
Љубе М. Давидовића

у уторак 29 ов. м-ца одржаће се у Багрдану
у 10 часова пре подне у „Спириној кафани“

Конференција

пријатеља г. Љубе Давидовића на којој ће говорити следећи :

Др. ЉУБИСАВ В. ПРОКИЋ, лекар из Београда
и посланички кандидат Демократске странке
за срез белички.

Г. Милија Шарчевић, претседник општине
беличке и заменик посланичког кандидата.

Г. Кузман Пушић, економ фабрике шећера
у Ћуприји.

Г. Милан Радосављевић, „Буљунац“ земљо-
делац из Дубоке.

Г. Јосиф Величковић, часовничар из Јагодине.

Г. Света Стевановић, свештеник у Багрдану

Г. Станимир Димитријевић, земљорадник из Мише-
вића.

Позивају се сви пријатељи Демократске
странке и пријатељи Г. Љубе Давидовића, да
дођу на ову конференцију у што већем броју
и да саслушају НАШЕ ПРИЈАТЕЉЕ.

26 новембар 1938 год.
Јагодина

Акциони одбор
Демократске странке
за срез белички

Др Лаза Стојановић, члан Извршног одбора *борбаша* одржао је крајем октобра зборове у срезу ресавском, и то у селима Јасенову, Тропоњу и Грабовцу и у Медвеђи у деспотовачком срезу.¹⁶³ Крајем новембра поново су одржани зборови у срезу ресавском, и то у Роанди, Купиновцу, Роћевцу и Кушиљеву. На зборовима су говорили Др Лаза Стојановић, посланички кандидат и Чедомир Мартић, воскар из Свилајнца.¹⁶⁴

Кандидат *борбаша* на листи Др Милана Стојадиновића, Драгомир Пешић, трговац, такође је одржао конференције у свим селима раваничког среза. Нека села обилазио је и више пута. Посебно успешне конференције одржао је у Стубици, Сењу, Бигреници, Паљанима и Иванковцу. На конференцији у Сењу било је присутно близу 300 људи. Поред Драгомира Пешића, на конференцијама су говорили: Жика Ћирковић, Илија Кокошли, Илија Грабовчанин, Боривоје Лукић, Драгомир Богосављевић и други. У самој Ћуприји, одржао је успешне конференције у кафани „Славији“ и још неким кафанама на периферији града.¹⁶⁵

Кандидат *борбаша* у срезу беличком Влада Вулић обишао је пред изборе Остриковац, Мајур и Мијатовац.¹⁶⁶

¹⁶³ *Политика* од 27. октобра 1938. године.

¹⁶⁴ *Политика* од 30. новембра 1938. године.

¹⁶⁵ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938.

¹⁶⁶ *Моравски гласник*, 211. од 10. децембра 1938. године.

У суботу, 3 децембра 1938 год. у 8 часова увече у „Шареној кафани“ у Јагодини,

одржаће се

ЗАЈЕДНИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА

целокупне опозиције

ДНЕВНИ РЕД:

- 1) О унутрашњој политици и Народном споразуму – Д-р Љуба Прокић, лекар;
- 2) О спољној политици и међународном положају Југославије – М. Мијушковић, адвокат;
- 3) О значају избора следећом из унутрашњ и спољну ситуацију – Ж. Марковић, инж. из Јагодине;
- 4) О комуналној политици Јагодине – Гвозден Целатовић, адвокат;
- 5) О улози демократије – Милутин Аранђеловић, геоматар;
- 6) Омладина и садашњи избори – Коста Ненковић, књижевник из Јагодине.

Грађани, сељаци, радници, трговци, занатлије, ниновници, омладино!

Године и сувише дане преживљају сви мали народи. Педесет година после нашег ослобођења и уједињења, све више јача свест да је за очување слободе потребно учинити исте јошве напоре и жртве као и за њено стварање. Без обзира на уже политичко опредељење, сви поштени и истински родољубиви грађани, који стоје на становишту одбране права и слободе човека, независности народа и тира, потребно је да уједињени сачепају заједно свој допринос у борби за напредак.

С тога први збор свих опозиционара у Јагодини треба да окупи све оне демократске снаге за борбу и победу земалске анете Др. Мачека на садашњим изборима за народне посланике, који су одлучујући по заједничку судбину нашег народа.

На збору и на дан избора треба гласно и јасно да кажемо да народне масе, окупљајући се око анете Др. Мачека, истичу своју спремност да братски и равноправно реше сва своја питања и створе истинско јединство у избору својих права на срећан живот у слободној и независној држави.

Живела победа анете Др. Мачека!

Живео Народни споразум!

Живео братски савез српског и хрватског народа!

Живела Слобода!

Живео мир у чисти и достојанству!

Живело јединство свих демократских и истинских родољубивих опозиционара!

Анциони одбор опозиције

Удружена опозиција

Удружена опозиција такође је организовала велику предизборну активност. У Деспотовцу је 10. новембра одржана конференција Уједињене опозиције. Конференцију је отворио Љубиша Рајковић, пензионер из Београда, изасланик главног одбора. После њега говорили су Павле Панић, старешина манастира Манасије, Душан Милорадовић и други.¹⁶⁷

Представници Удружене опозиције су такође у истом срезу и почетком децембра одржали зборове и конференције у Језеру, Кованици и Поповњаку. На конференцијама је говорио Миладин Милић из Београда, кандидат за срез деспотовачки на листи В. Мачека, Милоје Миленковић, земљорадник из Језера, Душан Милорадовић, земљорадник из Деспотовца и други.¹⁶⁸

Присталице Народног Споразума односно Удружене опозиције одржали су 13. новембра конференцију у Глоговцу. Конференција је одржана у сеоској кафани, а на њој су говорили: Бора Лукић из Јагодине, Животије Марковић, земљораднички кандидат из Драгошевца, Милутин Аранђеловић, раднички кандидат из Јагодине, Драгутин Пиндић, адвокат из Јагодине, Драгиша Коруновић, економ из Глоговца, Бошко Ђуричић из Јагодине и Радивоје Милетић из Рибара.¹⁶⁹

Удружена опозиција за срез белички своју конференцију је одржала 3. децембра у „Шареној кафани“. На конференцији су говорили сви кандидати опозиције. Гвозден Целатовић, кандидат ЈНС, говорио је о комуналној политици Јагодине, Др Љубомир Прокић, лекар из Београда, кандидат бивших демократа, говорио је о унутрашњој политици и народном споразуму, Мика Мијушковић, адвокат, кандидат групе Аце Станојевића, говорио је о спољној политици и међународном положају Југославије, Милутин Аранђеловић, геометар, раднички кандидат, говорио је о улози демократије, Животије Марковић из Драгошевца, говорио је о значају избора и Коста Ненковић, књижевник, о омладини и изборима.¹⁷⁰

¹⁶⁷ Политика од 11. новембра 1938. године.

¹⁶⁸ Политика од 4. децембра 1938. године.

¹⁶⁹ ЗМЈ, Збирка плаката F IV, K 9.

¹⁷⁰ Политика од 8. децембра 1938. године.

РАНЂЕЛУ НИКОДИЈЕВИЋУ

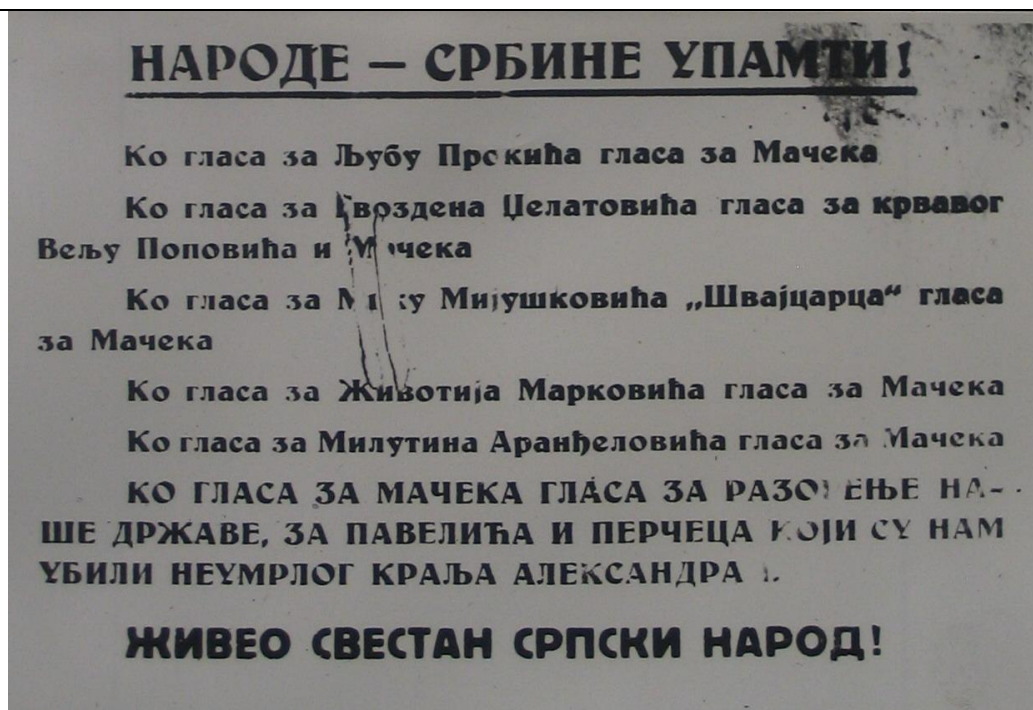
нар. посланику из Ћуприје

Рђаву услугу си учинио
и себи и колеги Бони,
над га вадиш из блата,
јер ће и тебе упрљати.

Осим тога ти си лоше
среће: сав си се био за-
узео у Ћуприји за Шли-
пера, па те грађани Ћу-
пријски не послушаше.

Твој пријатељ

ШТАМПА „ХАЦИ ЛАЗА“ - ПАРАЋИН

Кандидат Демократске странке Др Љубисав Прокић изнео је свој програм путем штампаног плаката. Истицао је значај Љубомира Давидовића, председника Демократске странке, који је по њему, у политичку борбу ушао са пошпеним намерама, без користољубља, једино са намером да се за народ извојује слобода и право да сам руководи својом судбином. Програм је формулисан у неколико тачака: 1) Да се народу врати слобода; 2) Да се донесе демократски изборни закон за народну скупштину и општину са тајним гласањем; 3) Да се донесе закон о слободној штампи; 4) да се донесе закон о слободи збора и удруживања; 5) Да се допусти јавна контрола целокупног државног и народног живота и трошкова у буџету; 6) Да се донесе закон о министарској одговорности; 7) Да се донесе закон против корупције. Бранио је и споразум са Хрватима потписаног 8. октобра 1938. године, који указује на очување заједничке државе, али и демократизацију политичких односа, путем тајног гласања и доношења одлука у скупштини већином гласова.¹⁷¹

Јавне конференције бивших демократа одржане су 24. новембра у Сиоковцу и Винорачи. Конференцији у Сиоковцу председавао је Живојин Андрејевић из Деонице, а у Винорачи Живојин Петровић из Винораче. На

¹⁷¹ ЗМЈ, Збирка плаката, бр. 84. Плакат су потписали Др. Љубисав Прокић и Милија Шарчевић, кандидат и заменик кандидата на скупштинским изборима.

[Type the document title]

конференцијама су говорили Др Љубисав Прокић, лекар из Београда и посланички кандидат и Христифор Петровић, казанција из Јагодине.¹⁷²

Др Љубисав Прокић одржао је конференције у Бунару и Трнави. Поред њега на конференцијама су говорили Кузман Пушић, економ шећеране, Јоса Величковић и Света Николић, земљорадник. Др Љубисав Прокић одржао је и 9. новембра конференције у Винорачи, Рибару и Дубокој. Поред њега на конференцијама су говорили Кузман Пушић и Стојан Илић, трговац из Јагодине.¹⁷³

Милутин Аранђеловић и његов заменик Драгутин Костић, у име Радничког одбора, позвали су раднике да гласају за њих, како су навели: *„Ми смо од увек одлучно стајали на бранику Демократије-Слободе и правде. Зато смо увек несебично помагали све оне који су се искрено за њих борили. Али данас када фашистичка звер покушава да угуши сваки зрачак слободе и непријатељски гледа на независност малих народа, ми не можемо остати само при томе. У овом моменту ... ми радници морамо својим самосталним иступањем да покажемо своју приврженост слободи и демократији... и на тај начин подвлачимо чврсту решеност за борбу ка остварењу Народног Споразума.“*¹⁷⁴

Раднички одбор одржао је Радничку предизборну конференцију у Јагодини у кафани „Трговачка Касина“. На конференцији је говорио Милутин Аранђеловић о значају предстојећих избора, Ранко Велички, о радничким захтевима и Бошко Ђуричић о значају Народног споразума.¹⁷⁵

У беличком срезу група Јована Јовановића одржала је зборове у Праћини, Мијатовцу, Драгоцвету, Шантаровцу и Бунару. На зборовима су говорили Животије Марковић, кандидат за белички срез, заменик Радивоје Милетић и Живота Тодоровић, професор из Београда.¹⁷⁶

Левачки срез су обишли и кандидати Удружене опозиције. У Рековцу су одржали заједнички збор. У име групе Аце Станојевића говорио је Никон Лазаревић, бивши народни посланик и архимандрит манастира Каленић, у име групе Љубе Давидовића Драгић Јоксимовић, адвокат из Београда, а у име групе Јована Јовановића Живота Тодоровић, професор из Београда.¹⁷⁷

Веља Поповић обишао је крајем новембра велики број сеоских општина у параћинском и темнићком срезу, где се кандидовао на листи Др Мачека. Са њим су обилазили сеоске општине и држали предизборне говоре, поред његових

¹⁷² Политика од 25. новембра 1938. године

¹⁷³ Политика од 10. новембра 1938. године.

¹⁷⁴ ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9.

¹⁷⁵ ИАЈ, Збирка плаката, инв. бр. 176/1423.

¹⁷⁶ Политика од 8. децембра 1938. године.

¹⁷⁷ Политика бр. 10963 од 4. децембра 1938. године

заменика Томе Јовановића из Мириловца и Љубисава Чабрића из Варварина, и већа гупа присталица Југословенске националне странке, међу којима је био и бивши народни посланик Животије Јевтић из Јагодине.¹⁷⁸

У Параћину су кандидати са листе Др Мачека одржали збор 27. новембра, који је био добро посећен. Збор је отворио Никола Марјановић, рентијер и посланички кандидат. После њега на збору је говорио Радивоје Кнежевић, професор из Београда, који је говорио о унутрашњој и спољашњој политици. На збору су још говорили Драгутин Николић, учитељ у Горњој Мутници, Богољуб Николић, заменик среског кандидата на листи Милорада Белића, затим Петроније Саздановић, председник општине из Бусиловца, Милорад Белић из Београда и други.¹⁷⁹

Такође је у срезу деспотовачком опозиција одржала по селима бројне конференције. Група око Јована Јовановића одржала је конференције у Медвеђи и Плажанима. Кандидат ЈНС Драгољуб Митровић, свештеник, одржао је такође бројне конференције у селима свог деспотовачког среза.¹⁸⁰

¹⁷⁸ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938.

¹⁷⁹ *Политика* од 28. новембра 1938. године

¹⁸⁰ *Моравски гласник*, бр. 210, 1. децембар 1938.

Виђеније присталице Љубе Давидовића, Мирослав Петровић, адвокат, Брана Маринковић, поседник и Јован Драшковић, агроном из Свилајнца, одржали су конференције у Роћевцу, Суботици и Роанди. На конференцијама је говорио и Чеда Ђурђевић, студент из Свилајнца. Крајем новембра Бранислав Марковић са Милосавом Петровићем, адвокатом и Јованом Драшковићем, одржао је конференције у Гложанима и Бресју. Милорад Николић, кандидат на листи Аце Станојевића одржао је збор у селу Војска.¹⁸¹

¹⁸¹ Политика од 30. новембра 1938. године

Дочек Љубе Давидовића у Јагодини

У срезу раваничком, у коме је било шест кандидата, развила се врло жива предизборна кампања. Сви кандидати обилазили су сеоске општине преко дана, а увече су у Ћуприји, у појединим деловима града, одржавали конференције. Макарије Милетић, архимандрит, кандидат на листи Мачека, обишао је сва села у срезу раваничком. Врло успешне конференције биле су у Стубици, Сењу, Супској и Сењском Руднику. У Ћуприји Макарије Милетић одржао је неколико конференција. Прва је одржана у Мишиној кафани, касније у кафани „Обилић“ и гостионици „Дарданели“. Све конференције биле су одлично посећене. На њима су, осим Макарија, говорили Миша Црњански, Милан Мијајловић, земљорадник, Ђока Петковић, адвокат, Драгутин Пиндић, адвокат из Јагодине, Мирко Јончић, агроном и други. Посебно успешну конференцију, пред око 200 својих присталица, Макарије Милетић одржао је у Ћуприји у ресторану „Славија“. Конференцију је отворио Миша Црњански, трговац, а поле њега Драгутин Пиндић, адвокат, који је говорио о политичкој ситуацији. После Пиндића говорили су Ђока Петковић, адвокат и бивши народни посланик, архимандрит Макарије, Рапајић, мисионар. Он је говорио да између Срба, Хрвата и Словенаца нема никакве разлике, и да се мора радити на још већем зближавања ових народа. Његов говор често је прекидан бурним одушевљењем и поклицима. Макарије Милетић на својим конференцијама није нападао политичке противнике. На

конференцији архимандрита Макарија говорио је и други посланички кандидат са исте листе Александар Илић. Он је такође обишао неколико села.

Дочек Љубе Двидовића у Јагодини

Жика Поповић, кандидат ЈНС. такође је обишао сва села у раваничком срезу и Сењски Рудник. На њима се говорило о раду странке под управом лидера Петра Живковића, као и о раду Жике Поповића, као лекара и народног посланика. Неколико дана пред изборе Жика Поповић одржао је неколико квартовских конференција у Ћуприји. Најпосећеније су биле у кафани Мите Цинцарчета и кафани „Дарданели.“ Поред Жике Поповића, на конференцијама говорили су и Лаза Целатовић, Радивоје Целатовић, Бора Мартиновић, Бора Ђирић, Ђорђе Пандуровић и други.

[Type the document title]

Са дочека Љубе Давидовића

**Гласачка места и председници бирачких одбора
за изборни округ број 28.¹⁸²**

Белички срез

Р.б.	Општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Багрданска	Багрдан I	Круно Мандић, судски приправник из Јагодине
2.	„	Багрдан II	Милан Теодосић, судија Среског суда из Јагодине
3.	Беличка	Белица	Душан Радивојевић, школски надзорник из Јагодине
4.	Буковичка	Буковче	Бранко Вукићевић, судија Среског суда из Јагодине
5.	Бунарска	Бунар	Светолик Радојевић, судија Окружног суда из Јагодине
6.	Винорачка	Винорача	Миодраг Петровић, професор из Јагодине
7.	Врановачка	Врановац	Милован Ристић, директор Учитељске школе из Јагодине
8.	Главиначка	Главинци	Љубиша Вујић, државни тужилац из Јагодине
9.	Глоговачка	Глоговац	Тодор Метковић, судија Окружног суда из Јагодине

¹⁸² Службене новине, Крагујевац, бр. 251 од 2. децембра 1938. године

[Type the document title]

10.	Г. Штипљанска	Г. Штипље	Љубинко Правица, професор Учитељске школе из Јагодине
11.	Деоничка	Сиоковац	Коста Вукосављевић, адвокат из Јагодине
12.	Драгоцветска	Драгоцвет I	Драгољуб Ђорђевић, судски приправник из Јагодине
	„	Драгоцвет II	Станислав Ђокић, професор Учитељске школе из Јагодине
13.	Драгошевачка	Драгошевац	Бошко Спасојевић, судија Окружног суда у Јагодини
14.	Дубочка	Дубока	Богдан Миловић, професор гимназије из Јагодине
15.	Јагодинска	Јагодина I	Др. Милутин Велимировић, управник болнице из Јагодине
	„	Јагодина II	Страхиња Дамјановић, директор гимназије из Јагодине
	„	Јагодина III	Живко Павловић, судија Окружног суда из Јагодине
16.	Јовачка	Јовац	Лазар Толић, суплент Учитељске школе из Јагодине
17.	Кочиноселска	Кочино Село	Бранко Станишић, судија Среског суда из Јагодине

[Type the document title]

18.	Ланишка	Ланиште	Божидар Станболић, инж. II секције из Јагодине
19.	Лоћичка	Лоћика	Сава Тохол, професор Учитељске школе из Јагодине
20.	Мајурска	Мајур	Хранислав Илић, судски приправник из Јагодине
21.	Мијатовачка	Мијатовац	Милун Јевтић, судија Окружног суда из Јагодине
22.	Милошевска	Милошево	Др. Михајло Динић, срески санитетски референт из Јагодине
23.	Остриковачка	Остриковац	Димитрије Мишић, професор Учитељске школе из Јагодине
24.	Праћинска	Праћина	Никола Илић, заменик држ. тужиоца из Јагодине
25.	Рибарска	Рибаре	Радован Меденица, професор гимназије из Крушевца
26.	Трепњевичка	Трепњјевица	инж. Драгутин Немец, шеф Шумске управе из Јагодине

Радници!

Ми смо од увек одлучно стајали на бранику Демократије-Слободе и ~~Своје~~ правде. Зато смо увек несебично помагали све оне који су се искрено за њих борили. Али данас када Фашистичка звер покушава да угуши сваки зрачак слободе и непријатељски гледа на независност малих народа, ми не можемо остати само при томе. У овом моменту кад се грађанске партије недовољно одлучно боре против ове опасности ми, радници морамо својим самосталним иступањем да покажемо своју приврженост слободи и демократији. Ми истичемо свога кандидата **МИЛУТИНА АРАНЂЕЛОВИЋА**, из Јагодине и заменика **ДРАГУТИНА КОСТИЋА**, земљорад. из Јовца, на листи **Блока Народног Споразума (Удружене Опозице)** чији је носилац **Др. МЯЧЕК**, и на тај начин подвлачимо чврсту решеност за борбу ка остварању Народног Споразума.

Радници! Радите и гласајте за свог кандидата.

За Раднички Одбор,
Милутин Аранђеловић, кандидат,
Драгутин Костић, заменик.

Деспотовачки срез

Р.Б.	Општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Балајначка	Балајнац	Драгомир Аранђеловић, чиновник Среског суда из Деспотовца
2.	Бељајска	Бељајка	Душан Поповић, учитељ из Бељајке
3.	Богавска	Богава	Тихомир Добросављевић, чиновник Среског суда из Деспотовца
4.	Брестовачка	Брестово	Василије Дубовић, учитељ из Вел. Поповића
5.	Буковачка	Буковац	Миливоје Ристић, судски приправник из Деспотовца
6.	Вел. поповичка	Вел. Поповић	Др. Александар Милојковић, срески лекар из Деспотовца

[Type the document title]

7.	Витаначка	Витанце	Боривоје Петровић, учитељ из Пањевца
8.	Грабовачка	Грабовица	Вадин Непокојчицки, судија Среског суда из Деспотовца
9.	Деспотовачка- варошица	В. Деспотовац	Властимир Павловић, старешина Среског суда из Деспотовца
10.	Деспотовачка- село	С. Деспотовац	Жарко Милосављевић, судски приправник из Деспотовца
11.	Жидиљска ”	Жидиље Равна Река	Жарко Цвејић, чин. прип. Мин. соц. пол. и нар. здравља из Београда Гојко Вуловић, чин. прип. Мин. соц. пол. и нар. здравља из Београда
12.	Језерска	Језеро	Богих Вујовић, чин. Среског суда из Деспотовца
13.	Јеловачка	Јеловац	Драгослав Марић, чин. прип. Мин. соц. пол. и нар. здравља из Београда
14.	Ломничка	Ломница	Бора Младеновић, шеф Пореске управе из Деспотовца
15.	Миливска	Милива	Ђорђе Поповић, учитељ из Миливе
16.	Медвеђска	Медвеђа	Милош Смиљковић, учитељ из Деспотовца
17.	Пањевачка	Пањевац	Боривоје Николић, надзорник бановинских путева из Деспотовца
18.	Плажањска	Плажане	Драгољуб Станојловић, учитељ из Грабовице

[Type the document title]

19.	Ресавичка	Ресавица	Михо Бугина, пристав Мин. соц. пол. и нар. здравља из Београда
20.	Сладајска	Сладаја	Цветко Шрибар, пристав Мин. соц. пол. и нар. здравља из Београда
21.	Стењевачка	Стењевац	Драгољуб Матић, учитељ из Балајнца
22.	Стрмостенска	Стрмостен	Константин Каракировић, учитељ из језера
23.	Трућевачка	Трућевац	Ратко Ђорђевић, учитељ из Трућевца

Левачки срез

Р.б.	општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Белушићка	Белушић	Драгољуб Петровић, инспектор Министарства правде из Београда
2.	В. крушевичка	Велика Крушевица	Владимир Милановић, учитељ из Дулена
3.	В. Сугубинска	Велика Сугубина	Коста Чабрић, учитељ из Рековца
4.	В. Пчеличка	Велике Пчелице	Стеван Крстић, чиновник Среског суда из рековца
5.	Г. Сабаначка	Горња Сабанта	Живојин Поповић, професор гимназије из Ћуприје
6.	Драговска	Драгово	Рadoје Илић, учитељ из Драгова
7.	Дуленска	Дулен	Велизар Варагић, пољопривредни референт из Рековца

[Type the document title]

8.	Жупањевачка	Жупањевац	Живојин Антић, арх. Приправник Среског суда из Рековца
9.	Опаричка	Опарић	Павле Савић, учитељ из Опарића
10.	Превешка	Превешт	Богосав Теодосић, учитељ из Каленићког Прњавора
11.	Ратковићска	Ратковић	Др. Милан Јовановић, професор гимназије из Ћуприје
12.	Рековачка	Рековац	Стеван Константиновић, судија Среског суда из Рековца
13.	Секуричка	Секурич	Ђорђе Димитријевић, учитељ из Течића
14.	Сибничка	Сибница	Ђорђе Ђорђевић, учитељ из Калудре
15.	Сиљевачка	Сиљевица	Драгић Јосифовић, професор гимназије из Јагодине
16.	Слатинска	Слатина	Милан Томић, учитељ из Драгова
17.	Течићска	Течић	Михаило Петровић, судски приправник из Крушевца

Члановима и пријатељима Удружене Опозиције! РАДНОМ НАРОДУ СЕЛА!

Трогодишњи рок изабраних или постављених општинских управа изашао је пре неки дан. На њихова места требале су већ доћи нове општинске управе. Ради тога одређени су **општински избори на дан 27 септембра тек. године**. Тога дана и **УДРУЖЕНА ОПОЗИЦИЈА** има да изађе са једном заједничком листом на изборе! Те да покаже: да више село неће, да иде старим стазама, но да поред слободе, демократије, хоће више светлости и живота! Тога дана има, да се удари нов темељ животу на селу. Народ села положиће други испит на овим изборима, као што је први положио на дан 5. маја прошле године, када је поред свију мука и невоља, ускраћивања зорова и слободног кретања, гласао за своје опозиционе посланичке кандидате.

Нема збора, да ће се овим нашим кандидатима, много што шта потурати и подметати. Нека нам то послужи као пример последњи драгоцветчки избори, када се нашем од најбољих сеоских домаћина, опозиционеру Милану Димитријевићу, из Шуљковца, поред осталог подметало, као да је бољшевик!? Сада је сваки опозиционер бољшевик, као што је за време пробоја на петомажским изборима сваки од нас био јанкопушта!.

Верујемо: да ће и сада бити тегоба^ш тешкоћа, али треба знати: да се ни једна народна работа лако не гради! Као год што сте јаком вољом 5. маја на посланичким изборима натерали све оне многобројне који сада доказују да се и они боре за народна права, а у ствари иза брда опет се спремају, да са власти довикну: да је слобода лукеуз за народ, тако исто и на овим општинским изборима удружено устаните противу разних фашиста, похороваца и пофоваца!

Наше је село остављено само себи. То показује најбоље, што се једно од најважнијих питања: привредна (господарека) слога, није могла и код нас установити. Те од туда сељак с оне стране Саве и Дунава своје производе продаје са по 10%-30% скупље.

Радни народе села! Ипак ти ниси сам. Твојој снази, извојеваној на дан петомажских избора, придошли су и други. Сви они, што се боре за истинску народну владавину, противу фашизма. Јер Удруженој Опозицији није само циљ, да створивши фронт за слободу, бори се за правду и правцу, него, да са гуством брезовом метлом почисти све афераше, ћилимаре, ковничаре, корупционаше!

ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ ОПОЗИЦИОНАРИ!

На овим јесењим изборима сви прави опозиционари морају показати апсолутну сложеност, дисциплину и јединственост. У свима општинама може и сме да буде само једна листа **Удружене Опозиције**, ни пошто две или три! Ако се сагласност не може постићи на неком истакнутом кандидату: демократи или земљораднику, онда за носиоца листе истаћи оног, за кога већина реши било путем: избора, конференције, где је то могуће, а где је немогуће онда потписима свију опозиционара. Не буде ли и то могуће, онда нека се истакне за носиоца листе мање познато лице из опозиционих редова Удружене Опозиције, али ипак поштеног човека! Све несугласице нека се на време изгледе. Где би теже ишло, као и за сва остала обавештења, нека се заинтересовани обрате потписитима.

Опозициони поздрав!

12 августа 1936 год.
Јагодина

Штампана Г. Милошевић — Јагодина

Сретен П. Милошевић, из Багрдана;
Борисав М. Лукић, из Јагодине;
Милија Шарчевић, из Мишевића;
Божидар Милић, из Буковчета.

[Type the document title]

Параћински срез

Р.б.	Општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Бошњанска	Бошњане	Адам Николић, судски приправник из Параћина
2.	Буљанска	Буљане	Ћирило Григоријевић, учитељ из Буљана
3.	Бусиловачка	Бусиловац	Мирко Ђековић, учитељ из Параћина
4.	Главичка	Главица	Јанко Ђокић, учитељ из Параћина
5.	Гор. Мутничка	Г. Мутница	Светозар Недох, адвокат из Параћина
6.	Доњ. Мутничка	Д. Мутница	Радич Антић, судија Среског суда из Параћина
7.	Доњо Видовска	Доње Видово	Стојан Трајковић, суд. приправник Среског суда из Параћина
8.	Дреновачка	Дреновац	Бранко Станисављевић, учитељ из Дреновца
9.	Забрешка	Забрега	Мирослав Миловановић, учитељ из Забреге
10.	Изворска	Извор	Тодор Гојковић, учитељ из Извора
11.	Лебинска	Лебина	Драгољуб Ковачевић, учитељ из Лебине
12.	Мириловачка	Мириловац	Миодраг Јовановић, учитељ из Мириловца
13.	Параћинска	Параћин I	Миодраг Пандуровић, старешина Среског суда из Параћина

[Type the document title]

		Параћин II	Драгиша Ценковић, суд. приправник из Параћина
		Параћин III	Тихомир Филиповић, учитељ из Параћина
14.	Планска	Плана	Милан Миливојевић, учитељ из Параћина
15.	Поповачка	Поповац	Милутин Дреноваковић, учитељ из Параћина
16.	Сикиричка	Сикирица	Радован Обућина, учитељ из Сикирице
17.	Стришка	Стрижа	Бошко Бошковић, пензионер из Параћина
18.	Чепурска	Чепуре	Никола Марковић, срески пољопривредни референт из Параћина

Демократима ереза беличког! БРАЋО И ПРИЈАТЕЉИ!

Приближује се 11 децембар, дан избора народних посланика. Сваки свестан грађанин и демократа треба тога дана да искористи своје грађанско право, да изађе на биралиште и да гласа. Нико не сме остати код куће и рећи: „Да се за то не интересујем“. То би било исто као и дезертерство за време рата. За време последњих ратова борали смо се за ослобођење од туђих господара са пушком у руци, а сада имамо да се боримо за слободу унутра, у својој земљи, и то тиме, што ћемо свој глас дати онима, који нам пружају довољно гаранције, да ће нам се **опет вратити слобода**. Знајте, браћо, волови носе јарама а не људи. А сматрамо да нам је довољна гаранција име г. Љубомира Давидовића, председника наше Демократске странке, да смо у ову политичку борбу, ступили искрено, са поштенним намерама, без користољубља, једино у намери да народу извојујемо слободу и његова права да сам рукује својом судбином, па кад народу буде добро биће добро свима. Та народна права јесу углавном ова:

- 1) Да се народу врати слобода;
- 2) Да се донесе демократски изборни закон за народну скупштину и за општину **са тајним гласањем**;
- 3) Да се донесе закон о слободној штампи;
- 4) Да се донесе **закон о слободи збора и удруживања**;
- 5) Да се допусти **јавна контрола** целокупног државног и народног живота и утрошака у буџету;
- 6) Да се донесе **закон о мистарској одговорности**;
- 7) Да се донесе **закон против корупције**.

А што се тиче споразума са Хрватима казатићемо Вам ово:

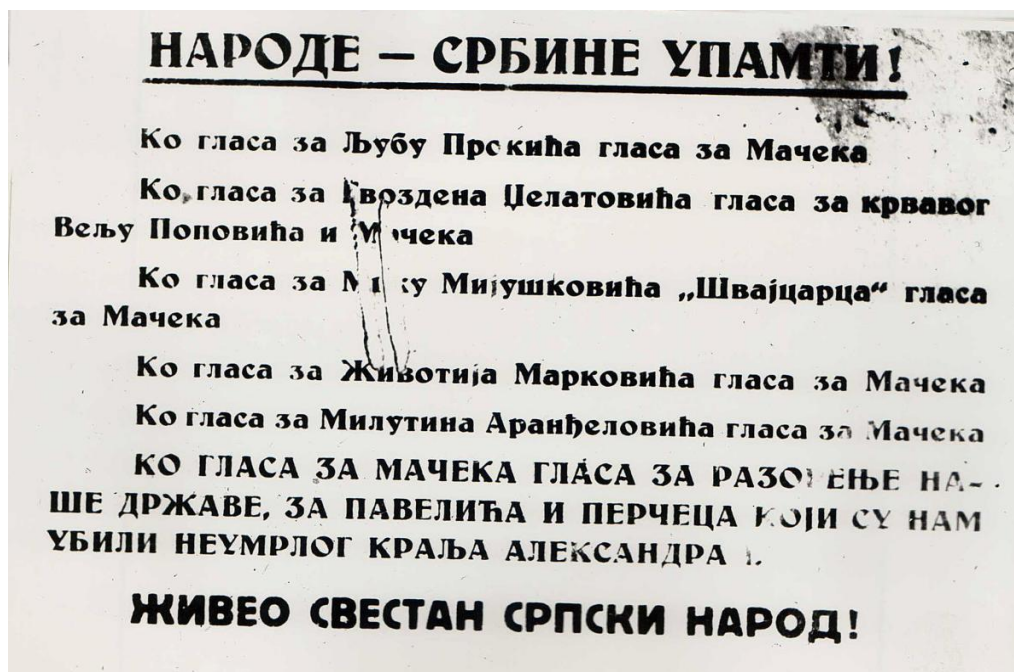
Наши политички противници гусно и лажно нам подмећу, да би само обманули народ, како Хрвати хоће да цепају ову нашу заједничку државу. Међутим, споразум са Хрватима, који су српски и хрватски вођи сачинили и подписали 8 октобра 1938 г. јасно казује ово у својој петој тачки: Битне основе државе, данашње границе, један Краљ, Династија, Народна Скупштина, и не улазе у дискусију. Све то остаје тако како је данас. Само се у држави има увести демократски парламентарни поредак. А одлуке о томе демократском поретку има да донесе Народна Скупштина, изабрана од народа тајним гласањем, и то тако, да свака одлука у Народној Скупштини буде донета већином Срба, већином Хрвата и већином Словенаца. А ми смо Срби ту, у Народној Скупштини, и зар се може и помислити, да ћемо ми бити тако мало мудри и донети одлуке на нашу штету. Па кад, браћо моја, Хрвати признају и пристају на све те битне основе једне државе—**Један Краљ, једна Династија, Монархија, Народна Скупштина**—онда ту нема ни помена о каквом цепању државе. Баш на против, браћо, Народни Споразум са Хрватима пружа народној одбрани јачу снагу, снагу једног уједињеног народа, сложеног да брани земљу заједнички. Па кад од тога Народног Споразума не би било никаквих других користи, ова једна корист—слога и заједничка снага за одбрану наших данашњих граница државе—била би довољна корист, да сваки увиди пуну оправданост и потребу Народног Споразума.

Хоћемо браћо, да вас потсетимо и на борбу народа против конкордата. Кад је влада увидела народну снагу, која се удружила у заједничкој борби против прихватања оваквог конкордата, влада је уступила и конкордат повукла. Исто тако, браћо, и сада, ако удруженом снагом изађете на биралиште и потпомогнете праве и искрене народне вође, онда је победа наша. Доћиће демократија на управу у земљи и донеће нам слободу.

Поново вас позивамо, браћо, изађите на биралиште 11 децембра и дајте своје поверење људима који се боре за демократију а које води г. ЉУБА ДАВИДОВИЋ.

Заменик кандидата
Милија Шарчевић,
земљоделац из Мишевића

Кандидат Демократске странке
за срез Белички
Dr. Љубисав В. Прокић, лекар

Ресавски срез

Р.б.	Општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Бобовска	Бобово	Живојин Ценковић, суд. приправник из Свилајнца
2.	Бресјанска	Бресје	Ратомир Пенчић, учитељ из Дубнице
3.	Витежевска	Витежево	Бранислав Китић, суд. приправник из Свилајнца
4.	Војиштанска	Војска	Божидар Марковић, директор гимназије из Свилајнца
5.	Врланска	Врлане	Душан Адамовић, учитељ из Луковице
6.	Гладњанска	Гладна	Станислав Грујић, учитељ из Јасенова
7.	Гложанска	Гложане	Илија Ристић, секретар Мин. соц. пол. и народног здравља из

[Type the document title]

			Београда
8.	Грабовачка	Грабовац	Миливоје Јовановић, арх. Приправник из Свилајнца
9.	Дубљанска	Дубље	Виктор Успенски, секретар Мин. соц. пол. и народног здравља из Београда
10.	Дубничка	Дубница	Миливоје Жујовић, срески пољопривредни референт из Свилајнца
11.	Ђуриначка	Ђуринци	Петар Ђурковић, учитељ из Тропоња
12.	Јасеновачка	Јасеново	Урош Радивојевић, судија из Свилајнца
13.	Купиновачка	Купиновац	Драгослав Новаковић, учитељ из Дубља
14.	Кушиљевска	Кушиљево I	Др. Радислав Динић, лекар из Свилајнца
		Кушиљево II	Никола Николић, учитељ из Кушиљева
15.	Луковичка	Луковица	Душан Марковић, учитељ из Војске
16.	Мачевачка	Мачевац	Миодраг Петровић, учитељ из Војске
17.	Проштиначка	Прошпинац	Светозар Вукомановић, учитељ из Проштинца
18.	Радошинска	Радошин	Лазар Вићентијевић, учитељ из Купиновца
19.	Рајкиначка	Рајкинац	Блажа Рајевић, наставник гимназије из Свилајнца
20.	Роаничка	Роанда	Јанко Швајбер, саветник Мин. соц. пол. и народног здравља из Београда

[Type the document title]

21.	Роћевачка	Роћевац	Данило Лукић, учитељ из Роћевца
22.	Седларска	Седларе	Љубомир Комадина, учитељ из Седлара
23.	Суботичка	Суботица	Мијо Дугоњић, учитељ из Суботице
24.	Свилајначка	Свилајнац I Свилајнац II	Миодраг Васић, учитељ из Свилајнца Бранислав Танасковић, чиновник Среског суда из Свилајнца
25.	Тропањска	Тропоње	Драгомир Томић, чиновник Среског суда из Свилајнца
26.	Црквеначка	Црквенац	Миливоје Манојловић, учитељ из Црквенца

На збор! На збор!

Драги пријатељу,

Ако си пријатељ себи, својој породици, својој лепој Јагодини и целом српском народу, позиваш се **да дођеш на велики збор Југословенске Радикалне Заједнице**, који ће се одржати **у четвртак, 8-осмог децембра 1938 г., у 8 часова увече, у сали хотела „Шарена кафана“**.

На овом збору ће једини кандидат Југословенске Радикалне Заједнице за Белички срез **г. ДЕЛИМИР Н. ПЕТРОВИЋ** са пријатељима, поднети рачуна о досадањем раду и успеху Господина **Д-р МИЛАНА СТОЈАДИНОВИЋА**, о свом личном раду, а изнеће и најпрече потребе Града Јагодине за које ће се залагати да их наш почасни, грађанин **Д-р Милан Стојадиновић** и оствари.

ПРЕДСЕДНИК СРЕСКОГ ОДБОРА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ РАДИКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ
Делимир Н. Петровић, с. р.
посланички кандидат Ј. Р. З. за Срез белички

ЗАВИЧАНИ МУЗЕЈ СВЕТОЗАРЕВО
ИСТОРИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ
Има. број

НА ГЛАГОРИЈЕВИЋ

[Type the document title]

Темнићи срез

Р.б.	Општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Бачинска	Бачина I	Милисав Главичић, судија Окружног суда из Јагодине
		Бачина II	Адам Николић, секретар Главне контроле из Београда
2.	Бошњанска	Бошњане	Живорад Петровић, судски приправник из Варварина
3.	Варваринска варош	Б. Варварин	Милан Чуружанин, старешина Среског суда из Варварина
4.	Варваринска село	Село Варварин	Петар Митић, судија Среског суда из Варварина
5.	Доњо Крчинска	Д. Крчин	Здравко Милошевић, учитељ из Доњег Крчина
6.	Залоговачка	Залоговац	Андра Николић, учитељ из Залоговца
7.	Избеничка	Избеница	Михајло Лазаревић, учитељ из Избенице
8.	Катунска	Г. Катун	Светолик Бркић, учитељ из Г. Горњег Катуне
		Д. Катун	Билета Брадаш, учитељ из Доњег Катуне
9.	Маскарска	Маскаре	Богосав Поповић, срески пољопривредни референт из Варварина
10.	Обрешка	Обреж I	Милан Ђукић, судски приправник из Варварина
		Обреж II	Миладин Иричанин, суд. повер. суда за осл. зем. књига из Варварина
11.	Орашка	Орашје	Велимир Бранковић, судиски

[Type the document title]

			приправник из Варварина
12.	Поточке	Потоцац	Петар Ристић, школски надзорник из Варварина
13.	Рашевичка	Рашевица	Бранислав Аврамовић, чин. повер. за осл. зем. књига из Варварина
14.	Својновска	Својново	Михајло Асурђић, шеф Катастарске управе из Варварина
15.	Тољевачка	Тољевац	Светислав Тодосијевић, учитељ из Тољевца

Раванички срез

Р. б.	Општина	Гласачко место	Председник бирачког одбора
1.	Батиначка	Батинац	Роберт Угрић, судски приправник из Ћуприје
2.	Бигреничка	Бигреница	Риста Ристић, заменик држ. тужиоца из Ћуприје
3.	Виринска	Вирине	Ананије Жарић, наставник гимназије из Ћуприје
4.	Влашка	Влашка	Славко Ржанинићанин, суплент Пољопривредне школе из Ћуприје
5.	Дражмировачка	Дражмировац	Војислав Бакић, судски приправник из Ћуприје
6.	Иванковачка	Иванковац	Неђелко Огњеновић, судски приправник из Ћуприје

[Type the document title]

7.	Исаковачка	Исаково	Сава Вучковић, интаб. Протоколиста Среског суда из Ћуприје
8.	Крушарска	Крушар	Рајко Поповић, суд. приправ. Окружног суда из Ћуприје
9.	Сењска	Сење I	Радослав Марковић, судија Окружног суда из Ћуприје
10 .	Стубичка	Стубица	Боривоје Грујичић, судија из Ћуприје
11 .	Супска	Супска	Александар Симоновић, судија из Ћуприје
12 .	Ћупријска	Ћуприја I Ћуприја II Ћуприја III	Бранко Бољарић, судија Окружног суда из Ћуприје Љубиша Јовановић, судија Окружног суда из Ћуприје Радован Полексић

ЈАГОДИНЦИ,

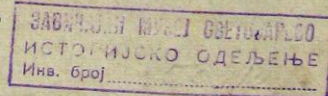
Стовариште Земљорадничке задруге у Јагодини одузело је парче хлеба многим нашим трговцима и занатлијама, који затарабише врата својих радњи и осташе на улици да просе са својом децом од мила до недрага.

Сада хоће управник тога стоваришта г. Милосављевић да буде и посланик, да упропасти и остале трговце и занатлије. — Стовариште продаје и опанке, гуму и друге домаће занатлиске израде.

Зато гласај за

ДЕЛИМИРА ПЕТРОВИЋА

правога претставника
Јагодинаца.

[Type the document title]

*

ДРАГИ ЈАГОДИНЦИ

Позивајући вас као честите и поштоване грађане, који умеју мушки да бране свој дом и нашу моћну Југославију, уверени смо да ћете наше шризнање према политици

Д-р МИЛАНА СТОЈАДИНОВИЋА

На дан 11 децембра изразити једино преко његовог равог кандидата

ДРАГОЉУБА С. МИЛОСАВЉЕВИЋА

Управника стоваришта зем. задруге

Он је једини човек, који вам својим досадашњим радом може пружити гаранције, да ће и ваше интересе умети да брани искрено, поштено и свесно.

Верујемо, да ће те опозицији ускратити ваше поверење, јер би у противном радили против мира и спокојства наше лепе Југославије. Али још мање пак можете поклонити ваше поверење Делимиру Петровићу, јер би у том случају радили против Јагодине, противу вашег дома, противу самих себе.

Ви сви, драги пријатељи, знате:

Да је Делимир Петровић имао ту смелост и безобзирност, да наметне Јагодини буџет од 6,500.000 дин. годишње, насупрот ранијем од 2,000.000 дин., а то значи да вам је припремио намет за 4.000,000 дин. више, но што је прошле године било.

Да је Делимир Петровић затекао приликом постављења за председника готовине у општинској каси од неколико стотина хиљада динара и релативно мали дуг код Хипотекарне банке, а да је за његово кратко време вршљања у општини успео да створи дуг општини од 4.000.000 динара, који мора ви да платите, а касе оставио празне.

Да је Делимир Петровић кроз буџет спровео трошарину, коју би имали ви да сносите, да би вам што више згулио кожу, али да му ово оптерећење више власти нису допустиле.

Да је Делимир Петровић утрошио огромне суме општинског новца око уређења пута у Ђурђевог брду, који служи само њему.

Да Делимир Петровић троши огромну количину општинске електричне енергије, осветљавајући само његов пут до Ђурђевог брда, а варошоставља готово у мраку.

[Type the document title]

Да је Делимир Петровић ради ћара и шићара ударио на нашу велику Фабрику салама П. Ј. Клефиш и огромним наметом гледа да затвори и тиме нашем сељаку онемогући да своје производе богато уновчи, а Јагодинцима да ускрати све користи, које имају од те фабрике, а 500 радника избаци на улицу.

Док се друге општине утркују да привуку како индустријско предузеће, дотле овај весели председник гледа да затвори и оно што већ имамо.

Да Делимир Петровић ни прстом није мрдноу када смо део окружног суда изгубили, само да се не би замерио г. Цукавицу, који га подржава на овом положају.

Да Делимир Петровић није успео да добије ни један разред више гимназије, ма да су исту добили и многа мања места од Јагодине, као Аранђеловац, Краљево, Алексинац, Рача и т.д. те је тиме доказао, да је неспособан да ма шта створи, јер чува своје једино ухлебље у Јагодинској општини.

Да је Делимир Петровић тукао једног сељака, што је кочио своја кола низ Ђурђево брдо, да му неби покварио пут, који треба да служи њему.

Да је Делимир Петровић на мртво име испребијао једног стражара општинског само зато, што је укафани сео за сто г. Целатовића, адв. оvd.

Да Делимир Петровић свима и сваком прети својом песницом од 120 кила, јер се код њега сви разлози само у песници налазе.

Да се Делимир Петровић не скида са вашег фијакера и да она два зеленка пропадоше, вукући кола уз Ђурђево брдо, и до вароши, да би понекада однела г. председнику векну за ручак.

Могли би да вам набројимо још много овако лепих особина овог посланичког кандидата, али сматрамо, да је доста да вас само на ове овде изложене потсетимо, па да се још боље уверите да Јагодинци не могу да гласају за човека, који их је у црно завио, који ће их од њихових домова раставити, јер их је презадужио.

Светла наша прошлост не дозвољава вам да гласате за човека, који је претњом своје песнице, јер друго ништа и нема, жели да вас натера да њему поклоните поверење.

Слободни, поштени и храбри Јагодинци, не дајте поверење Делимиру Петровићу и његовој песници, већ правом борцу за наша права, човеку, који се бори за лепши живот и бољу будућност малог човека, за спас сељака и варошанина нашем

ДРАГОЉУБУ С. МИЛОСАВЉЕВИЋУ

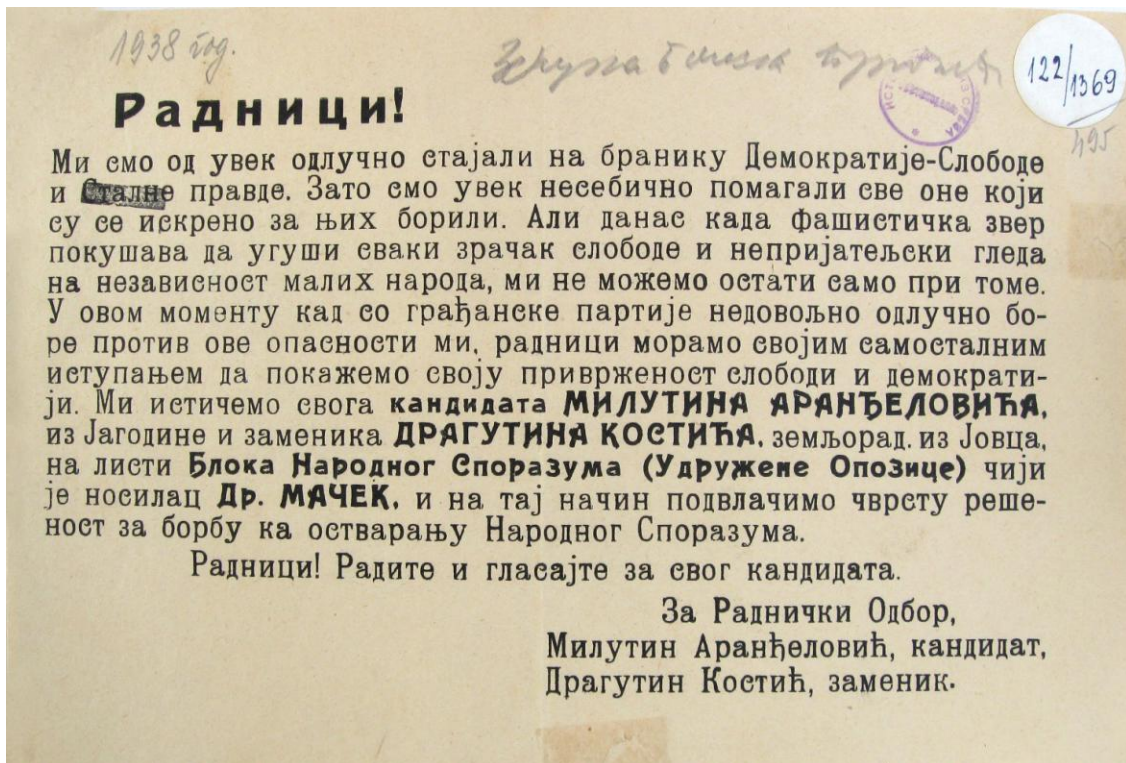
[Type the document title]

Управнику стоваришта земљ. задруге

њему дајте ваше пуно поверење, јер ће га он једино и моћи оправдати.

Живела Јагодина! Живели Јагодинци!

8. децембра 1938 г. Одбор за заштиту и одбрану Јагодине и Јагодинаца¹⁸³

¹⁸³ ЗМЈ, Збирка плаката

УДРУЖЕНА ОПОЗИЦИЈА — ПРИЈАТЕЉИ Г. ЉУБЕ ДАВИДОВИЋА
ЗА
СРЕЗ БЕЛИЧКИ

Позива све своје пријатеље и присталице Удружене Опозиције на

КОНФЕРЕНЦИЈУ

која ће се одржати у Багдлану на други дан Духова ове године у ОПШТИНСКОЈ КАФАНИ у 12 часова пре подне.

Вођство преко свог делегата као и чланова Акционог Одбора У. Опозиције за срез белички, изложиће на овој конференцији политичке прилике у нашој земљи и ван ње као и у нашем срезу.

На овој конференцији говориће као делегат Вођства г. Прока Илић трговац и г. Никола Радовић адвокат оба из Београда. Од стране Акционог Одбора У. О. за срез белички г.г. Милета Тодоровић школски надзорник у пензи. Света Стефановић свештеник, Срета Милосављевић, земљорадник из Милошева и други.

За
Акциони Одбор У. О. групе г. Давидовића
Кузман Лушић, економ

Штампаоница Г. Милошевић, Јагњина

У среду, 23 овог месеца у 7 $\frac{1}{2}$ часова увече у кафани „Трговачка Кисина“ одржаће се:

РАДНИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА

ДНЕВНИ РЕД:

- 1) Значај престојећих избора-МИЛУТИН ДРАНЂЕЛОВИЋ, раднички кандидат на листи Др. Мачека;
- 2) Орадничким захтевима-РАНКОВЕЛИЦКОВИЋ, обућарски радник;
- 3) О значају Народног споразума-БОШКО ЂУРИЧИЋ, дипл. правник

Другови радници, сељаци и грађани !

За 11 децембар ове године расписани су избори за Народно Преставништво. Садашњи избори долазе после значајнијих међународних догађаја, који су се одиграли у скорој прошлости. Садашњица је тешка и неизвесна, а будућност зависи од јачине демократских снага, које ће је учинити лепшом и срећнијом.

На изборе излазе све политичке групе са својим програмима. Радничка класа узима такође најживље учешће на овим изборима.

Радничка класа се показала као најдоследнији и најупорнији борац за права најширих народних маса и најватренији поборник за демократију и мир. И на том путу радничка класа у савезу са сељаштвом, средњим слојевима и поштенom интелигенцијом истрајаће и довешће до победе. Радничка класа данас, као и увек, остаје доследна у борби за јединство свих истинских демократских снага у Блока споразума. Радничка класа на ове изборе иступа самостално и на овај начин обележава свој политички став:

- 1) Одбрана интереса радничке класе и свих радних слојева.
- 2) Одлучна борба за слободу и демократију.
- 3) За братски споразум Срба и Хрвата и равноправност свих народа у Југославији на демократској основи.
- 4) Непоколебљива одбрана државне независности и за савез свих против-фашистичких снага у свету.

Позивамо све раднике, сељаке и грађане да узму учешћа на овој конференцији и видно манифестују своју одлучност за борбу и победу.

Сви на конференцију!

РАДНИЧКИ ОДБОР

Резултати избора

На изборима у Моравском округу листа Др Милана Стојадиновића однела је убедљиву победу, јер је добила 43.414 гласа, листа Др Мачека 9.270 и листа Димитрија Љотића 222 гласа. Сви кандидати са листе Др Милана Стојадиновића изабрани су за посланике.¹⁸⁴

срез	М. Стојадиновић	Мачек	Љотић
Белички	8.419	2.349	8
Деспотовачки	6.307	493	88
Левачки	4.357	2.302	32
Параћински	6.176	1.472	3
Ресавски	7.913	709	78
Темнићки	5.505	1.325	4
Раванички	4.737	620	9

¹⁸⁴ АЈ, 37-5-31.

УДРУЖЕНА ОПОЗИЦИЈА — ПРИЈАТЕЉИ Г. ЉУБЕ ДАВИДОВИЋА
ЗА
СРЕЗ БЕЛИЧКИ

Позива све своје пријатеље и присталице Удружене Опозиције на

КОНФЕРЕНЦИЈУ

која ће се одржати у Багрдану на други дан Духова ове године у ОПШТИНСКОЈ КАФАНИ у 12 часова пре подне.

Вођство преко свог делегата као и чланова Акционог Одбора У. Опозиције за срез белички, изложиће на овој конференцији политичке прилике у нашој земљи и ван ње као и у нашем срезу.

На овој конференцији говориће као делегат Вођства г. Прока Илић трговац и г. Никола Радовић адвокат оба из Београда. Од стране Акционог Одбора У. О. за срез белички г.г. Милета Тодоровић школски надзорник у пенз. Света Стефановић свештеник, Срета Милосављевић, земљорадник из Милошева и други.

За
Акциони Одбор У. О. групе г. Давидовића
Кузман Лушић, економ

Издавањем у Липовицима, 1920. год.

Параћински срез: Станоје Протић 6.095 гласова; Стојан Јовановић 81; Александар Јевремовић 424; Др Никола Марјановић 509; Ђорђе Петковић 182; Милорад Белић 198; Милан Миленковић 81; Владимир Поповић 73; Перо Никчевић 3.

Левачки срез: Др Богић Вукићевић 2.590; Милош Брашић 1.767; Др Драгић Јоксимовић 520; Никола Лазаревић 1.614; Герасим Милутиновић 147; Александар Милановић 21; Миленко Тодоровић 32.

Белички срез: Делимир Петровић 6.535; Драгољуб Милосављевић 1.764; Владимир Вулић 123; Др. Љубисав Прокић 645; Гвозден Џелатовић 1.240; Милутин Аранђеловић 36; Михајло Мијушковић 160; Животије Марковић 268; Радивоје Симић 8.

Деспотовачки срез: Благоје Јоцић 5.891; Др. Лазар Стевановић 416; Миладин Милић 53; Душан Милорадовић 194; Драгољуб Митровић 118; Александар Стојановић 37; Војислав Величковић 91; Драгољуб Станимировић 88.

Раванички срез: Милош Цукавац 3.236; Драгомир Пешић 1.501; Александар Илић 17; Макарије Милетић 473; Др Живојин Поповић 130; Димитрије Миловановић 9.

Ресавски срез: Др. Милорад Димитријевић 4.619; Др Лазар Стевановић 3.294; Милорад Николић 35; Бранислав Марковић 631; Настас Илић 43; Павле Лукић 78.

Темнишки срез: Станоје Протић 5.505; Др Драгић Јоксимовић 937; Милисав Јевтић 58; Велимир Поповић 330, Драгомир Милојковић 4.¹⁸⁵

¹⁸⁵ *Моравски гласник*, бр. 212, 7. јануар 1939. година.

ИСТОРИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ
Инв. број 542/3

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР

Југословенске Народне Странке--Борбаша

Који ће се одржати на дан 19 ов. м ца у 10 часова пре подне у Јагодини, код СПОМЕНИКА, на коме ће говорити г. **СВЕТИСЛАВ ХОЂЕРА**, вођа борбаша и г. г. **Др Живан Лукић**, **Др Лаза Стефановић**, **Др Никола Смедлака**, апотекар из Смедерева, **Влада Крстић**, бив. народ. посланик из Смед. Паланке и **Влада Вулић**, из Д. Штипља.

НАРОДЕ! Знај да Борбаша траже;

- 1) Смањење твога дуговања према цени твоје пшенице;
- 2) Снижење монопол. артикле соли, дуван и т. д.;
- 3) Закон о министарском и чиновнич. доповлуку казна смрти вешањем;
- 4) Жигосање новца да видимо где је цара Радована благо;
- 5) Тајно гласање да можеш да бираш кога хоћеш;
- 6) Деполитизацију чиновника;
- 7) Национализирање страног капитала и организовати Државну индустрију;

8) Законом избацити страног радника, запослити првенствено домаћег умног и телесног радника по индустријама и Држав. надлештвима;

9) Да се изврши и донесе закон о Аграрној реформи, и да се аграрна реформа изврши у потпуности, како је обећана на Солунском фронту, да се земља одузме од велико-поседа **Грофова**, који земљу не раде и који не живе само од земље, и да се аграрна реформа прошири и на манастирске планине и на остале а земља да се правилно подели сељаку земљораднику који од земље живи, јер ће само тако да се народ економски подигне и ојача у националном духу.

Зато сви сложено кренимо на наш **БОРБАШКИ ЗБОР** и нека виде сви они да народ зна да цени оне људе, који су први дигли барјак за политичке слободе и спас народа нашег. Нико не сме да скрсти руке и гледа да му други донесе оно што њему треба, и свако мора сам да се бори за свој опстанак.

Зато напред у име Бога сви у Борбаше, за спас од беде и немања а за добро Краља и Народа. **СВИ НА ЗБОР!**

Живео Краљ **ПЕТАР II**

Живела недељива Југославија!

Живео Народ!

Живели Борбаша!

Априла, 1936 год.
Јагодина

Претсееник среског одбора,
ВЛАДИМИР ВУЛИЋ,
из Доњег Штипља.

[Type the document title]

За посланике су изабрани сви кандидати са листе Др Милана Стојадиновића: Делимир Петровић у беличком срезу, Благоје Јоцић у деспотовачком срезу, Станоје Протић у темнићком срезу, Др Богић Вукићевић у левачком срезу, а у параћинском срезу Станоје Протић је посланичко место препустио Радомиру Вучковићу, банском већнику из Доње Мутнице, као што је и Милош Цукавац уступио своје посланичко место Радомиру Стојковићу раваничком срезу.

КАРТЕЛ

КЛЕФИШ — МИЛОСАВЉЕВИЋ

Бирачима среза беличког

Сабез земљорадничких задруга у лицу Драгољуба Милосављевића, управника стоваришта главног Сабеза на листи земљорадничкој, на Параћинској пијаци и у Марковцу **купује и плаћа свиње по 11 динара по килограму** док на Јагодинској пијаци **свиње у опште не купује те их Клефиш плаћа по осам и по динара до девет по килограму.**

Зашто то чини? **Да није по средн споразум Клефиш-Милосављевић о узајамној помоћи на штету вас земљорадника и бирача.**

На ово питање дужан Вам је да одговори г. Милосављевић ако је искрен пријатељ Вас бирача и земљорадника, а на ово би могао да одговори и г. Клефиш.

Док на ово питање не добијете одговор, **не поклањајте своје гласове г. Милосављевићу већ гласајте за г. Делимира Петровића кандидата Југословенске радикалне заједнице који је ваш једини и искрени пријатељ ако желите да заштитите своје угрожене интересе.**

ЖИВЕЛА ЈУГОСЛАВИЈА!

ЖИВЕО Др. МИЛАН СТОЈАДИНОВИЋ!

ЖИВЕО ДЕЛИМИР ПЕТРОВИЋ!

Акциони одбор Ј.Р.З. за Срез белички

ДЕЦЕМБАР 1938

НОСИЛАЦ ЗЕМАЉСКЕ ДРЖАВНЕ КАНДИДАТСКЕ ЛИСТЕ

Г. Др. МИЛАН СТОЈАДИНОВИЋ

Претседник Министарског савета и Министар спољних послова

КАНДИДАТ ЗА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА ЗА СРЕЗ БЕЛИЧКИ

ВЛАДИМИР ВУЛИЋ земљ. из Јагодине

ЗАМЕЊЕНИК

МИЛУН ПАВЛОВИЋ земљ. из Милошеба

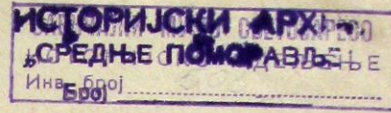
ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ СРЕТОЗАН
ИСТОРИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ
Икв. број

Народе знај да БОРБАШИ траже:

- 1) Тајно гласање, да можеш да бираш кога хоћеш;
- 2) Раздужење земљорадника, радника, занатлију и малог трговца и ниже и средње чиновништво и то 75% бришемо, а 25% да се исплати за 20 година по 3% камате. Сва продата земља и куће од стране зеленашких банака од 1928 год. па до ступања на снагу овога закона, ствара се мори-торно стање тако да тапије остају неважеће, а терети опадају тако да сваки дужник мора да буде обухваћен од 1928 год. па на овамо, и бришемо од управе фондова, аграрне банке и и остале зеленашке банке и зеленаша.
- 3) Да се земљораднику несме продати за никакав дуг $3\frac{1}{2}$ хектара земље од пореске главе, 2 вола 1 крава и 1 теле, 1 кобила и 1 ждребе, 10 оваца и 5 свиња и остали пољопривредни алат, као и за исхрану људства и стоке за целу годину дана. Исто тако и занатлији несме да се прода за никакав дуг потребан му алат, с об-зиром на параграф § 471 грађ. Суд поступка.
- 4) Смањење монополских артикала

- соли 1 дин. кгр., шећер 7 дин. кгр. плавн камен 4 дин. кгр., гас 4 дин. кгр., Бензин 7 дин. кгр., дуван пакло од 3 на 1.50 дин., машина од 1 дин. на пола динара и остало: плуг, дрља-ча, копачица, гвозђе, плех, ексер и ос-тало три пута јефтиније мора да буде.
- 5) Закон о министарском чиновнич-ком лоповлуку, казна смрти вешањем, закон о политичким и осталим бога-ћењем, да се испита од куда му богатство и велике плате.
- 6) Закон о жигосању новца у злат-ној и сребрној монети, на тај начин да се наш Југословенски новац врати из Француских и Енглеских банака у Југославију.
- 7) Закон о независности суда и стал-ност чиновничку.
- 8) Национализирање страног капита-ла и организовати Државну индус-трију, а затим подигнути домаћу индустрију на домаћој сировини, за домаћу потрошњу тако да би се наш национални радник умни и телесни запослио по нашим предузећима.
- 9) Да се реши проблем радничке

ЈАГОДИНЦИ

и БЕЛИЧАНИ

У вашој средини се налази неки
Др. Прокић, син Вучка Прокића, који
вам је узимао 2.— дин. на банку, а
сада се бори за неку демократију.

Њега нико до данас није познавао,
он нема ни жену ни децу па не може
имати ни осећање да ма кога прет-
ставља и заступа.

Зато не дозволите да вас лаже и
обмањује лажном демократијом.

ГЛАСАЈТЕ СВОГА ЧОВЕКА

Делимира

Петровића

Делимир Петровић је јанура 1939. године захвалио на избору бирачима беличког среза и града Јагодине¹⁸⁶:

Избори за народне посланике извршени су. Народ Среза беличког показао се онако како су искрени патриоте и борци за јединствену Краљевину Југославију требали да ураде. Југословенска Радикална Заједница на земаљској кандидатској листи свога вође г. Др. Миана Стојадинвића однела је СЈАЈНУ ПОБЕДУ у нашој држави а специјално у срезу Беличком и Моравској бановини.

Сматрам за дужност, као ваш народни посланик, да вама, мојим бирачима, овим путем изразим своју дубоку захвалност на датом поверењу нашем великом Вођи г. Др. Милану Стојадиновићу и мени, као његовом сараднику.

Ја се дивим свима вама, који сте дали доказа о високој националној и политичкој свести. Дивим се, јер ваша савест и ваша свест није могла бити поткупљена ни великим парама Клефишиа, Милосављевића и компаније. Доказали сте да је народ среза беличког и пред оваквим искушењем-пред знатнијим сумама новаца-остао светла образа и чиста карактера. Он је свесно и јасно оценио сву озбиљност избора од 11. децембра и гласао онако како су диктовали високи интереси наше велике и лепе Краљевине Југославије и нашег уједињеног народа. Ви сте се достојно одужили нашој великој отаџбини, за чије је стварање српски народ жртвовао на два милиона својих најбољих синова. Одужили сте се великом Вођи нашег народа Г. Др. Милану Стојадиновићу, за сва његова велика дела која је за народ и државу учинио за, имам три и по године. Одужили сте се и мени на мојим скромним делима, која сам без посланичког мандата за време од две по године учинио за народ Среза беличког, и дали сте ми моћи и снаге да у будуће радим са још већом вољом и енергијом, на корист нашег лепог Поморавља и целог Среза беличког.

ЗАХВАЉУЈЕМ СВИМА ВАМА КОЈИ СТЕ ЗА МЕНЕ РАДИЛИ И ГЛАСАЛИ:

Вама представницима месних организација Ј.Р.З., земљорадницима, учитељима, интелектуалцима, председницима општина, деловођама, тровцима, занатлијама, радницима и свима другима, и обећавам вам а ћу уложити све своје моћи, сву своју снагу, да град Јагодина и свако село Среза беличког буду у својим најпречим привредним, културним и социјалним потребама задовољени, у границама могућности.

Жеља ми је да народ Среза беличког и у будуће буде овако једнодушан и сложан, свагда када су у питању интереси јединствене Краљевине Југославије и велике народне странке Југословенске Радикалне Заједнице.

¹⁸⁶ ЗМЈ, Збирка плаката, F IV, K 9.

[Type the document title]

Живео Његово Величанство Краљ Петар II;

Живела недељива Краљевина угославија!

Живела Југословенска Радикална Заједница!

Живео народни Вођа Др. Милан Стојадиновић!

Живели моји драги Беличани и Јагодинци!

Међутим, 1. октобра 1939. године издата су два летка за потписом *Грађана града Јагодине*, под називом *Какав је морални карактер г. Делимира Петровића*, у којима се нападао за многе неправилности. Чим је постао председник Јагодинске општине почео је да прети грађанима, који су долазили код њега. Успео је да се донесе одлука о плаћању дневница, купио је за општину коње и фијакер, који је само он користио за приватне послове, да је у време и после избора направио спискове комуниста, који су били ухапшени, да није плаћао ручкове, да није платио храну и пиће Душку Настићу када је частио поједине председнике општина, да би гласали за њега, да је пљачкао општину приликом изградње школске зграде, да је у време агитације за посланика узимао зајмове, које није вратио јер је имање пренео на жену, и то од хотелијера код Паласа, кога је касније поставио за председника општине, од Андрије Андрејевића 15.000 динара, од трговца Мишића, од Чиновничке задруге 5.000 динара, од Даце брашнара 100.000 динара. За кречење неколико соба платила је општина 90.000 динара, што је много више од реалне цене. За бензин је приказао да је утрошио 95.000 динара, а стварно утрошио је свега 5.000 динара.¹⁸⁷

¹⁸⁷ ЗМЈ, Збирка плаката, инв. бр. 56.

[Type the document title]

ИЗВОРИ

Новине:

Самоуправа, Правда, Демократија, Република, Радничке новине, Политика, Радикал, Народни демократа, Моравски гласник

Статистички преглед избора за народне посланике за: 1920, 1923, 1925, 1927, 1931, 1935. годину.

Стенографске белешке Народне скупштине за 1923.годину.

Збирке плаката:

Завичајног музеја Јагодина (ЗМЈ);

Завичајног музеја Параћина (ЗМП)

Историјског архива у Јагодини (ИАЈ)

[Type the document title]

САДРЖАЈ

1. ИЗБОРИ 1920. ГОДИНЕ	стр. 7.
2. ИЗБОРИ 1923. ГОДИНЕ	стр. 37.
3. ИЗБОРИ 1925. ГОДИНЕ	стр. 57.
4. ИЗБОРИ 1927. ГОДИНЕ	стр. 65.
5. ИЗБОРИ 1931. ГОДИНЕ	стр. 81.
6. ИЗБОРИ 1935. ГОДИНЕ	стр. 97.
7. ИЗБОРИ 1938. ГОДИНЕ	стр. 127

[Type the document title]

CIP – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије

342.8 (497.11) „1920-1938“

316.334.3 (497.11) „1920-1938“

342.53 (498.11) „1920-1938“

94 (497.11 Моравски округ) „1920-1938“

ЈОВАНОВИЋ, Добривоје, 1952-

Избори у моравском округу у време Краљевине Југославије / Добривоје

Јовановић.-

Јагодина: Д. Јовановић, 2023 (Јагодина: Денић) 198 стр.: илустр.; 28 см

Тираж 10.- Напомене и библиографске референце уз текст –
Библиографија: стр. 195.

ISBN 978-86-900756-3-8

а) Избори – Моравски округ – 1920-1938 б) Парламентаризам – Србија -
1920-1938 в) Моравски округ – Историја – 1920-1938

COBISS. SR – ID 111462409